

Täysistunto

Keskiviikko 28.6.2017 klo 14.00—19.38

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.38.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.00—15.59 ja 17.59—19.38) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (15.59—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Arja Juvonen on 27.6.2017 ilmoittanut liittyneensä Perussuomalaisten eduskuntaryhmään.

3. Hanna Mäntylän vapautuspyyntö edustajantoimesta

Vapautuspyyntö VAP 38/2017 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Hanna Mäntylä on eduskunnalle 21.6.2017 osoittamassaan kirjeessä pyytänyt vapautusta edustajantoimesta 1.7.2017 alkaen siirtyäkseen erityisneuvonantajan tehtävään Euroopan neuvoston sihteeristössä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Hanna Mäntylälle myönnettiin vapautus edustajantoimesta 1.7.2017 lukien.

4. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018—2021

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2017 vp

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Pöytäkirjan liite Ehdotukset kannanotoksi 27.6.2017 Liite 4A

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 4/2017 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta. Keskustelu asiasta päättyi 27.6.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Pia Viitanen Riitta Myllerin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 1 mukaisen kannanoton.

Ozan Yanar on Jyrki Kasvin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen kannanoton.

Kari Uotila on Li Anderssonin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaisen kannanoton.

Eva Biaudet on Mats Löfströmin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 4 mukaisen kannanoton.

Vielä on Peter Östman Päivi Räsäsen kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 5 mukaisen kannanoton.

Lisäksi on Jari Ronkainen Ville Vähämäen kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy kannanoton, joka on monistettuna jaettu edustajille (Pöytäkirjan liite 4A), ja Kari Uotila Mats Nylundin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy kannanoton, joka on monistettuna jaettu edustajille (Pöytäkirjan liite 4A).

Selonteko hyväksyttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensin äänestetään Kari Uotilan vastalauseen 3 mukaisesta ehdotuksesta Pia Viitassen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta Eva Biaudetin ehdotusta vastaan, sen jälkeen voittaneesta Ozan Yanarin ehdotusta vastaan ja voittaneesta Peter Östmanin ehdotusta vastaan. Tässä äänestyksessä voittaneesta äänestetään Jari Ronkaisen ehdotusta vastaan ja voittaneesta Kari Uotilan monisteena jaettua ehdotusta vastaan. Lopuksi äänestetään voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pia Viitassen ehdotus "jaa", Kari Uotilan vastalauseen 3 mukainen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 33, tyhjiä 14; poissa 38 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Pia Viitassen ehdotuksen.

2) Eva Biaudetin ehdotus "jaa", Pia Viitassen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 85, ei 65, tyhjiä 14; poissa 35 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Eva Biaudetin ehdotuksen.

3) Ozan Yanarin ehdotus "jaa", Eva Biaudetin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 22, tyhjiä 15; poissa 34 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Ozan Yanarin ehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

4) Peter Östmanin ehdotus "jaa", Ozan Yanarin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 86, ei 64, tyhjiä 14; poissa 35 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Peter Östmanin ehdotuksen.

5) Jari Ronkaisen ehdotus "jaa", Peter Östmanin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 73; poissa 34 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Jari Ronkaisen ehdotuksen.

6) Kari Uotilan monisteena jaettu ehdotus "jaa", Jari Ronkaisen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 26; poissa 36 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kari Uotilan monisteena jaetun ehdotuksen.

7) Mietintö "jaa", Kari Uotilan monisteena jaettu ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 74; poissa 35 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 4/2017 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta

Hallituksen esitys HE 51/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 26.6.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Anna Kontula Kari Uotilan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 24, tyhjiä 1; poissa 37 (äänestys 8).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 51/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 60/2017 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-5/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään nopeatahtisena siten, että etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. [Hälinää]

Keskustelu

14.11 Timo Kalli kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö lisätalousarvioksi. Tähän mietintöön liittyy kaksi vastalauseita. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kalli, sallitaan pieni hetki niille edustajille, jotka haluavat käydä keskusteluja, poistua salista jatkamaan keskusteluja salin ulkopuolella. [Hälinää] Minä toistan, että toivon, että edustajat, jotka käyvät keskusteluja, tekisivät sen tuolla tämän salin ulkopuolella. — Edustaja Kalli, nyt voitte jatkaa.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Hallituksen esityksessä korotetaan varsinaisten tulojen arviota noin 488 miljoonalla eurolla ja lisätään määrärahoja noin 304 miljoonalla eurolla. Odotettua myönteisemmän talouskehityksen vuoksi muun muassa arvonlisäverotuottoa korotetaan noin 200 miljoonalla eurolla. Suurimmat määrärahaesitykset tehdään Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen tukemiseen, liikenneväylien kehittämiseen sekä sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun.

Lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 178 miljoonalla eurolla. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 17 noin 5,4 miljardia euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden lopussa noin 108 miljardia euroa, mikä on noin 49 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Osaamisvajeen vähentämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt vahvistaa tekniikan korkeakoulutusta sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa Lounais-Suomessa siten, että Turkuun luodaan tekniikan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteinen alusta, johon varataan 2 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Lounais-Suomeen kehitetään Suomen tekniikan alan yliopistojen yhteistyömalli ja perustetaan niin sanottu yhteistyöyliopisto. Tähän osoitetaan vuosille 17—21 yhteensä 12 miljoonaa euroa. Myös ammattikorkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen vahvistamiseen osoitetaan lisäresursseja positiivisen rakennemuutoksen alueilla.

Arvoisa puhemies! Uudenkaupungin radan sähköistyshankkeen kustannusarvio on 21 miljoonaa euroa, ja se sisältää Turku—Uusikaupunki-radon sähköistyksen sekä siihen liittyviä pieniä ratatöitä. Myös Oulun meriväylähanke on elinkeinoelämän kuljetusten kannalta tärkeä. Tarkoituksena on, että väylä saadaan 12,5 metrin syvyyteen ja osittain uuteen linjaukseen, mikä lisää alusten kuljetuskapasiteettia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut -momentille ehdotetaan 10 miljoonan euron lisämäärärahaa työttömyysturva-aktiivimallin käyttöönottoon. Aktiivimalli sisältyy sosiaali-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

ja terveysministeriössä valmisteilla olevaan työttömyysturvalain muuttamisesta annettavaan hallituksen esitysluonnokseen.

Arvoisa puhemies! Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin -momentissa hallitus ehdottaa 30 miljoonan euron määrärahan valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin. Valiokunta toteaa, että valtionavustus ei voi perustua osaksi-kaan sellaisen toiminnan pilotointiin, joka ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaista ja jota vastaan vasta ollaan valinnanvapauslailla säätämässä. Kyseeseen voi tulla vain sellainen sosiaali- ja terveyspalvelujen pilotointi, joka voidaan toteuttaa kokonaisuudessaan voimassa olevan lainsäädännön perusteella. Tämän varmistamiseksi valiokunta ehdottaa valtionavustuksen käyttötarkoituksen rajoituksia, minkä jälkeen momentin pääosissa ei viitata hallituksen sote-esityksessä tarkoitettuihin maakuntiin.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut -momentille ehdotetaan se 10 miljoonaa euroa, jonka jo totesin, ja tuon äskeisen valinnanvapausmuutoksen momentti muuttuu seuraavasti: "Määrärahaa saa käyttää: 1) valtionavustuksen maksamiseen julkisyhteisöille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden pilottihankkeiden sekä erillisten henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta annettaviin kustannuksiin, 2) pilottihankkeita toteuttavien julkisyhteisöjen sosiaali- ja terveydenhuollon yhtiöiden pääomittamiseen."

Arvoisa puhemies! Ympäristövahinkojen torjunta -momentille esitetään 5 miljoonan euron lisäystä Nivalassa olevan Hituran nikkelikaivoksen sulkemistoimiin. Valtiolta tarvittavan rahoituksen arviointiin liittyy tässä vaiheessa paljon epävarmuutta, mutta ympäristöministeriö arvioi tarpeen olevan nyt esitetyn määrärahan lisäksi vielä noin 10—15 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on seuraava:

"Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 17 talousarvioiksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hyväksyy edellä ehdotetun lausuman.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet 1—5/2017.

Eduskunta päättää, että vuoden 2017 lisätalousarviota sovelletaan 5.7.2017 alkaen." — Kiitoksia.

14.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Eilen kävimme salissa pidemmän keskustelun julkisen talouden tilasta. Talous on kääntynyt selvään kasvuun. Kasvun ennakoidaan olevan valtiovarainministeriön ennustettakin voimakkaampaa, ja myös EU:n mittakaavassa maamme talouskasvu on alkuvuonna poikkeuksellisen hyvää, jopa voimakkaampaa kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Saksassa, ja kasvu on ollut myös aiempaa laaja-alaisempaa. Kasvun käynnistymisestä huolimatta talouskasvun odotetaan olevan tulevina vuosina kuitenkin varsin maltillista, ja meillä on merkittävä tarve varautua hitaaseen kasvuun, niin monet asiantuntijatkin ovat todenneet.

Valiokunnan puheenjohtaja kävi monipuolisesti läpi tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön. Käänte taloudessa näkyy myös tässä lisätalousarviossa: tuloarviota korotetaan 482 miljoonaa, ja korotuksien taustalla on paremmat verokertymät, ja toisaalta sitten odotettua myönteisemmän talouskehityksen vuoksi muun muassa arvonlisäverotuottoakin pystytään korottamaan 186 miljoonaa euroa. Tiettyjä lisämäärärahoja ohjataan — niistä muutamia nostan tässä puheenvuorossani esille — mutta edelleen, vaikka lisätalousarvioesityksessä vähennetäänkin valtion nettolainanoton tarvetta 178 miljoonaa euroa, valtion

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

nettolainanotoksi arvioidaan tänä vuonna noin 5,4 miljardia euroa. Näin ollen vuoden lopussa verotaakamme olisi 108 miljardia, mikä on noin 49 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Myönteistä tässä lisätalousarviossa ovat Lounais-Suomen rakennemuutos- ja osaamisvajekysymykset, eli nyt on jo tilanne se, että tarvitaan osaavaa työvoimaa lisää. Tässä varmasti on hyvä paikka antaa kiitosta myös entiselle ministerille Vapaavuorelle, jonka rohkeuden ansiosta muun muassa telakka-asioiden parissa tänä päivänä on aivan toisenlaiset tuulet kuin vielä hetki sitten. [Jukka Gustafsson: Unohtamatta ministeri Ihalaista!] Valiokunta myös muistuttaa, että Suomessa on myös muita positiivisen rakennemuutoksen alueita, joiden osaamistarpeisiin tulee vastata nykyistä paremmin.

Nostan täältä esille sen, että meillä on isoja huippu-urheilun hankkeita: Stadionia on remontoitu — en siihen enempää mene — Tampereen Kansi ja Areena -kysymys on esillä, mahdollisesti IFK:n ja Turun Palloseuran isot jäähallihankkeet, Mäkelänrinne kysymyksenä. Mutta nyt on tässä esillä tämä Kymi Ring, jonne on tulossa Suomen ensimmäinen kansainväliset mitat täyttävä moottorirata mutta sen lisäksi myös ajokoulutus- ja liikenneturvallisuuskeskus ja ajoneuvoteollisuutta palveleva testausympäristö. Hanke on aiemmin tunnistettu kansallisesti merkittäväksi huippu-urheiluhankkeeksi, jolloin sitä eivät koske valtion liikuntaneuvoston hyväksymässä liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirjassa määritellyt avustuksen enimmäismäärät, vaan avustusmäärä harkitaan tapauskohtaisesti. Tämä on hieno hanke. Suomi tunnetaan ympäri maailmaa meidän lentävistä suomalaisista, The Flying Finns -kuljettajista, ja tänäkin päivänä Kimi Räikkönen on varmasti ylivoimaisesti Suomen tunnetuin kansalainen. [Välihuutoja] Itse olen vähän karsastanut tämän radan nimeä, mikä on Kymi Ring, mutta kun kansainvälisen moottoriurheiluväen kanssa olen saanut työtä tehdä, niin olen ilokseni huomannut, että he ääntävät sen Kimi Ringiksi, ja se sopii erinomaisesti.

Tässä esityksessä esitetään myös lisämäärärahaa liikennejärjestelyihin tälle alueelle, mikä parantaa liikenneturvallisuutta kaiken kaikkiaan tällä alueella. Liikennehankkeisiin en tässä puheenvuorossa ehdi enempää mennä.

Mutta lopuksi, arvoisa puhemies, lyhyesti oman jaostoni eli asunto- ja ympäristöjaoston asioista. Belvedere Mining Oy on Nivalassa sijaitsevan Hituran nikkelikaivoksen entinen omistaja. Kanadalaisyhtiö on mennyt konkurssiin, tai sen suomalainen tytäryhtiö, ja me olemme aivan järjettömässä tilanteessa, että jälleen kerran suomalaiset veronmaksajat maksavat tällaisen muutaman vuoden kanadalaisomistuksessa toimineen kaivoksen alarajon kustannuksia. Meille jaostossa on kerrottu, että kustannukset tulevat olemaan noin 15 miljoonaa, ja näitä vastaavia kaivoksia, jotka ovat niin kuin kriisin partaalla, on Suomessa useampia. Sen takia valiokunnassa [Puhemies koputtaa] nostimme esille sen, että eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa kaivosten jälkihoidosta huolehtimisen jo niiden toiminnan aikana, jotta kaivosten sulkemisiin liittyvät vastuut eivät jää valtion kannettavaksi, [Puhemies koputtaa] ja arvioi myös kaivostoiminnalle asetettavien vakuuksien optimaalistasoa.

Arvoisa puhemies! Anteeksi pieni ylitys.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Joo, 5.30 oli. — Edustaja Uotila.

14.24 Kari Uotila vas: Arvoisa puhemies! Tähän lisäbudjettiesitykseen sisältyy muutamia myönteisiä asioita, kuten Uudenkaupungin radan sähköistäminen ja Oulun meriväylä

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

ja myöskin positiivisten rakennemuutosten alueelle satsaaminen. Kun edustaja Heinonen viittasi Turun telakan tilanteeseen, niin kyllä kunnia kuuluu entiselle ministeri Vapaavuorelle työstä telakkateollisuuden eteen, mutta kyllä siinä oli moni muukin taho mukana näiden vuosien aikana, jotta tällainen valoisa näkymä tällä hetkellä länsirannikolla ja Turun seudulla vallitsee.

Mutta tähän lisäbudjettiin sisältyy pari aika outoa juttua. Ihan lyhyesti totean, että so-teen liittyen 30 miljoonan laittaminen valinnanvapauskokeilun pilotteihin on kyllä kovin kyseenalaista. Valiokunta on joutunut tätä miettimään ja pystynyt jollain tavalla vääntämään niin, ettei tämä nyt ihan perustuslain kannalta ole kielteistä ja sen vastaista, mutta kyllä jokainen tietää, että nämä 30 miljoonaa on tarkoitettu valinnanvapauskokeiluihin, mikä on nyt täysin hakusessa vielä koko paketti. Ja kuten ministeri eilen täällä totesi, ainakin pakkoyhtiöittäminen on todennäköisesti perustuslain vastainen. Tämä oli se toinen outo juttu.

Toinen oli se, mihin edustaja Heinonen viittasi, tämä Kymi Ring-hanke. [Ben Zyskowicz: Kimi Ring!] Heinonen viittasi, että tämä on aikoinaan todettu valtakunnallisesti tärkeäksi hankkeeksi. Niin on, ja tälle on aikoinaan annettu pieni lähtörahakin valtion toimesta, mutta tämän vuoden liikuntapaikkarakentamisen hakemuksissa tätä hanketta ei ole edes ollut. Ja kun Heinonen toteaa, että harkitusti voidaan sitten tehdä erillispäätöksiä, niin minä kysyn, kuka on harkinnut. Ei ainakaan valtion liikuntaneuvosto, jonka varapuheenjohtaja edustaja Heinonen on, koska liikuntaneuvosto ei ole voinut harkita tämän avustuksen myöntämisen tarkoituksenmukaisuutta, kun ei ole hakemusta edes ollut. Kun tämä tuli valtiovarainministeriöstä OKM:ään, opetus- ja kulttuuriministeriö oli aivan äimän käkenä: pakotetaan tekemään tällainen momentti, pakotetaan laittamaan siihen 3,5 miljoonaa määrärahaa. Samaan aikaan, kun maa on täynnä korjaamattomia uimahalleja, huutava pula perusliikuntapaikoista ja niin edelleen, niin tähän löytyy ohi kaiken valmistelun 3,5 miljoonaa.

Sen lisäksi viittaan muun muassa edustaja Ala-Nissilän esiin nostamiin hankkeisiin, kun meillä on näitä moottoriurheiluhankkeita. Jos moottoriurheilua halutaan harrastaa — ja sillekin arvo pitää antaa — niin ne ovat olleet muutamia satoja tuhansia, mitä jotkut ratahankkeet ovat saaneet vuosien mittaan valtiolta. Ja sitten tämä, että moottoriurheiluhankkeen liikennejärjestelyihin osoitetaan 14 miljoonaa samaan aikaan, kun esimerkiksi Vuosaaren satamaväylän syventäminen, joka on välttämätön muun muassa Äänekosken kuljetusten turvaamiseksi, siirtyy eteenpäin. Onneksi siitä nyt on kuitenkin sovittu, että se ensi vuoden budjettiesitykseen toivottavasti sisältyy. Virkavastuulla valiokunnassa olevat liikenneministeriön asiantuntijat totesivat, että kaikki tämä, 14 miljoonaa, on tarkoitettu nimenomaan tämän moottoriurheilukeskuksen liikennejärjestelyihin, ja sen vuoksi meidän vastalauseesamme on ehdotus, että tämä raha on ihan ok, 14 miljoonaa tarvitaan Lahti—Kouvola-tien parantamiseen. Se on vaarallinen tie, se on erittäin vaarallinen alkuosaltaan, esimerkiksi Lahti—Nastola-välillä, jossa kuolonkolareita sattuu tosi usein. Sitä rahaa tarvitaan ja sitä väylää pitää parantaa, mutta on aivan suorastaan naurettavaa, arvoisa valtiovarainministeri, että 14 miljoonaa osoitetaan vain yhden moottoriurheilukeskuksen rakentamiseen.

Kuuntelin radiota sattumalta, ja tämän hankkeen vetäjältä kysyttiin Päijät-Hämeen radiossa, mistä ne muut rahat ovat tulossa. Ei ole tietoa, ei tiedetä, ei tiedetä rakennetta. Ainoastaan erikseen kysymällä saatiin omistusrakenne selville. Ja kun valtion rahaa pääsääntöisesti pitää kohdistaa vain kuntien vetämillä hankkeilla, niin tässä on yksi kunta pienellä

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

osuudella mukana. Tämä on yksityisen osakeyhtiön bisneshanke, ja sen vuoksi se täytyy todella kyseenalaistaa.

Minä olen viimeisen päälle liikunnan ja urheilun ystävä ja liikuntapaikkarakentamisen ystävä. Kaksi miljardia euroa menetetään liikkumattomuuden seurauksena, koska kansa ei liiku, lapset eivät liiku, nuoret eivät liiku, aikuiset eivät liiku, vanhukset eivät liiku. Meillä on lukemattomasti paljon enemmän hyviä keinoja, joilla voidaan edistää kansan liikuntaa ja kansanterveyttä, mutta tämä hanke ei minusta ole sellainen, ja tämä valmistelu on ollut erittäin kyseenalainen. Se on tehty poliittisena kauppana jossain kulisseissa ja tuotu väkisin niin OKM:n pöydälle kuin myös liikenneministeriön pöydälle.

14.29 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hämmästelen edustaja Uotilan puheita. Hänhän on urheilumiehenä tunnettu, ja nyt täällä laitetaan eri huippu-urheilut vastakkain, vielä se laji — moottoriurheilu — missä me olemme maailman parhaita. Me olemme maailman nopein kansa, ja tämä iso määrittely on tehty Olympiakomitean johdossa, että tämä on meidän yksi kärkihanke, huippu-urheilun kärkihanke. Ei edustaja Uotila hämmästellyt yhtään sitä, kun vain samalla tavalla lisättiin Olympiastadionille rahaa. Se oli edustaja Uotilan mielestä hienoa, että Stadioniin menee 50 miljoonaa lisää. Kohta 300 miljoonaa on mennyt Stadioniin. Olen samaa mieltä, että se olisi pitänyt remontoida, mutta kun edustaja Arhinmäki ministeri Arhinmäkenä laittoi sinne pisteen, että tämän enempää sinne ei anneta, niin siitä olisi pitänyt pitää kiinni ja Helsinki olisi hoitanut sitten oman osuutensa, mitä kaikkea sinne rakentaa. Minusta on hienoa, että Suomi saa Kimi Ringin.

14.31 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olympiastadion-hanke todella laitettiin alulle ollessani ministeri. Hanketta karsittiin ja siihen asetettiin selkeä kattohinta, mutta koska kysymyksessä on maan historian kannalta yksi merkittävimmistä ellei merkittävin rakennus, tunnetuin rakennus, funktionalismin helmi, maailman kauneimmaksi valittu rakennus, niin minusta on vain ja ainoastaan järkevää — ja tästä haluan kiittää talouspoliittista ministerineuvostoa — että kun on nähty sitä tehdessä, että tarvitaan karsittunakin siihen riittävästi määrärahoja, ne taataan. Kysymys on helmesistä, josta pitää huolehtia.

Haluaisin korjata edustaja Heinosta myös siinä, että kyllä tunnetuin suomalainen urheilija on aivan eittämättä Jari Litmanen, Kuningas, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] joka nimenomaan myös siellä Olympiastadionilla on noussut kansan suosioon ja kansan näkyvyyteen.

14.32 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Jotenkin tuntuisi siltä, että nämä eri urheilumuodot ansaitsevat tukensa, ja nämä kaikki hahmot — Paavo Nurmesta alkaen — ovat Suomen kansan suuriin sydämiin isoilla kirjaimilla piirretyt, joten en toivoisi, että eduskunta tekisi tällaisista vastakkainasettelua ihan tarpeellisten, hyvien hankkeiden eteenpäinviemiseksi. Olympiastadionin korjaus on täysin välttämätön osa meidän kulttuurihistorian perinnön vaalimista, ja uskon, että tällä iitin hankkeellakin tulee olemaan oma myönteinen merkityksensä sekä moottoriurheilulle että myös sitten laivemmalti katsoen koko alueen kehitystä.

Kiinnittäisin kuitenkin huomiota tähän isoon kuvaan tässä lisäbudjetissa: kun nyt maailmantalous antaa meille tukea, niin on syytä olla huolissaan siitä, ovatko meidän omat ko-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

timaan toimet riittävästi kasvua ja työllisyyttä tukevia, ja siihen tämä lisäbudjetti ei anna riittävästi vastauksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debatin vaiheessa — joka ei koske Suomen kaikkien aikojen parasta urheilijaa vaan tätä edustaja Uotilan esille nostamaa aihetta — puheenvuorot edustajille Östman, Ala-Nissilä, Kankaanniemi ja sitten edustaja Uotila ja sitten ministeri.

14.33 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, en halua jatkaa sitä kinastelua, kuka on tunnetuin urheilija, mutta edessäni istuu yksi tunnetuimmista, ja hän ei ole vaatinut paljon investointirahaa omalle lajilleen vaan hän on kuluttanut Lapinlahden tienpintoja.

14 miljoonaa euroa tämän moottoriurheilukeskuksen liikennejärjestelyihin kyllä kuulostaa vähän järjettömältä tällaisessa taloudellisessa tilanteessa, kun puhutaan, että meidän pitää nostaa Suomen kilpailukykyä, meidän pitää edistää vientiä ja meidän pitää saada enemmän työpaikkoja. En pidä sitä järkevänä ratkaisuna. Siinä mielessä annan täyttä tukea edustaja Uotilan puheenvuorolle myöskin.

Vielä tästä valinnanvapaudesta: Siihenkin panostetaan 30 miljoonaa tällaisessa tilanteessa, kun ei tiedetä, miten se lakihanke etenee, ja kysyisinkin ministeriltä: eikö olisi järkevämpi käyttää nyt sitten 15 miljoonaa euroa, että siirretään maakuntavaaleja järkevämpään ajankohtaan, kunnes lakihanke on saatu maaliin?

14.34 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulla on kyllä mielipide tästä Kymi Ringistä, mutta en ryhdy siihen mielipiteeseen tässä nyt. Sen sijaan totean sen, että näissä hankkeissa on tärkeää, niin kuin valiokunta on edellyttänytkin, että sitten ennen kuin lähdetään liikkeelle, katsotaan, että ne myöskin toteutuisivat, että se kannattaa muutenkin kuin kahden konkurssin jälkeen. On otettava huomioon myöskin, että meillä on näitä urheiluratoja eri puolilla Suomea — Alastaro Circuit meillä päin — ja näitä pitäisi kuitenkin kohdella jollain tavalla samalla tavalla, kun näitä viedään eteenpäin näissä hankkeissa. Se sai kylläkin valtiosuutta puolisen miljoonaa, mikä on ainoa osuus, mikä siihen on tullut pitkään aikaan, ja se on hyvä juttu.

Mutta liikuntapaikkarakentamisessa on tärkeätä, että nämä periaatteet ja liikuntaneuvoston rooli säilyvät vahvana. Sitä haluan nyt tässä painottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuoro liikunta-asioista, edustaja Kankaanniemi.

14.35 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta tähän Kymi Ringiin liittyy tämä menettelytapaongelma. Tämä meni ohi kaiken normaalin tämän tyyppisen asian käsittelyjärjestelmän. Siksi sitä on syytä kyllä peräänkuuluttaa, tehdäänkö meillä harkitusti, suunnitellusti ja oikeudenmukaisesti näitä miljoonien jakopäätöksiä. Ja tässä kohtaa valiokunnassa mielestäni selvisi, että näin ei ole menetelty. Hanke voi olla sinänsä hyvä, mutta kyllä esimerkiksi tämä 14 miljoonan tierahoitus tähän hankkeeseen tuntuu kohtuuttomalta. Siinä mielessä edustaja Uotilan esitys, että koko tuon tien riskikohtia parannettaisiin, olisi ihan perusteltu menettely.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän keskustelun aloittanut edustaja Uotila, sen jälkeen ministeri, ja sitten ministerin puheenvuoron jälkeen laajennetaan tätä debattia koskemaan kaikkea mahdollista taloutta, koska siihen tarvetta näyttää olevan.

14.36 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki viittasi Olympiastadionin päätöshistoriaan. Se on ihan totta, että jos talouspoliittinen ministerivaliokunta ajattelee, että maailman arvokkaimmaksi liikuntapaikaksi määritelty rakennus pitää pelastaa uudistamalla se perusteellisesti, niin se on viisas päätös talouspoliittiselta ministerivaliokunnalta aikoinaan, ja myöskin sen jälkeen tehdyt päätökset, joihin ministeri Orpokin on ollut aiheellisesti mukana vaikuttamassa. Mutta kysyn tästä päätöksestä, kun ministerillä on seuraava puheenvuoro: minkälainen käsittely hallituksen sisällä tämän hankkeen osalta on käyty? Toistan sen, mitä tuolla pöntössä totesin: sekä opetus- ja kulttuuriministeriön virkamiehille että liikenneministeriön virkamiehille tämä tuntui tulleen täysin yllätyksenä, aivan pakkopullana. Oli väkisin keksittävä momentit, oli keksittävä jonkinlaiset perustelut, ja se tuntui olevan aikamoista kieriskelyä, kun he asiantuntijoina joutuivat tätä asiaa esittelemään. Elikkä tässä on kysymys rahan tarkoituksenmukaisesta käytöstä mutta myöskin menettelytavoista.

14.37 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin tähän Kymi Ring -asiaan. Minun käsitykseni mukaan tämä Kymi Ring -hanke on aikaisemmin tunnistettu kansallisesti merkittäväksi liikuntahankkeeksi, jolloin voidaan tapauskohtaisesti tehdä harkintaa. Kyseessä siellä oli se, että tässä on erittäin suuri hanke käynnissä ja se vaati välttämättä lisärahoitusta. Mutta sen ehtona — tämä on tärkeää, tämä on tärkeä asia — on se, että ennen kuin tämä seuraava avustus maksetaan, pitää olla sopimukset sen ulkopuolisen rahoituksen olemassaolosta, joka on moninkertaisesti tämä summa. Tämä oli meidän lähtökohtamme. Eli näemme sen, että se koko rahoitus on silloin olemassa, ja silloin tämä valtionosuus maksetaan. No, sitten on niin, että kun he hakevat, ja heillä on erittäin suuret mahdollisuudet, todennäköisyys saada sinne muun muassa MotoGP-kisa, johon voi tulla jopa sadoissa tuhansissa ihmisiä, niin silloin valitettavasti vaan niiden liikennejärjestelyjen täytyy turvallisuuden takia olla kunnossa. Näin se meni.

Sitten tähän, puhemies, muutama sana yleisesti. Ensinnäkin tässä tapahtui yksi suuri käänne nyt tämän lisätalousarvion yhteydessä: valtion velanottoa voidaan vähentää 178 miljoonaa. Se on suunnanmuutos, se on tärkeä asia. Ja jos me pystymme tukemaan talouskasvua ja työllisyyskehitystä, niin toivottavasti näemme näitä positiivisia uutisia tulevien budjetin ja lisätalousarvion, julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, että se velanoton tarve todellakin voidaan painaa alas siitä aikaisemmin arvioidusta.

Se, millä tässäkin lisätalousarviossa tuetaan talouskasvua, on muun muassa Oulun väylähanke. Nämä positiivisen rakennemuutoksen panostukset siellä, tietysti nämä koulutuksen panostukset suurimpana, ja Uudenkaupungin ratahanke ovat erittäin merkittäviä.

Ja mitä Vuosaareen tulee, niin oli valmius tehdä siitä päätökset, mutta Helsingin ja hallituksen väliset neuvottelut aiheesta, jotta se saadaan liikkeelle, olivat vielä kesken. Mutta tämä Vuosaari on vahvasti hallituksen agendalla, koska meidän täytyy tunnistaa näitä vinnin pullonkauloja ja silloin nämä väylähankkeet ovat yksi tämmöisistä aivan keskeisistä.

Arvoisa puhemies! Minusta tällä lisätalousarviolla ei nyt suuria rahoja jaettu, mutta tuetaan sitä samaa talous- ja työllisyyspolitiikan linjaa, joka hallituksella on, korjattiin teknisiä asioita. Vielä ehkä viimeisenä totean, että valinnanvapauspilotteihin varattua rahaa, 30

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

miljoonaa euroa, käytetään sikäli kun nämä lait ja asetukset etenevät. Ja kun tästä on puhuttu, voiko tällaisen varauksen tehdä, niin totta kai hallitus voi varata varoja erilaisiin tarpeisiin. Sitten jos nämä toteutuvat, [Puhemies koputtaa] niin silloin niitä varoja vasta käytetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, käydään se pieni debatti nyt ministerin puheenvuoron jälkeen. Eli ne edustajat, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nouskoot ylös ja painakoot V-painiketta.

14.41 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa on todellakin kaksi hyvin poikkeuksellista menoerää, joilla rahoitetaan kahta suurta kohdetta, joista ei ole vielä edes lainsäädäntöä: siis tämä soten niin sanottu valinnanvapauspilotti ja työvoimapalveluiden niin sanottu aktiivimalli. Kun katsoo, mitä hallituksen lainsäädäntöhankkeille on käynyt tai käy, niin on perin merkillistä tai jopa kyseenalaista, että rahallisilla sitoumuksilla luodaan malleja, jotka eivät ehkä koskaan saa lainvoimaa. Voi ehkä ajatella, että tämä hallituksen sinisilmäinen optimismi on liikuttavaa. Toivotaan toivotaan, että niin terveyspalvelujen yksityistäminen kuin työllisyyspalveluiden yksityistäminen läpäisevät perustuslaillisen testin. Ja nyt toivotaan, että pilotoidaan jotain, mikä joskus toteutuu.

Meillä on nyt tässä maailmassa kiinnittyvä tarkoitus näille 37 miljoonalle. Sen sijaan, että rahoitetaan hallituksen omia haaveita ja päiväunia, rahoitetaan ihan aidosti todellisia tarpeita eli tehostettuja, [Puhemies koputtaa] työttömiä aidosti palvelevia palveluita.

14.42 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan Kymi Ring-asiaan. Kyseinen rata sijaitsee erittäin huonokuntoisen poikittaisen liikenneyhteyden varrella, Lappeenrannasta Lahteen, Tampereelle, Vaasaan ja Poriin sisältyvän liikenneyhteyden varrella. Itse asiassa pääosa tuosta rahoituksesta on tarkoitus käyttää juuri tämän perusliikenneyhteyden parantamiseen. Kymi Ring elää omaa elämäänsä, ja tässä esityksessä se on toissijainen asia. Nimenomaan liikenneyhteydet Kouvolan päässä, Lahti—Kouvola-tiellä ovat kaikkein heikommassa kunnossa, joten on perusteltua, että sen parantamiseen osoitetaan rahoitusta.

14.43 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhun talouden isosta kuvasta, sillä tapahtunut myönteinen käänne Suomen taloudessa näkyy myös tässä lisäbudjetissa esimerkiksi arvonlisäverotuottojen kasvuna.

En pääse mihinkään siitä, että tuo puheenjohtaja Rinteen vappupuhe herättää minussa yhä suurempaa hämmennystä. [Hälinää] Ymmärrän joukkojen aktivoimisen, kun he seisovat rantasateessa kuuntelemassa edustaja Rinteen vappupuhetta, mutta silti se, että hän vaatii pääministerin eroa tilanteessa, jossa taloudessa vihdoinkin on saatu aikaiseksi myönteinen käänne, talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee, on aivan käsittämätöntä. Ja melkein yhtä käsittämätön on edustaja, puheenjohtaja Rinteen vaatimus siitä, että pitää tehdä täyskäännös talouspolitiikassa. Minkä takia pitää tehdä täyskäännös nyt, [Puhemies koputtaa] kun menee paremmin? Pitäisikö kääntyä taas siihen suuntaan, että menee entistä huonommin?

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

14.44 **Kaj Turunen uv** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä oikeastaan jatkan tästä, mihin edustaja Zyskiewicz päätti, eli talouden yleisestä kuvasta, ja viittauksena siihen Rinteen vaatimukseen pääministerin erosta voin myöskin sanoa, että henkilökohtaisesti olen ainakin toiminut niin, että pääministeri pysyy paikalla ja hallitus kasassa. [Eduskunnasta: Kyllä!]

Meillä on nyt näitä positiivisia esimerkkejä taloudesta, alvin kasvut ja varsinaisten tulojen kasvu ja se, että nettovelkaantuminen vähenee 178 miljoonaa euroa. Mutta itse asiassa meidän nettovelkaantuminen tänä vuonna on edelleen vielä 5,4 miljardia. Tämä on minun mielestäni huolestuttavaa, ja olen huolissani oikeastaan siitä, mitä nyt syksyllä tapahtuu työmarkkinoilla. Mittaammeko me tätä talouden kasvua nyt sitten ulos, vai riittääkö meillä malttia? Kysynkin valtiovarainministeriltä: miltä teidän näkövinkkelistänne tämä syksy näyttää, mitä sieltä on tulossa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Zyskiewiczin puheenvuoron johdosta vastauspuheenvuoro edustaja Heinäluomalla.

14.45 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz on nyt istunut jo niin kauan hallituspuolueen riveissä, että hän ei enää ymmärrä, että pääministerin eroa joku suostuu vaatimaan. [Välihuutoja] Taitaa olla niin, että 30-vuotisjuhla hallituksessa on tullut edustaja Zyskiewiczille täyteen, ja se alkaa näkyä puheenvuorojen sisällöissä. Muistan kuitenkin sen erittäin lyhyen ajan, kun Zyskiewicz joutui hetken olemaan oppositiossa eli kaudella 2003, jolloin hän vaati hallituksen ja pääministerin eroa paljon paremmilla kasvuluvuilla kuin mitä nyt on nähty, [Välihuutoja] onneksi näin. Tämä on tämä muisti, joka teettää kepposia. Kun on 30 vuotta ollut hallituksessa lähes yhtäjaksoisesti, niin unohtaa, että semmoinenkin vaihtoehto on, että voisi olla parempi hallitus kuin se hallitus, jota kokoomus ohjaa. Uskon, että edustaja Rinne, puheenjohtaja Rinne, on juuri tästä filosofiasta lähtenyt liikkeelle, kun hän on käyttänyt sen puheenvuoronsa, ja muuten näyttää, että vaatimus on vielä ajankohtaisempi vapun jälkeen, kun katsoo hallituksen kompastelua parhaillaan.

14.46 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu investointikohteista ja ennen kaikkea liikenneinvestointikohteista on paikallaan. Jos katsoo liikenneinvestointien ensisijaisuutta, niin pohjoisen näkövinkkelistä ylivoimaisesti tärkein investointi olisi ollut Kemin satamaväylän syventäminen. Se olisi maksanut kaikkienensa saman verran, mitä nyt on myönnetty tai myönnetään Kymi Ringille, noin 20 miljoonaa euroa, ja Kemi kuitenkin sijaitsee keskellä teollisuuskeskittymää, Perämerenkaarta. Alueen vienti on 7 prosenttia koko Suomen viennistä, ja se on meri- ja rautatieliikenteen solmu-kohta, pohjoisen vientiteollisuudelle ehdoton henkireikä, ja nyt sille ei löytynyt rahaa. Jos ajatellaan sitä, miten edistetään Suomen vientiteollisuutta, niin jos laittaa tämän Kymi Ringin ja Kemin satamainvestoinnin vastakkain, Kemin satamainvestointi olisi ilman muuta ollut strateginen investointi.

14.47 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran tähän Kymi Ringiin vielä, että ei se nyt aivan tyhjästä ole putkahtanut. Ministeri Haglund on aikanaan esitellyt tällaisen liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelman vuosille 2015—2018, ja siellä muun muassa Lahden urheilualueen katsomon ja Mäkelänrinteen hallin lisäksi Kymi

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Ring on mainittu jo tulevina hankkeina, mutta totta kai voidaan sitten keskustella siitä, onko tämä 14 miljoonan liikenneinvestointi tässä yhteydessä se merkityksellinen ja tärkein investointi.

Mutta ehkä noin yleisesti lisätalousarvioon täytyy todeta, että tällä hetkellä meillä, kun talous kasvaa, kuitenkin on tämä kohtaanto-ongelma edelleenkin olemassa, ja muistutaisin: kristillisdemokraatit ovat jättäneet pari lisätalousarvioaloitetta, joilla pyritään nimenomaan tätä työllisyyden kohtaanto-ongelmaa ratkaisemaan, elikkä haluaisimme 25 miljoonaa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin, nimenomaan palkkatukeen ja starttirahaan, joilla autetaan oman yritystoiminnan aloittamista [Puhemies koputtaa] ja myöskin vaikeimmassa työllisyysasemassa olevia, ja sitten 10 miljoonaa lisää näihin tki-hankkeisiin.

14.48 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tänään kuultu, niin velanotto pienenee positiivisen talouskehityksen myötä, ja se on tietysti myönteinen asia. Osaltaan tähän hyvään suuntaukseen ovat vaikuttaneet muun muassa kahden viime vuoden aikana annetut mittavat tuloveronalennukset pieni- ja keskituloisille, ja jatkossakin niitä on järkevintä kohdentaa nimenomaan näille tuloluokille työllisyyden ja ostovoiman edelleen kehittymiseksi.

Sitten tähän Kymi Ringiin haluan sen mainita, että olisi tosiaan ollut huomattavasti järkevämpää käyttää tämä 14 miljoonaa valtatie 12:n kunnostamiseen paljon pidemmällä matkalla. Täällä on myös mainittu se, että Olympiastadion on vienyt satoja miljoonia euroja. No, näin on käynyt, se on historiaa. Ei se nyt ole mikään peruste, että nyt lähes 20 miljoonaa euroa käytetään uuden moottoriurheiluradan tukemiseen. Se on aina jostain pois.

Aivan lopuksi: Olin tosiaan Tampereella vapunpäivänä. Torilla [Puhemies koputtaa] kuuntelin myös tätä Rinteen vappupuhetta. Oli aurinkoinen sää, eikä se puhekaan mielestäni erityisen huono ollut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Annan tässä vaiheessa välillä puheenvuoron valiokunnan puheenjohtajalle, edustaja Kallille.

14.49 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minusta kaikin tärkeintä tässä lisätalousarviossa on se, että kun käytettävissä on tietty määrä resursseja, niin tämä resurssi käytetään nimenomaan niiden toimien vauhdittamiseen, jotka voivat sitten tuoda sitä työtä ja toimeentuloa laajemmaltikin koko valtakuntaan. Tämä osoittaa sitä, että hallitus on tehnyt politiikkaa ajassa ja luo näitä edellytyksiä. Mehän emme voi perustaa työpaikkoja, mutta me voimme luoda edellytyksiä, ja tässä näitä edellytyksiä on luotu.

Sitten tähän mahdolliseen pilotointirahaan: Nyt meidän pitää muistaa, että kuitenkin maakunnissa koko tämä sosiaali- ja terveydenhuollon integraation valmistelu on otettu tosissaan. Siellä on tuhansia ihmisiä, jotka omalla työajallaan tekevät suunnitelmia, vievät tätä asiaa eteenpäin, ja minusta tähän tämä lisätalousarvio on vastaus, että myös yhteiskunta on tässä tosissaan ja että tätä asiaa viedään eteenpäin.

14.51 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen otti sen erittäin tärkeän asian esille, että varsinkin kullan hinta määrittelee kaivoksen jatkuvuutta ja toimintaa, ja siinä mielessä kaivoslaki on meillä puutteellinen, että meillä ei

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

riittävästi edellytetä varauksia siihen, että kaivosten alasajot tapahtuvat ilman valtion tukea. Olisi helppo muuttaa lainsäädäntöä niin, että edellytetään ainakin vakuutuksen ottaminen niin, että kaivostoiminnan avaaja pystyy huolehtimaan velvoitteistaan.

Mutta edustajille Mustajärvi ja Uotila, puoluetovereille, täytyy todeta, että 14 miljoonaa Vuosaareen tai Kemiin on aivan turhaa, sillä meillä on Satakunnassa toimiva syväsatama, johonka ei tarvitse laittaa yhtään rahaa. Tämä 14 miljoonaa voidaan laittaa järkevämmiin liikenneinfraan. Kun todetaan, että Suomi tarvitsee Satakunnan sen vientiteollisuuden voimakkaan toiminnan myötä, niin olisi edullisempaa tämän kansantalouden kannalta suunnata [Puhemies koputtaa] se siihen maakuntaan.

14.52 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan puhua tästä isosta tilannekuvasta, ja ministeri Orpo, minä olen myös hyvin, hyvin huolissani siitä. Olemme täällä eilen todenneet moneen kertaan isossa keskustelussa, että hallitus ei tule pääsemään työllisyystavoitteeseen, ei velkatavoitteeseen. Viime viikot ovat menneet kompuroinnissa, ottopoikahallituksen muodostamisessa ja ylläpitämisessä. Olemme saaneet tietoon tämän hetken sote-tilanteen. Siellä hallitus kompuroi, tulee näitä perustuslakikysymyksiä ja muita. Sinänsä hyvä, että nousee esiin, koska hallituksen esittämät mallithan vain lisäävät sote-kustannuksia, toisin kuin yleisissä tavoitteissa näyttää olevan. Samoin eriarvoisuus kasvaa.

Puhemies! Minä haluaisin nyt kyllä, ministeri Orpo, teiltä kysyä, missä ihmeen toimintakunnossa tällä hetkellä hallitus on suhteessa päätöksentekoon, välttämättömään päätöksentekoon, jota tarvitaan tällä hetkellä. Esimerkiksi työllisyyden parantamiseksi tarvitaan pikaisia toimia, ja hallitus näyttää horjuvan hyvin vakavalla tavalla.

Puhemies! Toivon, että tässä voitaisiin [Puhemies koputtaa] käydä myös tätä keskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä 5—6 vastauspuheenvuoroa ja sitten ministeri.

14.53 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että liikunnan lisäämistä edistetään kaikin tavoin. Liikkumattomuus on Suomessa suuri ongelma. Olen sitä ruohonjuuritasolta seurannut nyt monta kymmentä vuotta, ja se on todella suuri ongelma. Se on hyvä, että myös se ongelma on noussut esille ja yritetään parannuksia.

Olympiastadionista sanon sen verran, että remontti on tarpeellinen. Se on meidän monumenttimme. Paavo Nurmi on varmaan historian suosituin ja kuuluisin suomalainen urheilija. Moottoriurheiluun panostaminen: täytyy miettiä myös sitä, että ihmiset haluavat harrastaa, ja en kyllä ole sitä vastaan. Rahoituksen turvaamista ylipääntensä liikuntaan ja sen esille ottamista toivoisin vielä enemmän täällä salissa.

Lounais-Suomen ihme, telakka, autotehtaan menestyminen, kaikki tämä myös tukee työllisyyttä, tukee myös liikuntaan panostamista ja kaikkea positiivista. — Kiitos.

14.54 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä talouden positiiviset uutiset ovat mahdollistaneet sen, että tässä esityksessä verokertymäennustetta ja makroennustetta on voitu päivittää aiempaa myönteisemmäksi, mutta tosiasia on, että huo-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

li tulevaisuudesta, pitkän aikavälin talouden tasapainottamisesta, on edelleen suuri, samoin työllistämiskysymyksistä. Tämä on tärkeä muistaa.

Mutta sitten ehkä pienempään yksityiskohtaan. Tässä lisätalousarviossa esitetään 30 miljoonan euron määrärahaa valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin. Huoli on ollut siitä, miten tämä määräraha jaetaan valinnanvapauden eri pilottihankkeisiin. Ministeri Rehula on muun muassa myöntänyt Helsingin Sanomien haastattelussa, että Uusimaa on yksi sote-uudistuksen häviäjistä ja että väkirikkaat maakunnat joutuvat tiukimmille. Valtiovarainvaliokunta on jakanut tämän saman huomion, ja mietintöön kirjattiin, että pilottien hakukriteerien on oltava tasapuoliset eri alueille. [Puhemies koputtaa] Toivon todellakin, että näitä kriteereitä tasapuolisesti noudatetaan. Tosiasiaa on turha väistää siinä, että jos soten valinnanvapautta ei saada [Puhemies koputtaa] Uudellamaalla toimimaan, niin sitä ei saada missään.

14.55 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeätä, että valtiovarainvaliokunta tunnistaa tässä lisätalousarvioletinnössä sen, että meillä on positiivisen rakennemuutoksen alueita muitakin kuin Lounais-Suomi, joka toki on todella vahva.

Minä haluan kiittää siitä, että Keski-Suomen tilanne on tässä nostettu hyvin esille. Tosin tässä nyt mitään rahaa ei olla pyytämässä, mutta ollaan kuitenkin nostamassa esille se, että meillä on ihan sama ongelma kuin Lounais-Suomessakin alkaa olla. Meillä on osaavan työvoiman puute kova. Erityisesti tekniikan osaajia ja yliopistokoulutettuja tarvitaan myös Keski-Suomessa, ei pelkästään Lounais-Suomessa, ja me haluaisimme ehdottomasti saada eteenpäin vietyä tätä verkostomaista yliopistoyhteistyötä Keski-Suomessa. Osaamisvajetta tietenkin pitää pyrkiä vähentämään myös, kuten nyt ajatellaankin, työvoiman liikkuvuutta lisäämällä ja työttömien työnhakijoiden osaamisen kehittämällä. Kaikki tämä on erittäin tärkeätä ja erittäin positiivista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Krista Kiuru, Sarkkinen, Heinonen ja Kulmuni, ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro.

14.57 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on hyviä kokemuksia siitä, miten alueellista tasa-arvoa voidaan edistää tavalla, joka lisää työllisyyttä ja talouskasvua. Näitä esimerkkejä löytyy jo viime hallituskauden lopulta, kun pääkaupunkiseudulla satsattiin isoihin infrahankkeisiin, mutta myös Äänekoskelta yksittäisenä esimerkkinä, joka tuki tuon alueen taloutta hyvin merkittäväällä tavalla. Nyt on hyvä, että hallitus tunnustaa Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen tarpeen ja myöskin sen, että sitä pitää tukea, jotta uutta kasvua voidaan luoda Suomen mittakaavassa. Olen siitä erityisen tyytyväinen. Nämä Lounais-Suomen rannikkokaupungit ovat vaatineet diplomi-insinöörikoulutuksen aloittamista omana yliopiston toimintana tuolla alueella mutta myöskin koulutuksen lisäämistä juuri sen takia, että alueen elinkeinoelämän tarpeita voitaisiin paremmin palvella. Siksi kysynkin, ministeri, teiltä: miksi kävi niin, että Satakunnan puolelle noita resursseja ei kuitenkaan yltänyt, vaikka toisin alun perin ajateltiin? Ja toisaalta kysyn: miksi tämä hyvä malli ei voisi olla jaettavissa muualla ja miksi turkulaiset [Puhemies koputtaa] eivät saaneet diplomi-insinöörikoulutusta?

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

14.58 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää lisätalousarvion yhteydessä Nestein omistusosuuden laskemista 50:stä 33 prosenttiin. Nestein hyvin tuottavien osakkeiden myynti ei ole järkevää tuottonäkökulmasta eikä omistusten strategisen kehittämisen näkökulmasta. Neste on erittäin hyvin tuottava omistus, jonka avulla voidaan myös kehittää polttoainealaa ympäristöystävälliseen ja innovatiiviseen suuntaan. Nestein myynti taitaa olla osoitus siitä, mitä tämä hallituksen "tase töihin" -puhe käytännössä tarkoittaa: tuottavien ja tärkeiden omistusten myyntiä, jotta voidaan rahoittaa valtioneuvoston mielihankkeita budjetin ja demokraattisen kontrollin ulkopuolella. Nestein lihoiksi laitolle ei meidän mielestämme ole perusteita.

Vasemmistoliitto vastusti epämääräisen ja asiantuntijakritiikkiä keränneen omistusten kehitysyhtiö Vake Oy:n perustamista viime vuonna ainoana puolueena, ja tämä kritiikki on edelleen voimassa. Vake siirtää valtionomistusta eduskunnan kontrollin ja avoimuuden ulottumattomiin, [Puhemies koputtaa] ja sen tarvetta ja merkitystä ei ole vielä kukaan kyettä perustelemaan. Kyetäänpö nyt, arvoisa ministeri?

14.59 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Annan ison arvon niille puheenvuoroille, missä ei laiteta erilaista urheilua, ei huippu-urheiluakaan, vastakkain. Itse puolustan aina sporttia, kun siitä on kyse. Kaikki liikunta, mitä me suomalaisille saamme, on arvokasta. Kymi Ring on hieno hanke, niin Stadionkin, mikä pitää korjata, samoin Tampere Areena, ja näissä on samoja piirteitä, että valtion liikuntaneuvosto on niihin kaikkiin päässyt tavalla tai toisella vaikuttamaan, ja aivan samanlaisia askelmerkkejä näissä kaikissa on ollut.

Mikä tällaisten suurten tapahtumien yhteiskunnallinen merkitys sitten on — se on valtavan suuri. Esimerkiksi yksi ralli, Neste Ralli, Suomen MM-ralli, jättää yksin Keski-Suomeen Jyväskylän seudulle vuosittain noin 15 miljoonaa euroa. Eli kun tämä rata saadaan toimimaan, niin kuin ministeri Orpo toi esille, MotoGP:t ja muut sinne toimimaan, niin silloin nämä rahat tulevat aikanaan sieltä toivottavasti moninkertaisesti takaisin. [Puhemies koputtaa]

Toivon sellaista yhteen hiileen puhaltamisen henkeä.

15.00 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Talouden käänne kyllä tulee esille lisätalousarvioesityksestä, tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstäkin, kun esimerkiksi vaikkapa lisävelanotto pienenee arvioidusta 180 miljoonaa.

Asia, jota ei juurikaan valiokunnan mietinnössä ole käsitelty, liittyy Lapin nousevaan talouskasvuun. Samalla lailla, kun matkailuluvut ovat lähteneet siellä hurjaan kasvuun tai teollisuuden viennin edellytykset ovat paranemaan päin, näkisin myös ne kansallisesti erittäin merkittäviksi. Siihen liittyy itse asiassa yksi tema, josta täälläkin on puhuttu: Suomen satamainfra. On erittäin tärkeää, että meidän satamamme voivat hyvin etenkin tuolla pohjoisessa. Se kilpailutilanne on varsin tiukka, kun kilpaillaan myös ruotsalaisten satamien kanssa, ja jos ajatellaan niitä Lapin mahdollisuuksia, niin olisi järkevää tuoda ne massat sieltä Kemin satamaan. Toivonkin, että hallitus mahdollisimman pian — silmällä pitäen myös sitä, että Kaidin investointi Ajoksen satamaan on tulossa — aloittaisi myös Kemin sataman syväyksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt on ministerillä puheenvuoro. Totean tässä yhteydessä, että ministerin puheenvuoron jälkeen täällä vastauspuheenvuoro-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

ja olen vielä merkinnyt seuraaville edustajille: edustajat Vähämäki, Andersson, Myller, Hakkarainen, Rossi, Uotila ja Hoskonen. Sen jälkeen yritettäisiin mennä sitten eteenpäin, ellei nyt tule ihan tulenpalavaa muuta vastattavaa.

15.02 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Sekin täytyy todeta, että tulee mieleen, että "happamia, sanoi oppositio talouskasvusta ja parantuneista työllisyysluvuista." Nimittäin se nyt vain on fakta, että talouskasvu on tällä hetkellä vahvempaa kuin muissa Euroopan maissa. Vastaavaa ei ole koettu vuosikausiin Suomessa. Kyllä me voimme siitä kiistellä, kenen ansiota se on, ei siinä mitään. Niin kuin eilen täällä perustelin pitkästi, niin varmasti on viime hallituksen kaudella tehty oikeita ratkaisuja. Tämän hallituksen aikana on tehty määrätietoista työllisyyspolitiikkaa. Euroalue, johon olemme yhdessä päättäneet liittyä aikanaan, vetää tällä hetkellä paremmin, se tukee meidän talouskasvua. Ne ovat olleet oikeita ratkaisuja, mitä on tehty. Maailmantalous on kasvussa.

Tässä on paljon eri elementtejä, mutta kyllä vahvasti puolustan myöskin hallituksen työllisyys- ja talouspolitiikan peruslinjaa, jota on viety eteenpäin, ja sitä jatketaan tässäkin talousarviossa. Mutta 41 000 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten tähän aikaan ja 2,5 prosenttiyksikön talouskasvu tälle vuodelle, puolitoista prosenttia tulevalle ja sitä seuraavalle vuodelle: se näyttää nyt sitä, että talouskasvu on vahvemmallalla pohjalla. Edellinen ennuste näytti vielä varovaista kasvua tälle vuodelle, no, alle 1 prosentin kasvua tuleville vuosille. Nyt me olemme vahvemmallalla pohjalla, ja se antaa uskoa. Me olemme ikään kuin nyt siinä kiihdytysvaiheen vaiheessa, ja jos me pystymme pitämään tämän kasvun yllä, hallituksella on mahdollisuus saavuttaa työllisyystavoitteen ja tavoitteen myöskin velkaantumisen taittamisesta. Se vaatii nyt sitä, että saadaan tämä kestävä pohjalle. Siksi tässäkin lisätalousarviossa tehdään niihin kriittisiin paikkoihin niitä panostuksia.

Rakennemuutoksen, siellä Lounais-Suomessa olevan vahvan kasvun tukeminen: Sinne syntyy työpaikkoja, nyt pitää vain panostaa koulutukseen, osaamiseen, tutkimukseen, investointeihin, jotta ne muuttuvat todella uusiksi työpaikoiksi ja vielä vahvemmiksi investoinneiksi.

Vielä haluan sanoa senkin tästä talouskasvusta, että se ei ole enää kapeasti rakentamisen tai kotimaisen kysynnän varassa, se on laaja-alaista tällä hetkellä. Laajasti investoidaan, vienti on alkanut vetämään. Tässä on nyt paljon hyvää. Tässä on hyvää, ja nyt meidän pitää jatkaa hyvää politiikan linjaa.

Arvoisa puhemies! Minä olen todella pahoillani, mutta joudun poistumaan. [Pia Viitanen: Toimintakyky!] — Tämä hallitus on erittäin toimintakykyinen, sitä ei tarvitse ollenkaan epäillä. Meillä on isoja rakenteellisia uudistuksia, sote kaikkein suurimpana. Se täytyy viedä maaliin, se viedään maaliin. Mutta mitä hallitukseen tulee, olemme erittäin päättäväisiä hallitusohjelman toteuttamisessa yhteistuumin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri joutuu lähtemään, josta syystä me jatkamme tuolla järjestyksellä, minkä äsken luin.

15.05 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kyllä se täsmälleen näin on. Meillä on talous vahvasti kasvussa, tukijalkoja on useita, ja tämä lisäbudjetti on hyvä kokonaisuus, tasapainoinen kokonaisuus, pois lukien tietenkin se, että täällä on tämä 14 miljoonan tieliikennehanke keskelle ei mitään. Tämä edustaja Heinosen ajama

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

hanke on huono, ja menettelytavatkin ovat hieman kyseenalaisia. Näin yhdyn siihen, mitä edustaja Uotila on sanonut.

Sitten tässä lisäbudjetissa annetaan 5 miljoonaa Nivalan nikkelikaivoksen sulkemistoi-
miin. Kaivoksen vakuus oli vain 2 miljoonaa, ja valiokunta kiinnittää minun mielestäni
hienosti huomiota siihen, että nämä vakuudet täytyy nostaa oikealle optimaaliselle tasolle,
jotta ei jouduta semmoiseen menettelytapaan, että tässä valtio joutuu 20 miljoonaa kaiva-
maan omasta pussistaan.

Sitten vielä Oulun syväväylästä: Tämä on hyvä hanke. Kiitos tästä, kun tämä toteutui.
Hankkeen hyöty—kustannus-suhde on 1,1, eli tämä maksaa itse itsensä takaisin. —
Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri ilmoitti, että hänellä onkin
muutama minuutti lisää aikaa, josta syystä nyt pyydän niitä edustajia ilmoittautumaan, jot-
ka haluavat osoittaa erityisesti hänelle ja erityisesti oppositiosta hänelle vastauspuheen-
vuoron.

15.06 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te, minis-
teri Orpo, täällä tätä pilottirahaa valinnanvapaudelle perustelite ja sanoitte, että kyllä se
sieltä tulee. Kun kuuntelee teidän ja pääministeri Sipilän puheenvuoroja viime päivien ajal-
ta, väistämättä minun eteeni tulee kuva Mies ja alaston ase -elokuvasta, jossa Leslie Niel-
sen seisoo räjähtelevän ilotulitetehtaan edessä, josta lentelee raketteja ilmaan, ja sanoo, että
hajaantukaa, täällä ei ole mitään nähtävää. [Naurua] Sote-uudistus saadaan kuulemma uu-
teen kuntoon päivissä tai ehkä muutamassa viikossa. Eikö nyt olisi rehellistä, valtiovarain-
ministeri Orpo, vetää nämä pilottirahat pois tästä lisätalousarviosta ja myöntää, että ei tämä
nyt ihan mene putkeen ja että muutama ilotulitusraketti taitaa räjähtää vielä ennen kuin
tämä on valmista?

15.07 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menen takaisin tähän
lisäbudjettiin. Pidän tietenkin erittäin hyvänä sitä positiivisen rakennemuutoksen tukea,
mikä tähän liittyy. Samalla kuitenkin perään sitä, että tämä jää ainoaksi aluepoliittiseksi
toimeksi tässä lisäbudjetissa. Kysymyksen on siitä, että meillä on paljon alueita, joilla työ-
tömyys on edelleen erittäin korkea ja kasvaa. Eilen, kun tästä asiasta keskusteltiin, sanoit-
te, että se hyvä, mikä Länsi-Suomessa on, valuu Itä-Suomeen. Tämä on erilaista aluepoli-
tiikkaa kuin mihin ollaan totuttu aikaisemmin. On myös harjoitettu sellaista aluepolitiik-
kaa, että niitä alueita on kehitetty, joilla erityisen huonosti menee. Eikö esimerkiksi tätä 30
miljoonan pilottikokeilurahaa voitaisi nyt jakaa niin, että saataisiin alueiden omiin inno-
vaatioihin vauhtia koko Suomessa?

15.08 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä taitaa
kuulua enempi Häkkäsen piiriin, mutta ministeri Orpo kyllä osaa varmaan vastata. Meillä
on sääntelyn purku yksi hallituksen ohjelmista, ja tilannehan on se, että meillä on velka-
vankeudessa paljon yrittäjiä. Niillä on valtavaa pääomaa tiedossa, taidossa ja myös ahke-
ruudessa. Kysyisin nyt muun muassa tästä: Jos oikeustuomioistuimien määrittelee velkoja,
niin sehän voi periaatteessa tällä hetkellä tehdä sen vaikka hatusta. Toteutuuko omaisuu-
den suoja maksuvelvoitetuomioissa? Onko tuomioistuimilla siihen edellytykset, ja ovatko
tuomareiden kertomat virheelliset tuomiot ylimpien poliittisten johtajien [Puhemies koput-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

taa] arvojen mukaisia? Kuuluuko se, miten se sanotaan, oikeuskulttuuriin? Tämä on vielä jäänyt pimentoon.

15.09 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän lisätalousarvioon liittyen haluan vauhdittaa kyllä hallitusta siinä, että toteutetaan näitä talouskehitykseen liittyviä ratkaisuja, ovat ne sitten pienempiä tai suurempia. Esimerkiksi tämä 10 miljoonan euron panostus työttömyysturvan aktiivimallin käyttöönottoon on sellainen, jota kannattaa viedä eteenpäin. Nämä kaikki vauhdittavat meidän talouskehitystämme ja antavat sille pohjaa. Samalla lailla panostukset, jos puhutaan metsäteollisuudesta ja biotaloudesta, ovat kyllä sellaisia, jotka erityisesti Itä-Suomea nostavat erittäin merkittävästi ja ihan laajastikin, koko Suomea, ja tätä tulee jatkaa.

Herra puhemies! Sitä vastoin mielestäni kovin huonosti sopii tähän ajan henkeen se, että kotikaupunkiini Kuopioon kohdistuu aikamoinen hyökkäys kolmeltakin suunnalta: Fimean pääpaikka halutaan takaisin Helsinkiin, samalla lailla halutaan Kriisinhallintakeskus pois Kuopiosta Pelastusopiston yhteydestä, ja Varastokirjastokin pitäisi siirtää Helsingin yliopiston yhteyteen. Ihan voi kysyä, onko tämä sitten [Puhemies koputtaa] sensuuntainen kehitysmalli, joka on tämän hetken trendi.

15.11 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin meillä tuolla työ- ja elinkeinoministeriön tilastoissa on nähtävissä pientä paranemista, josta ministeri puhui. Mutta ikävä kyllä samaan aikaan tiedämme, että Tilastokeskuksen kyselyihin perustuva todellisuus on edelleenkin toinen, eli työttömien määrä Tilastokeskuksen tutkimuksessa on ennallaan vuoden takaiseen nähden. Siinä ilmeisesti suuri selittävä tekijä on se, että todellisuudessa on ihmisiä, jotka ovat piilotyöttömiä eivätkä välttämättä ilmoittautu työvoimatoimistoon, ja se osaltaan näyttää tämän työllisyystilanteen hivenen parempana kuin mitä se todellisuudessa on.

On siis järkyttävää, että tämän kansainvälisen talouden vauhdin meille antamissa olosuhteissa meillä työllisyyskin on edelleen hiuksenhienossa tilassa sen suhteen, paraneeko vai eikö parane. Siis onhan se, että Tilastokeskus näyttää, että työttömiä on yhtä paljon kuin vuosi sitten, viime toukokuun tilanteessa, järkyttävä homma. Samaan aikaan sitten vielä mielenkiintoisempi tilanne on se, että velanotto ei ole taittumassa lähellekään sillä tavalla kuin [Puhemies koputtaa] hallitus puhuu tai ennen vaaleja puhui.

15.12 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioesitys on osoitus siitä, että hallitus urakoi taukoamatta työlinjalla. Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä voin todeta ministeri Orpolle, joka sen hyvin tietää, että hallituksen talous- ja työllisyystavoitteita ei ole vielä saavutettu eivätkä ne ole saavutettavissakaan, jos ei hallitus paranna tahtiaan, ja hyvä on, että näin on tarkoitus tehdä. [Välihuutoja vasemmalta] Budjettiriihessä tarvitaan lisää päätöksiä.

Lisätalousarvion hyvä, ehkä paras, kohta, yksi parhaimmista, ovat nämä 30 miljoonan pilottirahat. Parhaillaan on jo meneillään palvelusetelikokeiluita. Asiantuntijat ovat hyvin vahvasti todenneet, että sosiaali- ja terveydenhuoltoa pitää kehittää kokeilujen kautta. Niiden pitää olla osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa senkin jälkeen, kun hallituksen sote- ja maakuntalaki on hyväksytty. [Kari Uotila: Joo, jos ja kun!] Valiokunta pitää tätä pilotointia erittäin tärkeänä. Saadaan lisätietoa erilaisten palvelumallien toimivuudesta, [Krista Kiuru: Sen jälkeen pilotteja ei enää kokeilla!] mikä vahvistaa hallitusohjelman tavoitteita

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

mutta mikä on myöskin ict-järjestelmän kehittämistä. Haluan sanoa, että valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että hakukriteereiden pitää olla piloteissa [Puhemies koputtaa] sellaiset, että suuretkin maakunnat pääsevät mukaan, ja toivon, että tähän tulee muutos. Uusi-maa on valmis pilotteihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä ennen kuin ministeri käyttää ennen lähtöään lyhyen puheenvuoron, olen merkinnyt puheenvuorot edustajille Andersson, Östman, Yanar, Juhantalo, ja sitten jatketaan vielä debattia jonkun matkaa.

15.13 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri alueellisten kokeilujen kautta pitäisi edetä sote-uudistuksessa, sitähän kaikki asiantuntijat ovat hallitukselle suosittaneet. Sitä hallitus ei tee, vaan sote-uudistus aiotaan toteuttaa kertaheitolla, mutta sen sijaan varataan tässä lisätalousarviossa 30 miljoonaa sellaisen lainsäädännön kokeilemiseksi, jota ei vielä ole olemassa ja jonka perustuslaillisuudesta eduskunnalla ei ole vielä tietoa. Kyllä se kertoo kaiken tämän hallituksen sote-uudistuksen valmistelun tilasta ja vaiheesta.

Haluan vielä kysyä ministeri Orpolta liittyen Lounais-Suomen positiiviseen rakennemuutokseen ja osaamistarpeeseen. Kuten hyvin tiedätte, tämä diplomi-insinööriosamisyajehan on pysyvä Lounais-Suomessa, ja haluaisin kuulla ministeri Orpon näkemyksen: onko tämä tekniikan alan yhteistyöyliopisto, johon nyt on päädytty, teidän mielestänne tyydyttävä ratkaisu siihen pysyvään osaamistarpeeseen, mitä Lounais-Suomessa on? [Ola-vi Ala-Nissilä: No nyt tuli hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Sarkomaa, teillä vastauspuheenvuoro edustaja Anderssonin puheenvuoron alkuosaan.

15.14 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuoltoa pitää kehittää pilottien kautta. Sitä aloitettiin kehittämään jo tämän hallituskauden alussa. Kehittämistyötä jatketaan senkin jälkeen kun sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö on valmis. Ei ole niin, edustaja Andersson, että sen jälkeen kun puhemiehen nuija kopauttaa pöytään, sote-järjestelmä on valmis, vaan se on jatkuvaa kehittämistä, ja siksi myöskin valinnanvapaus on osa tätä kokonaisuutta, että se pitää järjestelmän kehittämisen vauhdissa senkin jälkeen kun lainsäädäntö on valmis.

Ja ihmettelen kyllä, mikä on opposition kanta: tuetteko te näitä pilotteja vai ette? Ensin te vaaditte niitä, sitten kun ne tulevat, te vastustatte. [Välihuutoja] Teillä ei ole linjaa, se on taas kerran osoitettu. Onneksi hallituksella on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän nimenomaiseen kysymykseen, edustaja Andersson, teillä vastauspuheenvuoro.

15.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onko edustaja Sarkomaa mielestä siis tarkoituksenmukaista järjestää pilotteja sillä tavalla kuin hallitus nyt tekee, että osoitetaan 30 miljoonaa sellaisten toimintojen kokeilemiseksi, joista ei vielä ole lainsäädäntöä olemassa, ja että valtiovarainvaliokunta joutuu ottamaan kantaa siihen, voidaanko rahaa osoittaa sellaiseen pilotointiin, jonka perustuslaillisuudesta ei edes vielä ole tietoa?

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Mitä tulee opposition sote-linjaukseen ja -kantaan, se on varsin johdonmukainen ja selkeä ollut koko ajan. Koko eduskunta toivoo, että Suomeen saadaan sote-uudistus aikaiseksi, mutta halutaan sellainen, jonka valmisteluun kaikki puolueet voivat sitoutua ja osallistua ja jossa toteutetaan ne alkuperäiset tavoitteet, mitä sote-uudistukselle asetettiin. Vastan jälkeen voimme [Puhemies koputtaa] pohtia, onko syytä lisätä olemassa olevia valinnanvapauden mahdollisuuksia, ja silloin sitä kannattaisi tehdä asteittain kokeilemalla ensin alueellisesti eikä niin kuin hallitus nyt tekee.

15.16 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävimme eilen keskustelua talouden isosta kuvasta. Kehotimme silloin julkisen talouden suunnitelmassa hallitusta kiirehtimään perhevapaaudistuksen sekä yritystukikarsinnan eteenpäinviemistä. Toivottavasti nämä toteutuvat elokuussa.

Kuten tässä on mainittu, lisäbudjettiin sisältyy minustakin outoja kohtia. En itsekään kuullut ministeriltä tai keneltäkään hallituspuolueen edustajalta, kuinka esimerkiksi tämä Kymi Ring olisi kansallisesti merkittävä hanke. Kyllähän tämä 3,5 miljoonaa plus 14 miljoonaa kuulostaa isolta summalta, ja olisi aidosti tärkeä tietää, millä perusteella tämä on määritelty kansallisesti tärkeäksi hankkeeksi.

15.17 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pietarsaaren seudulla on monta menestyvää yritystä, joidenka työllisyystilanne on hyvä. Silti seudun yritykset joutuvat katsomaan sivusta, kun hallitus investoi muualle, muun muassa tämän 14 miljoonaa plus 3,5 miljoonaa tähän moottoriurheiluhankkeeseen. Eräs tärkeä investointihanke Pietarsaaren seudulla olisi Kuusisaaren teollisuusalueen liikennejärjestelyt. Tällä teollisuusalueella työskentelee liki tuhat työntekijää. Ruuhka-aikoina tulee pitkiä jonoja, kun työvuorot purkautuvat tielle, ja tämä risteys on kuuluisa useista peltikolareista ja läheltä piti -tilanteista. Yritykset ovat odottaneet yli kymmenen vuotta, yli kymmenen vuotta, että valtio investoisi uuteen, turvallisempaan tieliittymään. Tämän hankkeen kokonaiskustannukset olisivat vain 2,5 miljoonaa [Puhemies koputtaa] euroa. Miksei tähän löytynyt rahaa, jos kerran tähän Kymi Ring -hankkeeseen löytyi yli 17 miljoonaa euroa?

15.18 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rossi mainitsi tämän työttömyysturvan aktiivimallin, joka tulee voimaan myös vuodenvaihteessa, mutta sen toteutushan alkaa jo lokakuussa. [Eero Heinäluoma: Rinteen malli!] Tiedämme, että siihen kohdistuu vuodenvaihteen jälkeen varmasti hyvin paljon purinaa ja nurinaa, että ei ole ilmoitettu, ei ole neuvottu. Nimittäin vaikka parhaansa varmasti hallitus tekee tuessa ja neuvonnassa, niin tämä yksi osa siinä on vaaraa tuottava: mikäli työtön ei ole 65 työttömyyspäiväetuuden aikana tehnyt viikkoa töitä tai osallistunut viideksi päiväksi työllisyyspalveluihin, hän menettää yhden korvauspäivän kuukaudessa eli 4,65 prosenttia työttömyysturvasta. Esitykseen kuuluu myös omavastuuajan lyhentäminen seitsemästä päivästä viiteen.

Haluan korostaa tätä: tukea ja neuvontaa on annettava etukäteen riittävästi, koska tiedetään varautua siihen, että vuodenvaihteen jälkeen yllättävän moni tulee sanomaan, että emme ole tietäneet tästä yhtään mitään, miksi meitä ei ole neuvottu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri Orpo, pari minuuttia.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

15.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Kiitos, arvoisa puhemies! Tästä työllisyystilanteesta vielä. On totta, niin kuin edustaja Heinäluoma sanoi: työvoiman määrä on kasvanut, mikä hidastaa tietysti tilastojen kaunistumista. Mutta pari sellaista tunnusmerkkiä: Uusien pitkäaikaistyöttömyysjaksojen alkamisessa ja sitten vastaavasti niitten päättymisessä on tapahtumassa merkittävä käänne, eli niitä nyt tällä hetkellä päättyy paljon enemmän kuin syntyy. Se on tilastollisesti aina merkittävän käänteen merkki. Minä uskon, että tässä tullaan näkemään — ja uskon, että tämä kehitys nyt jatkuu — paljon parempia kehityslukuja. Mitä velkaantumiseen tulee, muistutan, että lisätalousarvio tehtiin vielä vanhan ennusteen ja siihen perustuvien verotuloarvioiden pohjalta, ja jos nyt katsottaisiin VM:n uusimman kansantalouselämyksen ennusteen mukaan, niin verotulot uskallettaisiin varmaan arvioida ylemmäs. Mutta kun me teemme sen aina sen hetken tiedon varassa emmekä hevosmiesten tietotoimiston varassa, niin siksi tämä on näin. Mutta on lupa odottaa, että loppuvuodesta verotulokertymäkin näyttää paremmalta. Toivotaan näin.

Sitten muutamia asioita lyhyesti.

Tämä diplomi-insinöörikoulutus: Minä olen sanonut, että en ole tyytyväinen ennen kuin näen, että niitä diplomi-insinöörejä sieltä valmistuu. Nyt tälle yliopistoyhteistyötoimintamallille on asetettu takaraja. Se järjestelmä on saatava toimimaan, tai tähän omaan tiedekuntaan pitää palata. Minusta tämä on aivan ehdotonta, koska minulle on sinänsä sama, mistä tuutista niitä diplomi-insinöörejä sinne telakan ja autoteollisuuden tarpeisiin tulee, kunhan niitä sinne saadaan. Se on lähtökohta.

Aluepolitiikkaan: Siis kyllähän hallituksella on valtava määrä aluepolitiikan keinoja koko ajan käytössä, esimerkiksi kärkihankkeitten myötä satojen miljoonien panostukset biotalouteen tai vaikkapa perusväylänpitoon, [Riitta Myller: Missä se näkyy?] mikä on aivan oleellista. Meillä on rakennerahastot, meillä on maaseudun, maatalouden tuet. Ne ovat kaikki aluepolitiikkaa ja aivan merkittävä osa. Ja kun sanoin eilen, että jos meillä on läntisessä Suomessa vahvaa kasvua, niin se valuu: ehkä valua-verbi on outo, mutta se tarkoittaa sitä, että kun jossain se kehitys lähtee liikkeelle, niitä yrityksiä niissä ketjuissa on. Nytkin Itä-Suomessa, Lapissa on yrityksiä, jotka pääsevät kiinni siihen hyvään, vahvaan kasvuun. Siksi meidän pitää tukea sitä. [Puhemies koputtaa] Kyllä näitä investointeja syntyy nyt eri puolilla Suomea. Siksi uskon, että hyvä, kilpailukykyä nostava ja osaamiseen panostava politiikka tukee koko Suomen kehitystä. Kyllä se siellä teilläkin vielä lähtee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä debattivaiheessa vielä vastauspuheenvuorot seuraaville edustajille: Kiuru, Pakkanen, Suutari, Kankaanniemi, Talvitie, Hoskonen, Harakka. Nähdäkseni kaikki, jotka ovat tässä debattivaiheessa pyytäneet, ovat vähintäänkin yhden kerran vastauspuheenvuoron saaneet, osa edustajista useamman liittyen siihen tilanteeseen, jossa ovat puheenvuoroa pyytäneet.

15.22 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää kahteen asiaan huomiota:

Ensinnäkin jäivät mietityttämään nuo ministerin sanat siitä, että tämä aluepolitiikka voisi valua alueelta toiselle. Se on mielenkiintoinen ajatus. Erityisesti tässä Lounais-Suomen positiivisessa rakennemuutoksessa on jo huomattu valiokunnan työskentelyssä, että edes Lounais-Suomen sisällä tämä Lounais-Suomen aluepolitiikka ei valunut Satakunnan rajan toiselle puolelle. Eli siltä osin en oikein jaksa uskoa tähän aluepolitiikan valumiseen

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

alueelta toiselle, kun se ei valunut edes Lounais-Suomen sisällä niin, että se olisi kohdentunut oikein.

Toisaalta kiinnitin huomiota tähän Sari Sarkomaan esittämään näkökulmaan, jossa kannustitte ehdottomasti hallitusta kokeilemaan asioita ennen kuin tämä sote-lainsäädäntö on valmiina ja ennen kuin valinnanvapaus on eduskunnassa hyväksytty. Siihen liittyy se ongelma, että nyt kokeillaan jotain sellaista, joka ei mahdollisesti mene ollenkaan läpi eduskunnassa, ja silloin kysymys on se, [Puhemies koputtaa] onko tämä oikeudenmukaista rahojen käyttöä.

15.24 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty kovaa keskustelua siitä, onko Kymi Ring perusteltu hanke ja onko se valtiolle ja yhteiskunnalle tärkeä. Haluan korostaa sitä, että Kymi Ringhän ei ole pelkästään moottoriratahanke, vaan sinne tulee ajokoulutuskeskus, missä Puolustusvoimat kouluttaa raskaan liikenteen kuljettajia, ja liikenneturvallisuuden testausympäristö ajoneuvoteollisuudelle. Nämä kaikki asiat tulevat tähän Kymi Ring -hankkeen ympärille.

Sitten täällä on kritisoitu myös tätä 14 miljoonan rahaa vt 12:lle. Sehän ei mene sinne moottoriratahankkeeseen, vaan se menee valtatie 12:lle liikennejärjestelyihin, missä rakennetaan eritasoliittymä liitti—Kouvola-välin yhteyteen, keskikaiteellinen ohitustie, mikä tulee siihen, uusi rinnakkaistie, mikä parantaa kevyen liikenteen turvallisuutta. Nämä kaikki ovat tärkeitä liikennehankkeita, ja valtatie 12 on eräs runkoväylä koko Suomessa.

15.25 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän hallituksen johdonmukaista talouspolitiikkaa. Tästä kun on odotettavissa parempaa tulosta, niin se sijoitetaan sitten järkeviin investointeihin ja kasvua edistävään osaamiseen sekä, jos mahdollista, myös velkaantumisen hillintään. Tässä tuloarvion ennustetaan kasvavan noin puolella miljardilla, ja myös pitempiaikainen näkymä on rohkaisevampi kuin aikaisemmin. Sen vuoksi on hyvä satsata tulevaisuuteen.

Erityisesti kiitän hallitusta Oulun sataman syventämiseen osoitetusta määrärahasta. Se tarkoittaa meidän pohjoisen alueiden työllisyydelle ja yrittämiselle todella paljon aina Kaiuuseen saakka, nimittäin meillä on paljon laivaan lastattavaa.

15.26 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keski-Suomi mainitaan nyt tässä mietinnössä, kiitos siitä. Saimme siis tekniikan alan tarpeisiin huomiota valiokunnassa, ja se on todella tärkeää, koska Keski-Suomessa on vahva talouskasvu ja tarve teknisen alan koulutetusta työvoimasta on huutava.

Mitä tulee sitten tähän pilottihankkeeseen, tähän valinnanvapauden pilotointihankkeeseen, niin johtamassani jaostossa sitä käsiteltiin ja käsittely oli melkoinen sekasotku, kun todettiin, että on perustuslain vastaista menetellä niin kuin hallitus ensin esitti. Saimme kuitenkin korjattua tämän kohdan, mutta sekin tulos, mikä sitten tänne mietintöön kirjattiin, osoittaa, että hanke on melko lailla järjetön. Ei ole mitään mieltä vanhojen pykälien mukaan järjestää 30 miljoonan pilottihanketta, koska rakennetaan uutta eikä eletä vanhan mukaan. Tämä määräraha olisi pitänyt vetää pois ja käyttää järkevämmiin.

15.27 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi elää viennistä, ja erityisesti ict-alan ja korkean teknologian alan yritykset ovat juurikin sitä vientipuolta. Tässä salissa nyt Lounais-Suomen osalta tulee tämmöinen tietynlainen posi-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

tiivisen rakennemuutoksen paketti, joka mahdollistaa insinöörikoulutusta, mutta niin kuin tässä salissa äsken kuultiin, monella muullakin alueella on insinööriosajista pulaa, jopa Oulun seudulla. Meillä on noin 18 500 henkilöä korkean teknologian ja ict-alan yrityksissä ja tulevan reilun 10 vuoden aikana 7 000 ict-alan osaajaa eläköityy. Ict-ala tavallaan tulee vasta siihen eläköitymisvaiheeseen tulevan 10 vuoden aikana, ja vaikka meillä koulutetaan, niin vain noin puolet, 3 200 osaajaa, valmistuu sinä aikana kouluista. Eli ict-alalle ja insinööripuolelle tarvitaan niitä koulutuspaikkoja alueesta huolimatta.

Kiitokset vielä tästä Oulun syväväylästä.

15.28 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun olen kuunnellut tätä keskustelua ja oppositiolta tulleita kommentteja siitä, miten surkeasti asiat ovat, niin hieman olen kyllä ihmetellyt. Tässä on kahdeksan vuotta rämmitty laman suossa, ja nyt, kun ollaan pääsemässä ulos ja ensimmäiset positiiviset talouskehityksen merkit ovat tulleet, niin valitus jatkuu kahta kauheampana. Ei voi kuin ihmetellä, missä ovat opposition aloitteet. Onko sitten jotain tehty todella väärin, kun päästiin kasvuun?

Pitää muistaa kuitenkin se perustotuus, että kun talouslama iskee maahan, niin kuin Suomeen on iskenyt todella rankasti, niin me olemme siinä tilanteessa joutuneet tekemään sellaisia liikkeitä, jotka ovat olleet erittäin epämiellyttäviä. Olen tavannut tällä viikolla monta yrittäjää, joilla on investointihankkeita vireillä, ihan aidosti isoja investointeja tulossa, jotka toisivat Suomeen uutta työtä, valtiolle verotuloja, ja ennen kaikkea se pienentäisi valtion budjetista sitä valtavaa erää työttömyysmenoja. Tätäkin viranomaiset vastustavat erilaisten lupaprosessien kautta. Olisi hyvä, että saataisiin [Puhemies koputtaa] byrokratian purkuun vauhtia. Se olisi todella arvokas asia.

15.29 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt tosiaan jaetaan jo rahaa tarkoituksiin, joihin ei ole vielä olemassa lainsäädäntöä, [Sari Sarkomaa: Ei pidä paikkaansa!] niin yhtä hyvin voisi silloin edellyttää sitä, että hallitus olisi jo huomioinut sen, että Euroopan unionin neuvosto käsittelee parhaillaan alvidirektiivin muutosehdotusta, joka sallisi alhaisemman verokannan sähköiselle julkaisulle. Tämä on se toive, jota kotimaiset julkaisijat ovat jo pitkään toivoneet, joka mainitaan hallitusohjelmassakin ja johon nyt sosiaalidemokraatit hallitusta erityisesti hoputtavat. Hallituksen tulee välittömästi valmistella sähköisten julkaisujen arvonalisäveron alentaminen paperisten julkaisujen tasolle. Samalla on huolehdittava, että varataan rahoja huomattavasti merkittävämmällä tasolla kuin mitä nyt on tässä lisäbudjetissa varattu myöskin sähköisen median uutistuotantoon sen mukaisesti, että yhden miljoonan lisärahoitus ei tunnu nyt lainkaan riittävältä siihen, että huolehdittaisiin kansallisesta viisäuspääomasta, kansallisesta osaamisesta, kansallisesta tiedosta ja myöskin suomen kielen asemasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja debatin viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Sarkomaa.

15.30 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pilottirahoista voisi todeta, että hallitus parhaillaan pilotoi jo palveluseteleitä. Meillä on palvelusetelikokeilut, jotka perustuvat hallituksen kärkihankkeisiin, nykyiseen lainsäädäntöön. Nämä ovat selkeää jatkumoa, hallitusohjelman mukaista toimintaa, jossa kokeillen haetaan uusia toi-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

mintatapoja, uusia palvelumalleja. Näiden pilottirahojen myöntökriteerien pitää perustua nykyiseen lainsäädäntöön.

On totta, arvoisa puhemies, että muutimme perusteita, joilla tämä määräraha myönnetään, sen takia, kun sote-lainsäädäntö ei vielä ole voimassa. Tämä oli enemmänkin tekninen muutos, joka oli välttämätöntä tehdä. Mutta ihmettelen teidän, opposition, asennetta. Teillä on jalka jarrulla sote-uudistukselle, teillä on jalka jarrulla erilaisille kokeiluille. On kaikkien suomalaisten etu, etenkin niiden työttömien ja eläkeläisten, jotka odottavat siellä terveyskeskusjonoissa, että luodaan uusia malleja, jolloin samalla rahalla saadaan enemmän ja paremmat palvelut kaikkeen. [Puhemies koputtaa] Olen erittäin iloinen, että pilot-tirahaa on tässä, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: En keskustelun tässä vaiheessa myönnä lisää vastauspuheenvuoroja todeten esimerkiksi, että seuraavat neljä varsinaista puheenvuoroa ovat kaikki oppositioryhmien puheenvuoroja. — Edustaja Gustafsson, varsinainen puheenvuoro.

15.32 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! En nyt malta olla lyhyesti sanomatta tähän valinnanvapauspilottiasiaan, että kyllä minä tässä tilanteessa koen, että tämä 30 miljoonaa euroa on lähes hukkaan heitettyä rahaa. Rahat tulisi voida käyttää viisaammin esimerkiksi kasvupolitiikkaan ja osaamispolitiikkaan. Tämä osaamispolitiikan nostaminen tässä yhteydessä on vähän tällainen aasinsilta.

Tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä nostetaan esille eri alueiden kasvunäkymiä, kuvataan Lounais-Suomen ja Keski-Suomen tilannetta. Mietintöön on päässyt myöskin kolmella rivillä Tampere 3 -hanke, joka on poikkeuksellisen mittava rakenteellinen uudistus, jonka tavoitteena on yhdistää Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu yhdeksi yliopistokonserniksi. Koin tämän esilleoton valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tietysti positiivisena, mutta täytyy sanoa, että aika kevyesti ja vähällä huomiolla tämä oli kyllä nostettu esille verrattuna eräisiin muihin alueisiin ja rinnasteisiin asioihin.

Sen vuoksi haluan, arvoisa puhemies, todeta, että tämä Tampere 3 -hanke on Tampereen ja koko Pirkanmaan seudun kannalta äärimmäisen merkittävä. Sehän koskee Suomen valmistavan teollisuuden keskusta. Meillä on hyvin vahvaa high tech -valmistusta muun muassa biomateriaaleissa sekä laser- ja puolijohdeteknologiassa. Pirkanmaan teollisuuden liikevaihto oli vuonna 2014 kymmenen miljardia euroa, ja se työllisti 42 500 henkilöä. Eli Tampereen seutu on erittäin merkittävä teollisuuden tuotekehityskeskittymä, ja Tampereen kaupunkiseudun strategiat korostavat uudistumista, osaamisen merkitystä sekä innovaatioyhteistyötä. Vielä korostan sitä, että Pirkanmaan osuushan Suomen väestöstä on 10 prosenttia ja alueen väestön ennustetaan kasvavan lähivuosikymmeninä. Niinpä tällä Tampereen T3-hankkeella, alueen korkeakoulujen yhteistyöllä, tulee olemaan aivan keskeinen rooli seudun elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn kannalta.

Meillä on jo nyt poikkeuksellisen vahva tämä koulutusinfrastruktuuri, mutta haluan, että eduskunta antaa myöskin talouden ja resurssien osalta voimakkaan huomion tälle ilmeisen ainutlaatuiselle konsernihankkeelle, jota tässä nyt vähän esittelen ja jonka kuvaa syvennän. Siitä olemme tietysti Tampereella ja Pirkanmaalla nyt tyytyväisiä, että hallitus on antanut esityksen niin yliopistolain kun ammattikorkeakoululainkin muuttamisesta, joilla ni-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

menomaan sitten vauhditetaan ja turvataan tämä kahden yliopiston ja yhden ammattikorkeakoulun yhteistyö.

Lopuksi sanon sen, että oli nyt tietysti hyvä asia, että tähän oli viitattu tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, mutta se olisi voitu tehdä siinä laajemminkin ja kiinnittää myöskin huomiota näihin taloudellisiin resursseihin, joihin ei nyt sitten oikeastaan uhrattu sanaakaan.

15.37 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Täällä on etsitty niitä, joita voi kiittää Turun seudun talouden suuresta menestyksestä. Me poliitikot otamme tietenkin mielellämme kunnian itsellemme, mutta kyllä tässä on ehkä syytä muistaa myöskin yrittäjää, liiketoiminnan varsinaista harjoittajaa. Ja mielestäni Jan Meyer lausui sellaiset viisauden sanat, jotka tulisi kaivertaa kultakirjaimin seuraavan hallituksen työllisyyspoliittiseen ohjelmaan. Lainaus menee näin: "Koska emme voi olla halvimpia, meidän on oltava parhaimpia."

Suomen talouskasvu perustuu korkeaan osaamiseen, korkeaan jalostusasteeseen sekä koulutettuun työvoimaan. Panostukset koulutuksen turvaamiseen ja kehittämiseen ovat äärimmäisen tärkeitä niin aluetalouden kuin kansantaloudenkin näkökulmasta, ja näin ammatillista koulutusta pitää kehittää yhteistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa kasvupilotihankkeiden kautta. Siksi olemme pitäneet kovasti esillä tätä ammattikouluverkostoa, sen kattavuutta ja sitä, että kaikkialla Suomessa on mahdollisuus saada ammatillista koulutusta, koska se ratkaisee ihan yksittäisen paikkakunnan elinvoiman. Se ratkaisee sen, voivatko nuoret jäädä sinne kotipaikkakunnalle vai onko heidän lähdettävä pois, ja vielä mikä on näin karkeistaen sanottava, se ratkaisee myöskin tilanteen niin päin, että tytöt herkästi lähtevät hakemaan kotipaikkakunnan ulkopuolelta itselleen jatkokoulutusta ja pojat jäävät herkemmin kotiin. Syrjäytymiskehityksen estämiseksi ammattikoulutus on äärimmäisen tärkeää. Siksi olemme huolissamme tästä ammatillisen koulutuksen resurssien vähentämisestä sekä kansantaloudellisesti että aluetaloudellisen tasa-arvon vuoksi.

Tässä keskisuomalaiset kansanedustajat ovat kiittäneet hallitusta siitä, että Keski-Suomeen tarpeet on mainittu [Toimi Kankaanniemi: Äänekoskelainen voi yhtyä!] tässä lisätalousarviossa. — Näin äänekoskelaisena tietysti voin yhtyä kiitoksiin, mutta kyllä täytyy sanoa, että sen maininnan lisäksi ihan riihikuiva rahallinen muistaminen olisi vielä tärkeämpää, [Toimi Kankaanniemi: Ensi vuonna!] ja ottaen huomioon sen, että Lounais-Suomen positiivista kehitystä tässä halutaan kannustaa, niin kyllä täytyy ottaa huomioon muun Suomen edellytysten ja kykyjen parantaminen — sen sijaan, että muu Suomi joutuisi jäämään vain odottamaan, milloinkahan sieltä muualta Suomesta mahtaisi valua jotakin hyvää meille. Se ei vain riitä. Eli ne toimet koko Suomen tasapainoisen aluekehityksen parantamiseksi tästäkin lisätalousarviosta, samoin julkisen talouden suunnitelmasta, puuttuvat, ja se on totta kai aika ihmeellistä, kun ottaa huomioon, että keskustalla on tällainen ikään kuin tasapainoisen aluepoliittisen kehityksen puolustajan maine.

Haluan vielä lausua pari sanaa omistajuudesta — en kyllä ehkä ihan ensimmäistä kertaa, mutta sitäkin painokkaammin. Omistajastrategia on tärkeä osa niin yksityistä kuin julkista liiketoimintaa. Uskon, että pääministeri tuntee hyvin yksityisen yrityksen menestyksen kannalta välttämättömän suunnittelun, jossa omistajien arvot, tavoitteet ja tahto ohjaavat yrityksen toimintaa. Osaava omistaja on yritykselle suuri siunaus. On sitäkin ihmeellisempää, että valtion omistajastrategia on jätetty hunningolle. Mitä valtio tahtoo, mihin se

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

pyrkii, mitkä sen arvot ovat? Emme vieläkään tiedä, mitä kehittämistä tähän valtion kehittämisyyhtiöön liittyy. Tällä hetkellä se näyttää pelkältä myyntikonttorilta.

Ennen kaikkea Nesteen enemmistöstä luopumisella on tarkoitus rahoittaa vain niin sanottuja kärkihankkeita, joiden joukossa ei välttämättä ole kovin montaa järkihanketta. Jos ajattelee yksittäistä sijoittajaa, niin toimisiko hän niin, että hän myy salkustaan äärimmäisen tuottavan sijoituksen ja rahoittaisi niillä erittäin epävarmoja, ellei varmasti tappiollisia, hankkeita? Ainoa peruste laiminlyödä valtion omistajastrategia osana laajempaa elinkeinostrategiaa on ideologinen. Valtio voi nimittäin olla parhaimmillaan erinomainen, hyvä, pitkämielinen omistaja. OP Osaketutkimuksen päällikkö totesi, että noin kymmenen vuoden takainen siunauksellinen päätös, jolla Neste siirtyi biopolttoaineisiin, oli todennäköisesti valtion pitkämielisen omistajaohjauksen ansiota. Se ei vaatinut välitöntä tuottoa, vaan nyt saamme nauttia niistä hedelmistä: yhtiön arvo on tuona aikana kolminkertaistunut, ja tuo 16 prosenttia, josta nyt ollaan luopumassa, arvoisa puhemies, on nyt arvoltaan peräti puolitoista miljardia euroa. [Puhemies koputtaa] Se tuottaa joka vuosi 70 miljoonan osingon valtion kassaan, ja nyt jos koskaan [Puhemies koputtaa] on syytä käyttää tätä klisettä: älkää tappako lypsävää lehmää.

15.43 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Minun on pakko aloittaa tämä puheenvuoro vielä palaamalla siihen yleiseen tilanteeseen, sillä en tiedä miten sen näitisti sanoisin, mutta on todettava, että valtiovarainministerin äskenen vakuuttelu siitä, että kaikki on hyvin ja toimintakyky huipussaan, ei anna kauhean vakuuttavaa tai uskottavaa kuvaa. Varmasti monikin kansalainen, kun tänä päivänä otsikoita katselee, uutisia lukee ja muuta, ihmettelee, että mitä ihmettä siellä on meneillään, kun hallitus riitelee, sotessa kompuroidaan ja spekuloidaan julkisuudessa, että onko kohta kolmas hallituskriisi meneillään, tarvitseeko pääministeri pian taas sen suihkukoneen tai jonkun lentovälineen, millä hän eroa menee sitten sieltä presidentiltä pyytelemään. Ei tämä nyt näytä muuta kuin kaoottiselta tilanteelta tällä hetkellä, arvoisat hallituspuolueiden jäsenet, kaiken kaikkiaan.

Se, mikä tässä on huolestuttavaa, on tämä tilanne, jossa samaan aikaan valtiovarainvaliokunta omassa mietinnössään toteaa, että esitetyt työllisyystoimet voivat jäädä varsin vaatimattomiksi, ja tässä ja nyt me tarvitsisimme niitä, koska on käymässä niin, että hallitus ei pääse omiin tavoitteisiinsa työllisyyden eikä velkaantumisen hillinnän suhteen. Tämä on tosiasia tämänkin lisätalousarvion jälkeen valitettavasti. Siksi kannan isoa huolta tästä, että on tällaista kompurointia tässä ajassa, kun pitäisi pystyä toimintakykyisenä tekemään päätöksiä.

Kuten täällä aiemmin debatisissa tuli ilmi, jos tässä taloustilanteessa, kun talous on maailman kasvun ansiosta kohenemassa, samaan aikaan työttömien määrä on kutakuinkin ennallaan, niin se ei todellakaan anna hyvää kuvaa tämän hetken tilanteesta. Valitettavasti taitaa olla niin, että kun vapusta ollaan jo juhannuksen jälkeiseen aikaan edetty, niin tässä suhteessa tilannekuva on entistä synkempi, ja on hyvä, että se täällä on ääneen todettu.

Mutta, puhemies, sanon muutaman sanan näistä lisätalousarvion kirjauksista:

Täällä on puhuttu paljon näistä eri aluepanostuksista, ja minä olen siitä tyytyväinen, että koko valiokunta mainitsee mietinnössään nyt sen, että myös muilla alueilla kuin Lounais-Suomessa on näitä tietynlaisen positiivisen rakennemuutoksen aiheuttamia tarpeita ja myös muita tarpeita eri alueilla, ja on hyvä, että sosiaalidemokraatit omassa vaihtoehtosaan panostaisivat kaikille alueille.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

On hyvä ja erinomaisen tärkeää, että valiokunta mainitsee muun muassa tämän Tampere 3 -hankkeen, joka on aivan ainutkertainen hanke, ja olemme siitä asiantuntijalauseunnon pyytäneet ja tiedämme, että syksyllä sinne kohdistuu merkittäviä lisäresursointitarpeita, ja edellytän ja toivon, että nämä otetaan huomioon tässä ainutkertaisessa, koko maankin kannalta hyvin merkittävässä hankkeessa, Tampere kolmosessa, ja toivon, että palataan siihen asiaan heti syksyn saavuttua.

Puhemies! Haluan myös nostaa esiin tämän viestinnän kokonaisuuden, koska tässä esitetään mielestäni hyvin ja tarpeellisesti määrärahaa kaupallisen uutistoiminnan tukemiseen. Tosin sosiaalidemokraatit omassa vaihtoehdossaan muistuttavat, että tämän määrärahan tulisi olla sen suuruinen, mitä työryhmä esitteli, 8 miljoonaa. Tässä hallituksen esityksessähän yhteensä siihen on miljoona, ja muualta sitten mahdollisesti käytettäväksi toinen miljoona tulee, eli määräraha on sinänsä riittämätön. Mutta on hyvin tärkeää, että voimme tukea moniarvoisesti laadukasta mediaa, uutistarjontaa, kaikkea sitä. Siksi on myös hyvin tärkeää, että Ylen osalta saatiin jälleen kerran vakiintumista auttava ratkaisu sen suhteen, että kun tähän Yle-veron rakenteeseen puututtiin, niin samassa yhteydessä turvattiin myös Ylen rahoitus vuodelle 2019, jonka osalta se oli vielä auki, ja nyt se sitten saatiin sovittua. — Aivan, edustaja Salolainen, yhdyin teidän pääannyökytyksiinne. On iloinen, tärkeä ja hyvä asia, että näin toimittiin Ylen osalta. — Mielestäni on tärkeää, että nyt voidaan tukea kaupallisen median uutistoimintaa. Sitten myös se tärkeä huomio tästä sosiaalidemokraattien vastalauseesta löytyy, että jotta koko viestinnän kenttä pärjää tässä myllertävässä maailmassa, nyt olisi aika kiinnittää huomiota muun muassa tähän digialviin, koska nyt sen saavuttaminen on helpompaa kuin aiemmin, ja toivoisin, että tähän tartutaan mahdollisimman pian. Sosiaalidemokraatit esittävät, että myös digialvi toteutetaan kaiken kaikkiaan tässä yhteydessä, ja meillä on siitä myös lausumaehdotukset omassa mietinnössämme.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla. Tarvitsemme ripeitä toimia työllisyyden kasvun edistämiseksi, velkaantumiskehityksen taittamiseksi, ja näissä asioissa hallitus ei ole pääsemässä tavoitteisiinsa, ja se on äärimmäisen huolestuttava asia.

15.48 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Joitakin yksityiskohtia tänään käsittelyssä olevasta lisätalousarviosta.

Ensinnäkin on hyvä todeta alkuun, että hallitus on hyvin luottavaisilla mielillä sen suhteen, että talouskasvu hoitaa tämän hallituksen edessä olevat ongelmat. Olin hyvin yllättynyt valtiovarainministerin linjauksesta, jonka lähtökohtana oli se, että kunhan tässä odotetaan, niin lastuna laineilla lopulta saavutaan satamaan, ja sitten suotuisat maailmantalouden tuulet ovat puhaltaneet tämän hallituksen laivan lopulta satamaan. Tuntuu aika erikoiselta, että ei niinkään väliä suunnasta tai hallituksen itse asettamista tavoitteita, mutta suuri on usko siihen, että talouskasvu tulisi olemaan sillä tasolla, että tosiasiaa näin kävisi. Siltä osin haluamme omalta osaltamme SDP:n näkökulmasta todeta, että tällainen sinisilmäisyys tulee olemaan aika vaarallista, erityisesti kun katsotaan tulevan vuoden ennusteita. Toisaalta on hyvä todeta, että suhdannetilanne on kohentunut ja se antaa positiivista signaalia mutta myöskin jonkin verran myötätuulta tämän hallituksen talouspoliittisiin tavoitteisiin.

Kuitenkin on hyvä todeta, että talouden kasvu ja työllisyyden vähittäinen kohentuminen eivät kohdistu eri alueille tasaisesti. Nimenomaan on huomioitava, että vaarana on se, että eri alueiden väliset erot uhkaavat pahentua entisestään. Nyt en puhu enää pelkästään työl-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

lisyyspolitiikasta, vaan haluan todeta, että alueen omien vahvuuksien tukeminen voisi olla hyvä keinovalikoimassa oleva uusi väline, jota hallituksen pitäisi laajemminkin ottaa mukaan tuleviin talouskasvun toimenpidekokonaisuuksiin, joita toivottavasti vielä on luvassa.

Haluan korostaa tässä sitä, että meillä on viime vuosilta hyviä esimerkkejä siitä, miten aluetalouksien tukeminen ja alueellisen tasa-arvon edistäminen erityisesti kasvun ja työllisyyden toimiin investoimalla on tuonut uutta nousua. Tästä hyviä esimerkkejä ovat esimerkiksi ne asumisen, liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen tehdyt toimet viime hallituskauden lopulla, jotka ovat tuoneet merkittävää talouskasvua vuoden 2015 aikana, josta tosiasiallisesti pitkälti tuo talouskäännä myöskin aikaansaatiin. Toisaalta on hyvä korostaa, että pienemmässä mittakaavassa hyvä esimerkki tällaisesta aluetalouden tukemisesta on ollut Äänekosken tilanne, koska myös Äänekoskella viime hallituskaudella sijoitettiin aika vahvasti sen alueen aluetalouden vahvistamiseen, ja se myös kantaa koko Suomen mittakaavassa.

Nyt arvaattekin jo, että seuraavaksi haluan puhua teille Lounais-Suomen aluetalouden tukemisesta. Olen kiitollinen siitä, että hallitus on tunnustanut, että Lounais-Suomi tarvitsee positiivisen rakennemuutoksen pakettia hallitukselta samaan henkeen kuin viime kaudellakin toimittiin, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa minusta tätä samaa mallia, jossa tunnustetaan positiivista aluetalouden kasvua eri puolilla Suomea, pitäisi muuallakin päästä kokeilemaan. Mutta mitä sitten tulee tähän Lounais-Suomen aluetalouden tukemiseen, niin olen hyvin hämmästynyt satakuntalaisena kansanedustajana tästä valtiovarainministerin käsityksestä, että aluetalouden tukeminen ja tällainen aluepolitiikan tukeminen voisi valua myös muihin maakuntiin. Olen odottanut, että Lounais-Suomen alueella tämä positiivinen rakennemuutos, jota hallitus nyt tukee, voisi valua myöskin Satakunnan rajojen sisäpuolelle, koska tätä valumisefektiä me olemme odottaneet. Kaksi eri selvitysmiestä on selvittänyt aluetalouden tukemista tällä alueella ja on tullut siihen päätökseen, nämä molemmat selvitysmiehet, että aluetaloutta pitäisi tukea myös Satakunnan puolella. Tähän kiinnittää myöskin sivistysjaosto huomiota tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Siis myöskin Satakuntaan olisi pitänyt kohdistaa näitä toimia, ja minusta tämä on tärkeä viesti myös eduskunnalle.

Toinen erikoinen tilanne syntyi siitä, että sivistysjaoston käsittelyssä tuli yllätyksenä, että tämä hallituksen Lounais-Suomen aluetalouden paketti ei oikeastaan olekaan alueen toivomuksen mukainen. Se tuntuu aika oudolta, kun tätä on jo selvittänyt kaksi selvitysmiestä [Eduskunnasta: Yksi!] ja sitten alue kuitenkin totesi, että se olisi tarvinnut vain ja ainoastaan Lounais-Suomen rannikkokaupunkien vaatimuksesta diplomi-insinöörikoulutuksen aloittamisen tällä alueella. Kyllä minun täytyy kysyä nyt, uskotaanko [Puhemies koputtaa] eduskunnassa siihen, että tällaista koulutuksen kohtaanto-ongelmaa ei ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja! Puolella minuutilla on suurin piirtein nyt ylittynyt teille varattu aika.

Minusta on, ja diplomi-insinöörikoulutus olisi pitänyt saada.

15.54 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Suomen talous on vihdoin lähtenyt kasvurallalle kansainvälisen suhdannevaihtelun imussa. Vienti vetää, yksityinen kulutus kasvaa, ja tästä kehityksestä hallitus kyllä ansaitsee kiitoksen. Sen sijaan työllisyys ei kasva samassa suhteessa, ainakaan vielä. Talouskasvun vauhdittamiseksi on tärkeää rohkaista ihmisiä

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

perustamaan uusia yrityksiä ja helpottaa itsensä ja muiden työllistämistä. Piristyvää taloustilannetta pitää pyrkiä nyt hyödyntämään, niin että saadaan luotua mahdollisimman paljon uusia työpaikkoja.

Hallitus on tällä vaalikaudella vähentänyt työllistämiseen suunnattuja määrärahoja. Vuonna 2016 määrärahavajetta jouduttiin korjaamaan lisäbudjetilla, mutta siitä huolimatta tälle vuodelle osoitetut määrärahat ovat alimitoitettuja. Hallituksen lisätalousarviossaan esittämä 10 miljoonan euron lisäys työttömyysturvan aktiivimallin käyttöön ottamiseksi ei ihan riitä. Lisämäärärahan tarve koskee erityisesti palkkatukea ja aloittaville yrittäjille myönnettäviä starttirahoja. Palkkatukeen ja starttirahoihin kohdennettu 25 miljoonan euron lisäpanostus mahdollistaisi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden vielä aktiivisemmän roolin loppuvuonna. Siksi olemme jättäneet lisätalousarvioaloitteen, että eduskunta lisää 25 miljoonaa euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen selvityksen mukaan teknilliseen tutkimukseen sijoitetut määrärahat saadaan kolminkertaisesti takaisin, koska saadaan uusia patenteja, tuotteita ja innovaatioihin perustuvia kasvuyrityksiä ja työllisyyttä. Tällaista tutkimusrahoitusta välittää Innovaatorahoituskeskus Tekes. Hallituksen tekemä Tekesin myöntämisvaltuuksien leikkaus kohdistuu kielteisesti esimerkiksi teknologian tutkimus- ja kehittämis-keskus VTT Oy:n toimintaan, koska Tekes on suurin julkinen tutkimusten tilaaja. Jotta saataisiin uusia kasvuyrityksiä ja työllisyyttä, on tki-toimintaan lisättävä rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa lisätalousarviossaan hallitus lisää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen kohdennettuja määrärahoja 10 miljoonaa euroa. Lisäys johtuu rahoituspäätösten maksatusarvioiden tarkentumisesta. Mutta lisäyksen jälkeenkin tki-toiminnan tukemiseen on kohdennettu 50 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2016. Lisäämällä tki-määrärahoja 10 miljoonalla mahdollistetaan uusien tutkimushankkeiden aloittaminen loppuvuonna. Tämän edellä olevan perusteella KD:n eduskuntaryhmä on myös jättänyt lisätalousarvioaloitteen, että eduskunta lisää 10 miljoonaa euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoittamiseen.

15.58 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! On paikallaan muutamain sanoin saatella tätä lisätalousarvio- tai talouskeskustelua, mitä myöskin eilen täällä käytiin. Itse en ulkomaanmatkan takia päässyt olemaan paikalla.

Minusta opposition asema vaatii myöskin kommentin. Edustaja Zyskowicz on oikeassa, että vappupuhe puheenjohtaja Rinteeltä ei onnistunut, mutta kyllähän tämä on paljon laajempi kysymys, joka näkyy myöskin Euroopassa. Miksi sosiaalidemokraattinen liike vaali vaalilta saa suuria tappioita Euroopassa? Miksi Suomessakaan ei kannatus nouse? Se johtuu siitä, että kun maailma muuttuu, toimintaympäristö muuttuu, konteksti muuttuu, pitäisi toimintamallin muuttua, löytää sellainen malli, jolla voidaan puolustaa hyvinvointiyhteiskuntaa. Se ei riitä, että pidetään vanhasta kiinni, sanotaan "ei" joka paikkaan, se ei kerta kaikkiaan riitä. Minusta täällä SDP:llä ei ole sellaista toimintamallia, sellaista ohjelmaa, joka olisi ihmisille uskottava, ja ihmiset tämän vaistoavat. Vihreiden suhteen minä olen menettänyt jo toivoni. Ennen vanhaan he kannattivat kestävästä kehityksestä, ylisukupolvisuudesta. Mitä me kuulemme täällä tänään: "Ei" joka paikkaan, yli varojen elämistä. Heidän lisätalousarviovaihtoehtonsa oli velkaannuttavin täällä eduskunnassa minusta.

Hallituksella on ensimmäistä kertaa Suomessa konsepti, on strateginen ohjelma, joka tähtää muutokseen ja siihen vaikuttamiseen. Suomessa on saatu aikaan — mikä on uskomaton saavutus — kilpailukyky sopimus, jota maailmallakin ihastellaan. On menossa ra-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

kenneuudistuksia, nyt on tärkeitä rakenneuudistuksia, nyt on tärkeätä erityisesti työn vastaanottamiseen vaikuttaa ja sitä edistää.

Alueellinen kehitys toden totta vaatii muutaman kommentin. Tuore pormestari sanoo, että Helsinki on se Suomen veturi, mikäli minä tulkitsen vähän, ja että suuret kaupungit vetävät Suomea nousuun. Ensinnäkin, Helsinki on tärkeä kaupunki, mutta tämä on hallinto-kaupunki ensisijaisesti: täällä on yritysten hallinto, täällä on valtionhallinto, vientiyrityksiä on vähän. Vientiyritykset ovat pääasiassa tuolla rannikolla. Otan vaikka Uudenkaupungin tehtaan: Miksi Mercedes-Benz sijoittaa toimintaansa sinne? Miksi näissä seutukaupungeissa, miksi Pietarsaassa, Raumalla, miksi siellä yritystoiminta menestyy? Koska siellä on myöskin vahvuuksia. Siellä kustannustaso voi olla 20 prosenttia alempi kuin täällä, siellä on ihmisillä edullista asumista, siellä on turvallista ja edullista asumista, siellä on palvelut kunnossa, siellä on työmotivaatio korkealla. Ja tämä on vahvuus, joka mahdollistaa, että yritystoimintaa on eri puolilla Suomea. Pormestari Vapaavuori kauhisteli myöskin maakuntahallintoa, joka tähän liittyy, ja sanoi, että maakunta valloittaa Turun ja Tampereen. Halloo, meitäkin on 17 kansanedustajaa Varsinais-Suomesta, kaksi on Turun seutukunnan ulkopuolelta. Tällaista vaaraa ei ole, vaan päinvastoin maakunnan pitäisi olla nimenomaan seutukuntiin verkottuva vahva toimija yritystoiminnan edistämiseksi.

Lyhyesti vielä. Edustaja Krista Kiurun puhe oli ehkä sikäli väärin, että Lounais-Suomen positiivinen rakennemuutoshan on pilottihanke. Se on pilottihanke, jota nyt parhaillaan toinen selvityshenkilö Esko Aho selvittää ja antaa raporttinsa elokuussa. Silloin nimenomaan on tarkoitus sitä edistää, sitten käyttää sitä pilottina, kun Lapissa tarvitaan työvoimaa, Keski-Suomessa tulee ongelmia, työvoiman saatavuusongelmia ja niin edelleen, ja se pitää pilottina ymmärtää.

On totta, että osaaminen on erittäin tärkeä asia, ja miksi Varsinais-Suomessa puhutaan diplomi-insinöörikoulutuksesta: sen takia, että diplomi-insinööritkään eivät liiku enää, ja kun on kysymys huipputeknologiasta, on luotava platformi, josta syntyy huipputeknologiaa ja innovaatiosovelluksia. Niitä ei synny, ellei ole tämmöistä kriittistä massaa, ellei ole tällaista platformia, ellei ole tällaista alustaa, ja semmoinen pitäisi välttämättä luoda.

Kyllä tämä positiivinen rakennemuutos laajenee muualle. Alihankintaketjut pitenevät, ja sillä tavalla yritystoiminta laajenee, ja myöskin tässä suhteessa nämä liikenneinfrainvestoinnit ovat tärkeitä: Uudenkaupungin rata, ja siinä yhteydessä myöskin Ysitien osalta liikenneministeri tiedotteessa ilmoitti, että tuo mahdollinen [Puhemies koputtaa] leveäkaisiatien suunnittelu uudistuu välillä Lieto—Aura, ja on muitakin tärkeitä hankkeita.

Suomi nousee, herra puhemies, ja tätä tietä meidän pitää jatkaa.

16.04 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Varsinais-Suomella menee nyt 2010-luvun jälkimmäisellä puoliskolla vahvasti, mutta kannattaa muistaa, että vielä äskettäin aluetta rasitti elektroniikkateollisuuden murros ja Nokian vetäytyminen Salosta eikä niiden vaikutus ole vieläkään helpottunut kovin paljon. Nyt maakunnassa on käynnissä poikkeuksellisen vahva valmistavan teknologiateollisuuden nousu, jonka kärkinä ovat Turun telakalta ja Uudenkaupungin autotehtaalta toistuvasti kuuluvat hyvät uutiset. Positiivisen rakennemuutoksen haasteisiin pyritään vastaamaan lisäämällä teknillisten alojen koulutusta, edistämällä työvoiman liikkuvuutta ja varmistamalla asuntojen saatavuus liikkuvan työvoiman tarpeisiin. Selkein koulutukseen liittyvä haaste on teknillisen korkeakoulutuksen vähäisyys, mikä pitää ratkaista maakunnan kehityksen turvaamiseksi pitkällä aikavälillä.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

On hyvä, että lisäbudjetissa on muistettu Varsinais-Suomea. Uudenkaupungin radan sähköistysuhanke on tärkeä. Tässä vaiheessa se palvelee lähinnä tavaraliikennettä, ehkä eniten norjalaista Yaraa, mutta kuten valtiovarainvaliokunta toteaa, rataosuus on pyrittävä saamaan myös henkilöliikenteen käyttöön ja parantamaan näin joukkoliikennettä ja työvoiman saatavuutta.

Tärkeää olisi, että Varsinais-Suomessa voitaisiin aloittaa teknologiateollisuuden kipeästi kaipaama diplomi-insinööriopetus. Nyt teknillisen korkeakouluopetuksen kehittämiseen kylläkin ohjataan tässä lisäbudjetissa yhteensä 14 miljoonaa euroa, mikä sekin on tietysti hyvä alku, mutta tuota omaa, teknologiateollisuuden tarvitsemaa koulutusta ei ole vielä tulossa. [Puhemies koputtaa]

Budjetissa on hyvää myös se, että ammattikorkeakoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen ohjataan myös Lounais-Suomessa yhteensä 6 miljoonaa euroa.

16.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys vuoden 2017 lisätalousarvioksi äärimmäisen hyvin kuvaa tämän ajan ilmiöitä ja tätä tilannetta, missä Suomi on. Suomi on sen kasvu-uran alussa, mihin on kahdeksan vuotta tähdätty. Ja kun kuuntelee noita opposition puheenvuoroja, ei voi muuta kuin ihmetellä sitä valitusvirttä, mikä sieltä kuuluu. Olisiko pitänyt jatkaa sillä vanhalla linjalla, että olisimme menneet yhä syvemmälle ja toivoneet, että joillakin kummallisilla työllistämisrahoilla homma olisi hoidettu parempaan kuntoon? Niitä työllistämisrahojakin tarvitaan, mutta ilman aitoa talouskasvua ja Suomen vientiteollisuuden nousua tästä lamasuosta ei nousta.

Mutta nyt meille on annettu ja osoitettu tämän hallituksen toimesta se tie, mitä pitää kulkea. Sitä taustaa vasten, kun on kuunnellut muutamien oppositioedustajien puheenvuoroja, olen melkein pä järkyttynyt siitä linjasta, miten oppositiopuolueiden edustajat ovat puhuneet. Eihän Suomi nyt synkistelemällä ole enenkään pärjännyt, ja Suomi on noussut aina vaikeista tilanteista. Voi sanoa, että Suomi on ollut silloin vahvimmillaan, kun se on ollut heikoimmillaan. Urho Kekkonen aikanaan sanoi: "Onko meillä viisautta vaurastua?" Pamfletin kirjoittamisesta on yli puoli vuosisataa, mutta siinä kirjassa oli kyllä hyvin kuvattu sitä, että kun meillä vahvoina aikoina on mahdollisuuksia, ei välttämättä riitä rohkeutta käyttää niitä mahdollisuuksia hyväksi, ja nyt elämme sellaisessa ajassa, jolloin nämä mahdollisuudet pitää käyttää.

Todellakin, investoinnit ovat lähteneet liikkeelle, mikä näkyy tässä lisätalousarviossa. Hallituksen esityksessä näkyy hyvin varsinaisten tulojen arvio, jota korotetaan 482 miljoonalla eurolla. Tämä kuvaa sitä, että kasvu on alkamassa, mutta älköön kukaan kuvitelko, että tämä kyseinen kasvu säilyy, jos lähdemme tässä vaiheessa tekemään huonoja päätöksiä emmekä pidä linjaa. Jos emme linjaa pidä, se johtaa siihen, että kasvun eväät syödään heti ja joudumme taas yhä syvemmälle velan suohon. Jokainen järkevä kansanedustaja tietää tässä vaiheessa, että velanottomäärä ja toleranssi, minkä me voimme velkaa sietää, alkaa olla ylärajoilla. Eliikkä nyt ovat ne hetket, jolloin pitää velan kasvu taittaa ja pikkuhiljaa ruveta velkoja takaisin maksamaan. Se ei tapahdu millään muulla kuin sillä, että työttömyyttä pienennetään. Työttömyyden kulut, vuosittain noin 7 miljardia euroa kaikkine kustannuksineen, on aivan järkyttävä summa, ja siihen kun otetaan sitten muut työttömyydestä aiheutuvat lisäkustannukset, niin esimerkiksi pelkästään puolittamalla työttömyyden saamme miljardien säästöt valtion budjetissa. Se olisi äärimmäisen tärkeää sekä kuntatalouden että valtiontalouden kannalta. Tämän takia tässä keskustelussa kuullut puheenvuo-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

rot opposition puolelta ovat suorastaan suurta ihmetystä herättäviä. No, olkoot ne puheen-
vuorot mitä tahansa, niin hallituksen on jatkettava samalla linjalla.

Uusia investointeja on tuettava parhaan mahdollisen keinon mukaan. Sitten on annettava mahdollisuuksia eri maakunnille omissa vahvuuksissaan. Nyt on puhuttu varsin paljon Varsinais-Suomesta. Pitää muistaa myös esimerkiksi Lappi, Kainuu, Pohjois-Karjala, sieläkin on omat mahdollisuutensa, joita tulee tukea. Olen tällä viikolla tavannut monta yrittäjää, joilla on omia investointeja vireillä. Huomatkaa, että nämä yrittäjät ovat pistämässä omaa rahaa ison summan omaan yritykseensä, innovaatioihin, jotka kantavat pitkälle tulevaisuuteen, luovat työtä, toimeentuloa omalle seutukunnalleen, ja ennen kaikkea hyvin moni niistä toimii vientiteollisuuden piirissä, elikkä tämä tuo Suomelle sitä paljon kaivatua ulkomaanvaluuttaa vientikaupassa. Tämän takia tällaisten yritysten tukeminen on äärimmäisen tärkeää.

Yksi yhteinen nimittäjä näissä yrittäjien kanssa käydyissä keskusteluissa on, ja se on se, että kaikki ovat olleet murheissaan siitä, että kun heidän investointejaan varten tietenkin tarvitaan rakentamista, niin kaikkia lupia jarrutetaan kaikin käytettävissä olevin keinoin. On ympäristölupaa, ihan käsittämättömiä veivauksia, sellaisia keinotekoisia jarrutuskeinoja: milloin ympäristöluvasta puuttuu joku lintuselvitys tai matoja ei ole takapihalla laskettavaksi riittävän oikeaa määrää, että on saanut luvan. Eihän tässä hommassa ole enää mitään järkeä, kun [Pertti Salolaisen välihuuto] kotimaisia raaka-aineita ei saisi käyttää ja viherpiiperot iskevät kimppuun, niin että ympäristölupia ei myönnetä, kun joku talitintin pesä on kuulemma jäänyt traktorin telan alle. Eihän tällä keinolla ikinä Suomi pääse tästä suosta ylös, kun kaikkea jarrutetaan. [Pertti Salolaisen välihuuto] Jos me keskitämme, arvoisa edustaja Salolainen, kaiken tänne Etelä-Suomeen, se johtaa tähän tilanteeseen, missä me nyt olemme: 2,3 miljardia euroa meillä menee rahaa vuosittain asumistukeen, ja kasvu kiihtyy. Kuinka paljon vielä pitää maksaa siitä, että ökyeläjillä [Puhemies koputtaa] on mahdollisuus tienata isoja rahoja vuokratuloja saamalla? Osa niistä tuloista menee vielä valitettavasti ulkomaille, eivät edes jää Suomen kansantaloutta rikastuttamaan.

16.11 Kari Kulmala uv: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen piti äsken erittäin hyvän puheen, kiitos siitä hänelle.

Suomessa tehtiin 1990-luvulla laaja selvitys uusien vesiväylien rakentamisesta ja entisten kunnostamisesta. Silloin todettiin, että vesikuljetus on ympäristöystävällisin kuljetusmuoto. Se on ympäristörasitukseltaan jopa 15 kertaa edullisempi kuin maantiekuljetus.

Oulun meriväylähanke on elinkeinoelämän kuljetusten kannalta erittäin tärkeä. Onkin hyvä, että tämä on hallituksessa tiedostettu. Hankkeen kustannusarvio on 18,4 miljoonaa euroa, mutta mielestäni tämä on järkevä rahoittaa. Toivottavasti väylän rakentamiseen päästään pikimmiten. Väylän syvennyksellä ja uudella linjauksella saadaan lisättyä alusten kuljetuskapasiteettia ja alueen elinkeinoelämän kilpailukykyä.

On erinomainen asia, että myös Vuosaaren meriväylän syventäminen etenee ja hanke käynnistetään viimeistään ensi vuoden talousarviossa, kuten hallitus on lisäbudjettineuvottelujen yhteydessä linjannut. Sataman kautta kulkevien kuljetusten määrä kasvaa tuntuvasi Äänekosken tehtaan kuljetusten myötä, minkä lisäksi Vuosaaren satamaan suuntautuviin konttikuljetusten aluskoko kasvaa. Tämä edellyttää syvempää kulkusyvyvyyttä.

Arvoisa puhemies! Keski-Suomeen on rakenteilla aivan uusia suuria sellutehtaita, muun muassa Äänekoski, Varkaus ja Kuopio, jotka tarvitsevat edullista vesiväylää edullisempaan ja vähiten saastumista aiheuttavana kuljetusmuotona. Suunnitellut tehtaot ovat vesiväy-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

lien varrella. Mikäli yhdistettäisiin Päijänne ja Saimaa Päijänne- ja Mäntyharju-kanavilla, pystytettäisiin turvaamaan kuljetukset sisäjärviltä merelle saakka emmekä olisi vain Saimaan kanavan varassa. Tällöin matkailu ja erityisesti suunnitteilla olevat suuret sellutehtaat ja muut teollisuuslaitokset hyötyisivät. Myös raskaan liikenteen kuljetukset vähenisivät teillä, mikä lisäisi tieturvallisuutta ja vähentäisi maanteiden kulumista.

Saimaan kanavan vuokrasopimus uusittiin vuonna 2012, mutta samalla vuokra nousi nelinkertaiseksi aikaisempaan nähden. Perusmaksu on 1,22 miljoonaa euroa. Kanavaa on mahdollista käyttää läpi vuoden, mutta ongelmana kanavan käytössä on, että olemme täysin riippuvaisia Venäjästä ja sopimuksen pitävyydestä. Mikäli tehtäisiin päätös yhdistää Päijänne ja Saimaa Päijänne- ja Mäntyharju-kanavilla, saataisiin investoinneilla myös työllisyys nousuun pitkäksi aikaa ja teollisuuden kilpailukyky paranemaan muihin maihin nähden. Myös matkailu saisi piristysruiskeen, mikä voisi nostaa sisävesien paikkakunnat uuteen nousuun.

Arvoisa puhemies! Tein edellä mainitun kanavan rakentamisesta kirjallisen kysymyksen ministerille aika tarkalleen 2 vuotta sitten. Vastauksessaan ministeri arvioi, että vuonna 2000 tehdyn selvityksen mukaan Päijänteen Saimaaseen yhdistävän Mäntyharjun kanavan rakentaminen maksaisi noin 300 miljoonaa euroa. Hankkeen hyöty—kustannus-suhde arvioitiin silloin erittäin heikoksi. Vastauksessa todettiin myös, että sisävesiliikenteen kehittämismahdollisuudet voidaan turvata parhaiten panostamalla Saimaan kanavan ja Saimaan alueen sisävesiliikenteen toimintaedellytysten parantamiseen. Mutta tässähän on tietysti se, että miten toimimme silloin, jos Saimaan kanava ei jostain syystä ole enää suomalaisten käytössä.

16.15 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Tästä kuluvan vuoden lisätalousarvioesityksestä huomaa sen, että valtiontalouden käänne on tapahtunut, kun esimerkiksi verotuloarviota pystytään korottamaan melkein puolella miljardilla eurolla positiiviseen suuntaan. Myös arvonlisäverotuotto on parantunut, autoveroakin on jopa tullut hieman enemmän niin kuin perintö- ja lahjaverojakin. Merkittävää on hallituksen tavoitteiden kannalta myös se, että velkaantumistahti pikkuhiljaa hidastuu, ja tämän lisätalousarvion myötä velkaa otetaan itse asiassa 180 miljoonaa euroa vähemmän kuin oli aiottu. En kiistä, etteikö 5,4 miljardia lisävelkaa edelleenkin ole varsin paljon, mutta suunta velkaantumisen hidastumiseksi on oikea, joten hallitus kulkee kohti asettamiensa tavoitteita.

Ajattelin puheenvuorossani kiinnittyä paremmin kahteen kokonaisuuteen tämän suuren talouden käänteen kautta. Kyllähän ne ovat rohkaisevia lukuja, mitä valtiovarainministeriöstä viime viikolla saatiin, että kuluvan vuoden bruttokansantuote kasvaisi 2,4 prosenttia. On olemassa jopa korkeampia arvioita sille, Nordea esitti nyt jopa 3 prosentin kasvua. Työttömiä on 40 000 vähemmän mitä viime vuonna. Samaan aikaan työpaikkoja on enemmän auki, jopa pitkäaikaistyöttömien määrä on kääntynyt laskuun. Omassa kotimaakunnassani Lapissa on 1 400 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten samaan aikaan. Se ei ehkä kansallisessa mittapuussa tunnu suurelta luvulta, mutta näille jokaiselle ihmiselle se on henkilökohtaisesti valtavan iso asia.

Niinpä ajattelin puhua hieman infrastruktuurista ja siitä, miten merkittäviä valtion alulle panemat hankkeet ovat. Onnittelen tietenkin Vuosaarta ja Oulua siitä, että sinne sataman syväminen saatiin. Toivon kuitenkin, että jatkossa satamakysymyksiä valmisteltaisiin kokonaisuudessa. Jos miettii niitä pohjoisen liikenteen tavaravirtoja, niin Kemin ja Tornion satamien yhteenlasketut kuljetusmäärät jo tällä hetkellä ovat monta eteläisempää satamaa

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

suurempia, ja kilpailuasetelma etenkin pohjoisessa on erittäin tiukka, kun mietitään, että Ruotsin puolella Luleässä tehdään erittäin isoa 15 metrin syväsatamaväylää, joten pohjoisen satamat tietenkin kilpailevat myös kansainvälisten satamien kanssa rinta rintaan.

Kun ajatellaan monia mahdollisia teollisuuden investointeja, biotalouden investointeja, sitä, että tältä pieneltä vientialueelta Kemi—Torniota lähtee 7 prosenttia Suomen nettoviennistä, niin olisi erittäin tärkeää, että seuraavassa vaiheessa myös tuo Kemin satama saisi syväämisen. Kun oletettavastikin Kaidin biopolttolaitoshanke etenee, joka tulee aivan siihen Ajoksen sataman kylkeen, niin tämä olisi erittäin perusteltua. Siihen suuntaan myös liikenneministeriössä on annettu lupauksia. Jahka investointeja lähtee liikkeelle, niin sitten valtiovalta katsoo myös sen satamien tilanteen. Olisi erittäin tärkeää, että myös Kemin satama saataisiin syvättyä. Se ei muuten vaatisi muita investointeja lisäksi, esimerkiksi ratapihaan tai raiteisiin.

Toisekseen lisätalousarviossa myönnetään Hituran kaivokselle 5 miljoonaa euroa ympäristövahinkojen jälkiseuraamuksiin, mikä on tietenkin aivan välttämätöntä, että kaivos saadaan asiallisesti sitten suljettua vuosien kuluessa. Se tehdään kolmessa vaiheessa, se voi viedä jopa 15 vuotta. Tämä 5 miljoonaa ei tule valitettavasti riittämään, vaan jatkossa se vaatii vielä 10—15 miljoonaa. Tässä suhteessa onkin mielestäni kestävämpi se, että Hituran kaivoksen vakuus on ainoastaan 1,99 miljoonaa, siis noin kaksi miljoonaa euroa. On erittäin tärkeää, että valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt tähän asiaan huomiota ja saanut lausuman tehtyä siitä, että hallituksen täytyy varmistaa kaivosten jälkihoito siten, että jo niiden toiminnan aikana voidaan turvata se, että vastuut eivät voi jäädä veronmaksajien kannettavaksi. Tämä on erittäin merkittävä asia. Toivon, että hallitus tämän pikaisella menettelyllä tulee tekemään ja tuo sen meille sitten myös eduskuntaan käsiteltäväksi.

Suomessa on 40 toimivaa kaivosta, ja moni niistä on toiminut aivan erinomaisestikin. Varmasti kaivosteollisuudelle on jatkossakin tilaa Suomessa kuten muillekin elinkeinoille, mutta se täytyy tehdä kestävästi. Mielestäni tällä hetkellä nämä kaivosten ympäristövaikutukset eivät ole riittävällä tasolla, jos veronmaksajien varoja täytyy näinkin paljon niihin laittaa.

16.21 Aila Paloniemi kesk: Arvoisa puhemies! Teknolomiteollisuuden kasvua, kuten täällä on moneen kertaan todettu, hidastaa osaavan työvoiman puute. Työmarkkinoille ei valmistu tarpeeksi teknisen alan osaajia. Osaajien puute ylittääkin on yksi pahimmista esteistä myöskin sille, jos me haluamme päästä tällä kaudella työllisyystavoitteeseen, 72 prosenttiin. Tämä ei ole siis pieni asia, vaan tämä on todella iso asia.

Ihmettelen edustaja Harakan naureskelua, kun kiittelin sitä, että otettiin esille näitä positiivisen rakennemuutoksen alueita, muitakin kuin Lounais-Suomi, joka nyt on tietysti tunnetuin iso esimerkki ja pilotti, ja pidin hyvänä, että esimerkiksi Keski-Suomi on tässä nostettu esille. Keski-Suomi on vuosien vuosien jälkeen kaikilla mittareilla mitattuna nyt kovasti nokka nousussa, eikä siinä ole mitään naureskeltavaa.

Edustaja Harakkaa pitempään talossa olleena voin todeta myöskin sen, että lisätalousarviossa ei kaikkia asioita pystytä korjaamaan. Mutta meidän tulisi ryhtyä keskustelemaan tässä salissa ja myös valtiovarainvaliokunnassa laajemmin koko maan tilanteesta, kuten sivistys- ja tiedejaostossa edellytimme, keskustelemaan kaikista näistä maakunnista, niin positiivisen rakennemuutoksen kuin negatiivisen rakennemuutoksen alueista, ja katsomaan isossa kuvassa, mitä kannattaa tehdä. Minun mielestäni se ei ole naureskelun aihe, vaan minun mielestäni se on erittäin järkevä tapa tässä tilanteessa toimia.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Tietenkin mielellämme otamme Keski-Suomeenkin vastaan lisää rahaa, jos sitä vain on tulossa. Erityisesti tuo infra on vielä heikossa hapessa Keski-Suomessa: esimerkiksi Äänekosken tehtaan hyvä toiminta, joka ulottuu pitkälle muuallekin maahan, edellyttää parempia liikenneyhteyksiä, ja Kirri—Tikkakoski-hanketta on maailman sivu jo koetettu saada aikaiseksi, ja vielääkään se ei ole toteutunut. Toivon, että vihdoinkin saataisiin nyt tuokin asia kuntoon.

Ihan lyhyesti tässä vielä haluaisin mainita tästä Tampere 3 -hankkeesta ja resurssitarpeista: On pakko sanoa, että me emme vielä tiedä, miten tämä Tampere 3 -hanke onnistuu. Siinä on ollut aika paljon tässä alkuvaiheessa ongelmia, eli mielestäni pitäisi katsoa nyt rauhassa, miten win-win-tilanne siellä onnistuu ja miten nämä oppilaitokset ihan aidosti voidaan yhdistää niin, että saadaan parempaa ja tehokkaampaa, saadaan poistettua päällekkäisyyksiä ja niin edelleen. Eikö tällaisen hankkeen tavoite nimenomaan ole löytää uusia tapoja tuottaa tehokkaammin ja paremmin ja laadukkaammin opinpolkuja opiskelijoille ja poistaa niitä kuuluisia päällekkäisyyksiä ja syventää yhteistyötä? En olisi ensimmäisenä ajattelemassa, että tarvitsee saada valtavasti lisää resursseja. Minun mielestäni näillä toimilla juuri niitä resursseja voisi löytyä, jos sitä aitoa yhteistyötä sitten jatkossa, kun saavat ongelmansa ratkaistua, sitten pystyisi paremmin tekemään. En tietenkään vastusta tätä hanketta, mutta mielestäni ei voi lähteä siitä, että ensin lykätään valtava määrä rahaa ja sitten toivotaan parasta, vaan ihan samalla tavalla kuin kaikissa piloteissa pitää katsoa ensin, että järjestelmä on kunnossa ja se toimii, ja sen jälkeen voidaan sitten miettiä sitä rahoitusta.

Vielä lopuksi: Olen tosi iloinen, että talouspoliittinen ministeriryhmä päätti myöntää vastinrahaa 24 miljoonaa euroa ammattikorkeakouluille ensimmäistä kertaa ammattikorkeakoulujen historiassa. Se on todellakin askel eteenpäin. Olen sitä mieltä, että ellei meillä käytetä hyväksi molempien korkeakoulusektoreiden osaamista ja käyttökelpoisuutta tässäkin tilanteessa, joka onneksi on nyt paranemaan päin vahvasti, niin me jätämme erittäin paljon olemassa olevia resursseja käyttämättä. Toivon, että ammattikorkeakoulut nähdään ihan yhtä tärkeinä omalla sektorillaan kuin yliopistosektori.

16.25 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty keskustelua vuoden 2017 lisätalousarviosta, ja kaikissa puheenvuoroissa on todettu, että talous kasvaa. Kuka on ollut enemmän tyytyväinen, kuka vähemmän, itse kuulun niihin, jotka ovat todella tyytyväisiä siihen tilanteeseen, että talous on saatu kasvu-uralle. Tästä seurannaisena on tietenkin, että myös työllisyys paranee. Se on meille kaikille suomalaisille hyväksi.

Täällä on kovasti nostettu eri alueiden tilanteita ja vertailtu niitä. Lounais-Suomi, Länsi-Suomi on tällä hetkellä hyvässä hapessa, niin kuin on monessa puheenvuorossa kerrottu. Keski-Suomella menee hyvin, mutta kyllä tuolla pohjoisessakin ainakin kevättalvella matkailuyrittäjät olivat kovasti tyytyväisiä ja kasvulukemista hekin kertoivat. Itäsuomalaisena, kaakkoissuomalaisena kansanedustajana toivon, että tämä kasvun hedelmä tarttuisi myös meidän alueellemme entistä vahvemmin.

Täällä edustaja Kulmala käytti mielenkiintoisen puheenvuoron väyläverkoista ja nosti esille muutamat kanavahankkeet. Arvostan hänen näkemystään ja toivon, että näitä asioita tutkitaan pitkälle tulevaisuuteen tähtäävinä hankkeina, koska tottahan näin on, että kanavahankkeilla on kauaskantoiset vaikutukset. Ne ovat tehokkaita, taloudellisia ja ympäristöystävällisiä tapoja kuljettaa, mutta tällä hetkellä kannattavuusnäkökulmasta varsin haasteellisia. Ja toki siinä on myös tämä turvallisuusnäkökulma Saimaan kanavaan liittyen.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Satamien tilanne on tällä hetkellä Suomessa niin, että meillä on suuria satamia siellä Perämeren, Kemin, Oulun seudulla, Vuosaari täällä Helsingissä, mutta erityisesti haluan korostaa Kotka—Hamina-seudun satamaa. Siellä kasvuluvut ovat kuulemani mukaan nyt lähteneet nousuun, ja sehän on merkki siitä, että raskas teollisuus, lähinnä metsäteollisuus on päässyt myös tähän kilpailu- ja kasvu-uralle. Toivonkin, että kaikki väyläinvestoinnit tähtäävät siihen, että suomalaiset satamat tulevat hyvin ruokituiksi ja näin saamme sitä hyvinvointia ympäri Suomen.

Päivän keskustelussa on noussut moneen otteeseen tämä Kymi Ring -hanke ja valtatie 12:n investointi. Haluan vielä tuoda kaikille selväksi, että tämä Kymi Ring -hankehan on noin 10 vuoden takainen hanke, joka lähti silloin liikkeelle, ja ministeri Vehviläinen oli siinä jo aikanaan vahvasti vaikuttamassa liikenneministerinä. Tämä ratahanke, mikä sijoittuu fyysisesti Iitin kunnan alueelle, on tärkeä hanke koko Etelä- ja Kaakkois-Suomelle ja Kouvolan, Lahden seudulle erityisesti tulevaisuuden tapahtumien johdosta. Tälle rata-alueelle tulee erityisesti kuljettajakoulutusta, Puolustusvoimat kouluttaa raskaan liikenteen kuljettajia tulevaisuudessa, ja tähän samaan yhteyteen rakennetaan liikenneturvallisuus- ja testausrata. Tämä on hyvä lisä ajoneuvoteollisuudelle, mikä meillä nyt täällä Suomessa on Uudenkaupungin myötä edelleen hyvässä myötätulessa.

Sitten vielä tämä tiehanke, valtatie 12. 14 miljoonaa on hyvin perusteltu investointi ja rahoituskohde valtatie 12:lle ja Tillola—Keltti-alueelle. Siinä yhteydessä rakennetaan tielle eritasoliittymä, keskikaiteellinen ohituskäistatie ja uusi rinnakkäistie, ja nämä ovat kaikki liikenneturvallisuutta parantavia asioita, jotka ovat hyvin merkityksellisiä. Valtatie 12:han on pääväylä reitillä Pori—Tampere—Lahti—Kouvola — Kotkan satama, alueella, jonka varrelle sijoittuu merkittävällä tavalla teollisuutta ja muuta liikennettä.

On syytä muistaa, että nämä molemmat hankkeet, niin Kymi Ring kuin vt 12:kin, ovat ehdollisia sille, että kokonaisrahoitus ja yksityisen rahoituksen osuus Kymi Ring -hankkeessa toteutuvat. Eli nämä ovat hyvin perusteltuja hankkeita myös siltä pohjalta, että tähän hankkeeseen lähtee mukaan valtava määrä yksityistä rahoitusta. — Kiitoksia.

16.31 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Mennään vähän yksityiskohtiin, mitä tässä on. On käyty keskustelua juuri tästä edellisen edustajan käyttämän puheenvuoron aiheesta: mihinkä rahoja suunnataan ja kuinka. Varmasti tieliikennehankkeitten osalta on todella tärkeää suunnata niitä oikeaan kohtaan, mutta onko se niin, että tällä hetkellä vientiteollisuuden osalta tietyt maakunnat ovat avainasemassa? Me olemme kuulleet tänään puheenvuoroja, joissa halutaan syventää satamia Vuosaarella, Kemissä. Ja kun meillä on olemassa olevia satamia, jotka jo nyt toimivat todellakin hyvin, niin kannattaa keskittää näissä kaikissa valtiontalouden rahoissa niihin, mitkä ovat kansallisen tulorahoituksen kannalta keskeisiä kohteita. Satakunta on se maakunta, johonka kannattaa nyt keskittää liikenneinfraa. Se 14 miljoonaa kannattaa keskittää sinne, missä on enemmän vientipotentiaalin edistämisen mahdollisuuksia. Kun keskustellaan — kuinka se edustaja Heinonen sanoikaan — Kimi Ringistä taikka mistä hyvänsä, niin on hyvä, että alueellisista vaikutuksista ja turismista keskustellaan myös tässä kehikossa. Mutta se ei ole ollenkaan niin taloudellisesti kannattavaa kuin se, että me keskustelisimme, mikä on vientiteollisuuden valtti. Meidän pitää pystyä tässäkin keskustelussa keskittymään siihen, mikä on kansallisesti kaikkein tärkeintä. Ja siinä mielessä toivoisin, että keskustelu etenee siihen suuntaan, että Satakunta ja vientiteollisuus syväsatamineen ovat enemmän keskiössä kuin se, että rakennetaan uusia syväsatamia.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

16.33 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Minä haluan nostaa kiitoksena hallitukselle täältä yhden asian, ja se on määräraha Oulun meriväylän syventämiseksi. Eli tällä on tarkoitus lisätä alusten kuljetuskapasiteettia ja tuoda sitten elinkeinoelämälle kilpailukykyä, ja juuri viennin vauhdittamiseksi tämä asia on tärkeä. Pohjoisen Suomen teollisuus tarvitsee kaiken mahdollisen tuen, koska pitkät kuljetusmatkat rasittavat esimerkiksi juuri sahateollisuutta. Tämä Oulun meriväylähanke on erittäin hyvä hanke, ja juuri se on tasoite tähän kilpailutilanteeseen kansainvälisessä kilpailussa. Suurempien alusten myötä saadaan yksikköhinnat pienenevän esimerkiksi vaikka näiltä puutavaralasteilta.

Tässä yhteydessä minä haluan muistuttaa, että muutakin tukea tarvitaan. Esimerkiksi kuljetustuet, jotka nyt aina näyttävät olevan liipaisimella, pitää ehdottomasti säilyttää. Toivoisin niihin jopa huomattavaa korotusta. Nykyisen tasoilla kuljetustuilla me häviämme kilpailussa kyllä naapurille Ruotsille, eli ei ole millään tavalla eduksi, että me tässä pohjoisessa kilpailussa olemme kakkosena. Eli minä haluaisin terveisinä sitten tulevan budjetin suunnitteluun ja rakentamiseen nostaa esille tämän kuljetustuen.

16.35 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En halua mitenkään kiistää, etteikö juuri näin ole, että pitää tämän kaupan ja liikenteen takia tehdä tiettyjä investointeja, mutta pitää myös muistaa se, mikä on meriliikenteen merkitys ja kuinka sitä rahoitetaan. Meillä Satakunnassa yritykset maksavat sen, että pohjoisen satamat ovat auki. Me maksamme 1,72 pistettä siitä, että pohjoisen satamat ovat auki. Eikö olisi järkevämpää rakentaa hyvä, toimiva raideliikenne satamien ja teollisuuslaitosten välille, saatikka että ruvetaan syventämään tiettyjä satamia meriliikenteen kustannusten vuoksi, koska osa satakuntalaisesta teollisuudesta maksaa sen kaiken, mitä te nyt toivotte?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Näyttää olevan nyt vähän enemmän debatin tarvetta. Otetaan tästä yksi kierros.

16.36 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika erikoista kuultavaa hyvin arvostamaltani edustaja Myllykoskelta. Olen ajatellut, että hän ajattelee koko Suomea. Täytyy kyllä sanoa, että ei ole silloin niin kuin päässä kaikki asiat, jos sanotaan, että pohjoisessa ei tarvita syvempää merisatamaa. Meillä on asukasta kohti kaikkein eniten tonneja kuljetettavana ja meidän kuljetuskustannukset ovat todella korkeita. Kun tuli myös tämä rikkidirektiivi ja kaikki muu siihen päälle, niin on uskomatonta, että väitetään, että ei tarvita Suomessa sitä kapasiteettia, mikä meillä pohjoisessa tällä hetkellä kasvaa.

16.36 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä kuultiin, niin kun näitä isoja investointeja suunnitellaan ja tehdään, niin kokonaisuuden eli koko Suomen edun täytyy olla se suurin ajuri ja mietittävä asia. Jos näitä mietitään yhden kaupungin tai yhden maakunnan näkökulmasta, niin se kokonaishyöty Suomelle ei ole paras mahdollinen.

Tässä yhteydessä on hyvä muistuttaa myös näistä ratahankkeista. Jos verrataan kustannuksia ja hyötyjä, niin yksi ja ilmeisesti kannattavin hanke on Helsinki—Tampere-välin nopeuttaminen, että se saadaan yhden tunnin aikatauluun. Se on myös asuntopoliittinen ratkaisu. Se on myös vientiin liittyvä ponnistus. Tämä yhteys palvelee Jyväskylän suuntaan, Seinäjoen suuntaan ja Vaasan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

16.37 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski nosti tärkeän asian keskusteluun, miten näitä maakuntien välillä olevia satamia ja väylähankkeita pitää kehittää. Juuri sillä perusteella tämä valtatie 12:n 14 miljoonaa on tärkeä hanke Kymenlaaksolle. Meillä on siellä Kotka—Hamina-seudun satama, joka on tällä hetkellä luvuiltaan Suomen suurin vientisatama. Tämä palvelee hyvin kaakkoissuomalaisista metsäteollisuutta ja Äänekoskea, Varkauden aluetta, meitä kymenlaaksolaisia, Kuusankosken, Kouvolan seudun tehtaita ja myös Lahden seutua.

Mutta olen täysin samaa mieltä, että pohjoisen tavarantoiminnan pitää kulkea pohjoisten satamien kautta. Kemi—Oulu-alueen satamat pitää saada kuntoon, väylät sinne kuntoon, kun sitten taas myös Turun seudulla on tärkeitä metsäteollisuuden alueita. Myös oli hyvä tämä uutinen Uudestakaupungista — eihän se ole tarpeellista, että niitä autoja sieltä mihinkään muualle rahdataan kuin Uudenkaupungin satamaan.

Maakuntien välinen kilpailu on toki reilua, [Puhemies koputtaa] mutta ymmärrän kyllä, että pohjoinen tarvitsee omat... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Myllykoski ja Parviainen, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

16.39 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tahtonut sanoa niin, etteikö pohjoisesta pidä kulkea, koska kyllä kannattaa kannattavasti kuljettaa. Mutta totuus on se, että pitää myös nähdä se, että koko elinkeinoelämän puitteissa on mielestäni epäoikeudenmukaista, että joku maakunta, jolla on erinomaiset jääolosuhteet, kustantaa kaikkien muiden maakuntien satamien väylänpidon jääaikana, kaikki se. Liikenneministeriössä oli valmisteilla jo edellisellä hallituskaudella aihio, jossa katsottiin, kuinka tietyillä satamilla pitää olla kohtuullista liikenneväylästä. Toivon, että voimme käydä tästä keskustelua edustaja Suutarin kanssa. Mutta pidän nimenomaan tärkeänä, että vientiteollisuus toimii meidän satamiemme kautta.

16.40 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokonaissuunnittelu on totta kai tärkeä. Pienellä maalla ei ole resursseja ihan mihin vain. Mutta tämä Oulun satama on juuri satama, joka palvelee erittäin laajaa aluetta itärajaa myöten sieltä Kainuusta korkealle Lappia kohti. Tämä jos mikä on hanke, joka kannattaa viedä eteenpäin. Näin on hallitus myöskin sen huomannut. Korostan sitä, että tässä Oulu kaupunkina kovasti osallistuu tämän sataman laittamiseen, että se ei ole yksinomaan valtion varassa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt menemme puhujalistaan, ja sitten jatketaan.

16.40 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviosta sen verran, että on hyvä, että Lounais-Suomen alue saa nyt tämän niin sanotun positiivisen rakennemuutosrahoituksen. Opetus- ja kulttuuriministeriö sen on esittänyt, että vahvistetaan myöskin tekniikan korkeakoulutusta sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa, ja siihen jo pelkästään varataan se 2 miljoonaa euroa.

Kuten tänään salissa jo aikaisemmin keskusteltiin, niin ICT-alan osaajista on erityisesti tietenkin Lounais-Suomessa pulaa, mutta niin on myöskin Keski-Suomessa ja myöskin Pohjois-Pohjanmaalla. Meillä Oulun seudulla äkillisen rakennemuutoksen toimien myötä, kun noin vuosina 2011—2012 tuhansia ICT-alan työpaikkoja, melkein 5 000 työpaikkaa,

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

hävisi, on myöskin uusia työpaikkoja syntynyt. Yli 400 ict-alan yritystä ja yhteensä yli 650 korkean teknologian yritystä on uudestaan kaupungissa, ja nämä yhdessä työllistävät 18 500 osaaajaa, jotka ovat erityisesti ict-alalla ja korkean teknologian alalla.

Miten sitten on työttömyys tällä puolella Pohjois-Pohjanmaalla? Meillä on työttömiä työnhakijoita 25 000 ely-keskuksessa, ja näistä vain 9 alle 30-vuotiaista on nimenomaan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoita. Eli 25 000 työttömästä vain 9 on sillä alalla. Ja kun huomaan, että salissa on myöskin edustajakollega ja aikaisemmin ministerinä toiminut Ihalainen, niin näistä äkillisen rakennemuutoksen toimista on tosiaan huomattava määrä — kiitos silloiselle ministerille — tavallaan saatu työpaikkoja Oulun alue uudelleen syntymään. Mutta tämä tarkoittaa myös sitä, että ict-alan osaaajista on nyt jo pula ja heistä tulee olemaan tulevaisuudessa pula, sillä 7 000 ict-alan osaaajaa tulee eläköitymään reilun kymmenen vuoden aikana, ja vaikka meidän kaikki koulutuspaikat lasketaan, niin vain noin 3 200 valmistuu samassa ajassa, eliikkä noin puolet tarvitaan lisää. Näin ollen onkin tärkeätä, että Oulun yliopisto on esittänyt, että tälle asialle on myöskin tämän vuoden aikana tehtävä jotain.

Sitten lisätalousarvion liikenneinvestointeihin, jotka itse asiassa äskenkin debatissa puhututtivat: Oulun meriväylä. Eli Oulun sataman kautta kulkevan sahatavaran viennin kasvu on ollut viime vuosina poikkeuksetta plus 20 prosenttia, eliikkä se puoli on kasvanut, ja suuret sahatavarayritykset ovat kertoneet säästävänsä per yritys per vuosi noin 400 000 euroa kuljetuskustannuksissa, kun tämä syväväylä tulee tulevaisuudessa, jo ensi vuoden jälkeen, mahdollistamaan sen, että laivojen koko lähes kaksinkertaistuu. Ruoppauskustannuksista, jotka ovat kuitenkin olleet oleellisia — joka toinen vuosi, joka neljäs vuosi — pystytään luopumaan, koska tämä syväväyläys, mikä tehdään, tulee sinne luonnonväylälle, eliikkä sitten myöskin näistä ruoppauskustannuksista tulee tulevaisuudessa säästöä. Ja niin kuin äsken myöskin edustaja Parviainen toi esiin, niin Oulun satama ja Oulun kaupunki osallistuvat tähän lähes 6 miljoonalla eurolla, ja näin ollen valtion osuus jää alle puoleen koko hankkeen osuudesta.

Ihan samaa mieltä olen siitä, että on tärkeää, niin kuin valtiovarainvaliokuntakin piti tärkeänä, että myös Vuosaaren meriväylän syventäminen etenee.

16.45 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Tähän viimeiseen debattiin lisäksi vielä, että Oulun sataman rahoituksesta vastaavat lähes kahdella kolmasosalla paikalliset ja valtion osuus siitä vajaan 50 miljoonan investoinnista on vain se 15 miljoonaa. Ja jos ajatellaan näitä ratojen korjauksia: meillä on joskus Savon radan investointisuunnitelmia tehty, ja jos sieltä vedettäisiin Kainuuseen kunnolliset radat — niin kuin tällä hetkellä muualla täällä etelässä on — se tarkoittaisi satojen miljoonien, jopa miljardin, investointia. Eli tässä ei puhuta ihan samoista rahoista. Tuo Kainuun ja Oulun alue sekä Lapin alue on nimenomaan sillä tavalla rakennettu, että ne radat menevät sinne Ouluun ja Raahen ja sitä kautta pitää viedä ne tavarat. Ei tätä voida ajatella sillä tavalla, että pannaan niihin ratoihin lisää, kun niihin on justiinsa laitettu. Tietysti jos täällä on tahtoa laittaa ratoihin lisää, me vielä kyllä voisimme sitä laittaa, koska tosiasia on, että siellä pohjoisessa on kuljetettavaa.

Ja sitten, Suomella tällä hetkellä on just positiivista väreilyä ilmassa. Meillä on näköpiirissä paljon parempaa. Tämän viimeisen vuosikymmenen kestäneen taloudellisen alamäen ja saamattomuuden aika näyttää olevan väistymässä. Ihmisillä, siis kuluttajilla ja varsinkin yrittäjillä ja yrityksillä, on jälleen uskoa tulevaisuuteen. Tämä positiivinen näkemys on seurausta viennin hienoisesta kasvusta ja edelleen paranevista vientinäkymistä. Tosin

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

olemme vasta ohittamassa vuoden 2007 viennin, mutta työllisyys on ollut myös nopeassa kasvussa. Se on kasvanut viimeisen vuoden aikana yli 40 000:lla. Tämä on osoitus siitä, että yrityksillä oli henkilöstössä kapasiteettia enemmän kuin olisi ollut tarvetta, koska yritettiin uskoa ja uskottiin sen verran tulevaisuuteen, ettei laitettu pois kaikkea työvoimaa, mikä olisi pitänyt vähentää yrityksistä pois. Nyt kuitenkin on tarvetta sitä lisätä.

Positiivisessa kehityksessä on oma osuutensa ollut myös tällä hallituksen päämäärätietoisella ponnistelulla Suomen kilpailukyvyn eteen. Onhan se selvää, että jos ei Suomea olisi saatu nostettua suhteessa muihin, ajatellaan nyt vaikka Ruotsia tai Saksaa tai muita niitä maita, joitten kanssa me kilpailemme siitä, kuka ostaa meidän tuotteitamme ja palvelujamme... Kilpailukyky on olennainen asia. Me olemme saaneet sen sillä tavalla kohdalleen, että yrityksillä on uskoa, että me tulemme tulevaisuudessa olemaan kilpailukykyinen. Me emme vielä tällä hetkellä sitä ihan kokonaan ole, olemme ehkä vähän kalliimpia, mutta me teemme vähän edullisemmin nämä tuotteet ja palvelut.

Yrityskentän usko näkyi silloin hallituskauden alussa. Siihen uskottiin, että hallitus tulee tekemään nopeasti ne uudistukset, mitkä hallitusohjelmassa on. Mutta sitten noin vuoden verran siinä oli sellaista tasaantumisvaihetta ja alamäkeä. Se vahvempi usko on tullut just nimenomaan tänä keväänä, kun on näkynyt myös kuluttajilla sitä uskoa. Kuluttajien luottamus on myös tällä hetkellä korkealla tasolla, ja palveluyritysten työvoiman lisääminen on osoitus siitä, että kuluttajat luottavat tulevaisuuteen ja ajattelevat, että voi myös alkaa hivenen enemmän kuluttaa kuin aikaisemmin.

Arvoisa puhemies! Valtion talousarvion kasvu lähes puolella miljardilla ja myönteisten näkymien ulottuminen pidemmälle tulevaisuuteen mahdollistavat jälleen kasvuun satsauksen. Kaikkein tärkeintä tietenkin on investoida osaamisen kasvuun. Investoinnit tutkimukseen ja innovaatioihin kantavat pidemmälle. Ammattikorkeakoulutuksen vahvistaminen ja insinööri- ja diplomi-insinöörikoulutuksen nopea kohdistaminen tarpeen mukaan on mielestäni erinomaista. Oulun sataman väylään investointi sen syventämiseksi 12,5 metriin mahdollistaa edullisempia rahtikuljetuksia Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin alueille. Hallitus on ymmärtänyt, että pohjoisen kuljetustarpeen kasvuun vastaaminen on onneksi koko Suomelle. [Puhemies koputtaa] Vientitonneja asukasta kohden on pohjoisessa paljon enemmän kuin täällä etelässä. Kiitänkin hallitusta tämän ymmärtämisestä. — Kiitoksia.

16.51 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Eilen me kävimme täällä keskustelua talouden isosta kuvasta. Me vihreät silloin kehotimme julkisen talouden suunnitelmassa hallitusta kiirehtimään muun muassa perhevapaaudistuksen eteenpäinviemistä sekä kiirehtimään yritystukikarsintaa. Toivomme, että elokuun budjettiriihessä nämä asiat otetaan huomioon.

Tähän lisäbudjettiin sisältyy muutama outo määräraha. En vielä kukaan ole kuullut ministeriltä, jolta kysyin, tai hallituksen edustajilta, jotka istuvat täällä, kuinka tämä Kymi Ring olisi kansallisesti merkittävä hanke. 3,5 miljoonaa plus 14 miljoonaa on iso summa, ja olisi aidosti tärkeää tietää, millä perusteella tämä on määritelty kansallisesti merkittäväksi hankkeeksi. Tähän en ole saanut vielä kukaan vastausta. Jos hallituspuolueiden edustajat haluavat vastata, niin olkaa hyvä.

Seuraavana asiana tämä valinnanvapauden pilotointi ja siihen osoitettu 30 miljoonaa euroa: Sekin on ongelmallinen menoerä. On kyseenalaista, että kymmeniä miljoonia euroja annetaan hankkeelle, jonka lainsäädäntöpohja on epävarma. Hallitus siis antaa 30 miljoonaa

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

naa euroa valinnanvapauden pilotointiin, kun lainkäsittely on vielä kesken ja kun emme tiedä tarkalleen, miten tuleva laki muotoutuu. — Kiitos.

16.53 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Yanarilla oli sen verran vähän sanottavaa, että tuli vähän yllättäen jo tämä vastauspuheenvuoro, mutta vastataan siihen Kymi Ringin osalta. [Ozan Yanarin välihuuto] Tämä arvio siitä, että Kymi Ring on valtakunnallisesti merkittävä urheiluhanke, niin sanottu huippu-urheiluhanke, ei ole poliittinen arvio. Sitä ei ole tehnyt maamme hallitus, sitä eivät ole tehneet maamme eduskunnan hallituspuolueet taikka eduskunta, vaan tämä arvio perustuu urheilupuolen omaan arvioon näistä hankkeista. Eli Olympiakomitea toimii näissä arvioijana, ja he laittavat nämä hankkeet järjestykseen. Yksi sellainen keskeinen kriteeri — myös silloin, kun vaikkapa edustaja Arhinmäki oli ministerinä, nämä ovat menneet yli hallituspuolueiden ja ministereiden — on ollut se, että meillä olisi keskeisiin lajeihin suorituspaikat, että voisimme [Puhemies koputtaa] hakea arvokilpailuja, on kyse sitten jalkapallosta, jääkiekosta, yleisurheilusta tai siitä [Puhemies koputtaa] moottoriurheilusta. [Ozan Yanarin välihuuto]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja seuraavaksi jatkamme puhujalistaa.

16.54 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on kovasti käyty keskusteluja tästä Kymi Ringistä, ja edustaja Heinonen tuossa sitä urheilullista puolta jo perustelikin. Mutta haluan myös terävöittää sitä, kun on tämä 14 miljoonaa, mikä on valtatie 12:lle, että minusta täällä on vääristelyä kertoa, että se raha menisi Kymi Ring -hankkeeseen. Ei se siihen mene, vaan se menee valtatie 12:n rakentamiseen. Liikenneyhteydet toki Kymi Ringillekin tehdään siinä yhteydessä, mutta siinä tehdään, niin kuin olen täällä useaan kertaan sanonut, eritasoliittymä Keltti—Kuusankoski-välin alueelle, tieosuudelle, uutta ohitustietä, sellainen, missä kevyt liikenne pääsee, paikallisten liikenne pääsee, keskikaista ja ohitustie. Eivät nämä ole mitään urheiluhankkeita, vaan nämä ovat selviä valtatie 12:n väylähankkeita. Väylähankkeilla on täällä sitten perusteltu, että pitää satamia tukea. Tämä valtatie 12 on erittäin tärkeä liikenneväylä kohti Kotka-Haminan satamaa, joka on Suomen suurin vientisatama, että jo silläkin perusteella tämä 14 miljoonaa vt 12:lle on hyvin perusteltu. Mutta myös korostan sitä, että se on ehdollinen sille, että tämä Kymi Ring -hanke etenee siltä osin, että sinne tulee se merkittävä yksityisen rahan osuus.

Haluaisinkin nähdä sellaisen kulttuuri- tai urheiluhankkeen, mikä yhtä lailla ottaa mukaan niin suuren yksityisen rahoittajan kuin tämä Kymi Ring -hanke. Jos meillä kaikki tulevat oopperatalot tai urheilupaikat rahoitetaan tulevaisuudessa samalla rahoituspohjalla, että vaaditaan se yksityinen rahoitus, [Välihuutoja] minä luulen, että meiltä jää merkittävä määrä teatteritaloja rakentamatta. Tässä puhutaan suurista rahoista sieltä yksityiseltä puoleltakin, ja siksi tämä on myös merkittävä hanke.

16.56 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Minäkin ajattelin tästä talouden pidemmästä kuvasta, josta täällä on paljon hyvin keskusteltu, jonkun sanan sanoa. On hyvä asia, että talouskasvussa on tapahtunut tällainen myönteinen käänne, vähän yli kahden prosentin kasvuvauhti tänä vuonna, mutta on hyvä muistaa, että nämä arviot lähtevät siitä, että kahdena seuraavana vuotena se on joko prosentti tai puolitoista. Ja kaikki hyvin tiedämme, että on aika paljon sumussa, miten jatkossa talouskasvulle käy, joten työllisyyden näkökulmas-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

ta tämä kasvuvauhti ei tule olemaan riittävä, ja tässä mielessä nämä positiiviset uutiset ovat tärkeitä, mutta on hyvä myös korostaa sitä, että meidän talouden, viennin ja työllisyyden kannalta kaikki edellytykset eivät ole vielä hyvässä kunnossa.

Myös kustannuskilpailukyky ja ylimalkaan kilpailukyky on parantunut, mutta on hyvä muistuttaa, että sen paranemisen tärkein tekijä ovat olleet kiky-sopimuksen vaikutukset. Se on selvästi meidän kustannuskilpailukykyä vahvistanut keskeisiin kilpailijamaihin nähden, ja sillä on ja tulee olemaan erittäin merkittävä vaikutus myös meidän pärjäämiseen ja tähän talouden kuvaan. Toivon mukaan nyt kun sitten syksyllä taas työmarkkinaratkaisuja tehdään ja joittenkin mielestä näistä kiky-kahleista päästään pois, niin siellä kuitenkin synntyisi semmoisia ratkaisuja, jotka toisaalta voisivat tukea työllisyyttä ja toisaalta kohtuullisen hyvää ostovoimaa.

Näissä olosuhteissa, joissa julkisen talouden tila pysyy edelleenkin aika heikkona, tehokkaimmin ja nopeiten talouden tervehdyttämiseen vaikuttava asia on ilman muuta työllisyysasteen nostaminen. Tämä nyrkkisääntö on, että yhden prosentin työllisyysasteen nostaminen tuo 800 miljoonaa euroa hyvää julkiseen talouteen. Yhden päivän lyhentäminen työttömyyden kestossa tuo 26 miljoonaa hyvää julkiseen talouteen. Tästä näkökulmasta on hyvä näitä asioita tarkastella, ja tämän vuoksi tämmöisen aktiivisen työvoimapolitiikan herrättäminen horroksesta olisi tosi tärkeätä, ja sen rahoituksen pitäisi olla vankempi kuin se lisäbudjetissa on, ja kunnilta ei pitäisi viedä mahdollisuuksia itse toteuttaa työllistämistoimia erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorten kohdalla.

Mutta katse meidän pitäisi kuitenkin jaksaa nostaa yli vaalikausien, pidemmän aikavälin kasvun edellytyksiin. Se liittyy osaamis- ja vientivetoisen kasvun turvaaviin toimenpiteisiin. Taas talouskasvu tulevaisuudessa perustuu tutkimus- ja tuotekehityspanostuksiin, innovaatioihin, osaamiseen, viennin pohjan laajentamiseen ja tuottavuuden nostamiseen. Ja monia näihin talouskasvun isoihin perusteisiin liittyviä määrärahoja ollaan leikkaamassa eikä ymmärretä, että ne ovat tulevaisuusinvestointeja. Valtiolla tietysti tässä politiikassa ja myös omistajapolitiikassa tulee olla rooli, ja valtionyhtiöillä on merkittävä sijansa.

Tässä mielessä hallituksen ajatus — joka nyt liittyy lisäbudjettiin — että laskettaisiin Neste Oyj:n omistusosuutta 50,5:stä 33,4:ään, on huonosti harkittu esitys. Perusteluissa ei ole mitään mainintaa siitä, että tämä liittyisi jotenkin strategiseen kumppanuuteen tai sentyypisiin toimiin, vaan tämä on enempiin rahojen irrottamista. Neste on ollut Fortumin kanssa niitä strategisia yhtiöitä, joita olemme halunneet korostaa niin energiapolitiikan kannalta kuin huoltovarmuudenkin kannalta. Yhden kolmasosan omistus pohja ei ole minusta näissä epävarmoissa maailmanolosuhteissa turvallinen omistusosuus, ja tämän vuoksi me olemme olleet sitä mieltä, että tätä omistusrajaa ei olisi pitänyt missään tapauksessa lähteä nyt laskemaan. Haluan tämän ottaa nyt esille, koska se liittyy nyt tämän lisäbudjetin yhteydessä tapahtuviin linjauksiin, joista periaatepäätökset on toki tehty jo aikaisemmin.

Vedän vain yhteen siinä mielessä, että osaamis- ja innovaatiopolitiikan vahvistaminen on erittäin tärkeää, ja tässä mielessä näitä panostuksia Tekesin määrärahoihin ja niin pois päin pitäisi yrittää vahvistaa eikä suinkaan leikata. Me olemme esittäneet vaihtoehto-ohjelmassa tämmöisen uuden ajan teollisuus- ja teknologiapoliittisia tavoitteita ja uusia kärkihankkeita hallitukselle, jotka liittyvät kiertotalouden vahvistamiseen, jossa meillä on hyvät edellytykset, [Puhemies koputtaa] ja siihen, että elinkeinopolitiikassa palvelut, mukaan lukien matkailu, nostetaan suurempaan arvoon, ja sitten arktisen alueen mahdollisuuksista tehdään myös Suomelle suuri mahdollisuus. Olisi hyvä, että näitä tavoitteita näkyisi meidän hallituksenkin politiikassa. [Jari Myllykoski pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Myllykoskella on varsinainen puheenvuoro.

17.02 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa puhemies! Ehkä nyt tämmöisenä vastauspuheenvuoron kaltaisena lähdän täältä loihtimaan omia sanojani siitä, kuinka innostuin tuosta edustaja Ihalaisen puheenvuorosta, jossa korostettiin kiky-sopimuksen merkitystä Suomen tämän hetken vientiteollisuuden ja talouskasvun moottorina, yhtenä osana. Vähän kritisoin kuitenkin sitä, että kun kiky-sopimuksen osalta juuri julkisen alan työntekijöiden lomapalkkoja leikattiin 30 prosentilla, niin en kyllä näe tässä minkäänlaista yhteyttä, että se olisi ollut se toimeenpaneva voima niin, että meillä on talouskasvua. Siinä mielessä uskallan kritisoida tuota äsken kuultua, että ne vaikutukset tulevat vasta seuraaville vuosille. En usko, että meillä tuotteiden toimittajien osalta ollaan vielä nähty, että kun meillä sairaanhoitajien tai kunnallisella sektorilla olevien talonmiesten tai siivoojien lomapalkkoista leikataan yksi kolmannes, niin se edesauttaisi sitä, että meillä saksalainen yritys, joka ostaa teknologiateollisuuden tuotteita, voisi laskea, että nyt se ostaa innokkaammin näitä tuotteita Suomesta, koska siivoojien palkkoja lasketaan lomapalkkojen osalta. Siinä mielessä olen hieman kriittinen sitä kohtaan, mitä äsken kuulin.

Palaan valtiontalouden osalta kahteen yksittäiseen asiaan. Todella hienoa oli se, mitä edustaja Heinonen toi omassa puheenvuorossaan esille tästä kaivosteollisuuden valtion laskuun tulevasta asiasta. Siinä mielessä olen erityisen samaa mieltä siitä, mitä edustaja Heinonen toi esille, että meillä ei pidä olla sellaista automaattia, joka koko ajan mahdollistaa sen, että meillä kaivosteollisuudessa tapahtuu sellaista, että kaivosten sulkemisen myötä aiheutuneet kustannukset tulevat valtiovallan piikkiin. Se on täysin mahdotonta sietää, ja siinä pitää kaivoslakia uudistaa. On todella tärkeää, että meillä on toimiva ja hyvä kaivoslaki, mutta sen pitää edellyttää nimenomaisesti, että kaivoksella on joku vakuutuksen kaltainen turva niin, että se ei jää valtion piikkiin.

Uskon, että palkkatukien osalta olemme samassa tilanteessa edelleen kuin tähänkin asti, mutta kaivoksen sulkemisen osalta ja konkurssien osalta valtio ei voi olla maksumiehenä. Varsinkin kultakaivosten osalta me tiedämme sen, että maailmanmarkkinahintojen mukaan kaivosteollisuus voi hyvin taikka hyvin huonosti, ja siinä vaiheessa valtio ei voi olla se riskinottaja, joka mahdollistaa vaikkapa kanadalaisen kaivosyhtiön täällä toimimisen niin, että aina kun sitten menee huonosti, niin suljetaan ja Suomi maksaa kulut. Näin ei voi olla. Sen takia olen ehdottomasti tässä kokoomuslaisen kansanedustaja Heinosen linjoilla, että jotain pitää ruveta tekemään.

Toisena sitten tämä, en nyt haluaisi sanoa "Kimi-rata" taikka mitä hyvänsä, mutta siihen liittyvä 14 miljoonaa liikenneinvestointeihin: On ollut hyvä, että täällä on käyty keskustelua siitä, että se ei yksinomaan liity siihen ja sille alueelle. Mutta kun täällä on käytetty puheenvuoroja siitä, että se 14 miljoonaa voitaisiin johonkin satamien syventämiseen käyttää, niin vaikka kyllä omasta puolueestanimkin on ollut esityksiä Kemiin taikka Vuosaareen, haluan täältä nyt vielä kerran todeta, että kun meillä Satakunnassa on kyllä jo sellaista, mitä Suomi kaipaa, niin ei meidän tarvitse rakentaa niitä joka puolelle Suomea, sillä meidän satamaverkostomme on tällä hetkellä erittäin kattava, laaja. Ymmärrän kyllä pohjoisten alueelta sen, että siellä pitää raskaan teollisuuden osalta olla toimivia satamia, koska meidän rataverkostomme ei toimi tässä länsirannikolla.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

17.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Oikeastaan olin tämän puheenvuoron varautunut pitämään juuri tästä meidän jaostomme näkökulmasta ja Belvedere Mining Oy:stä, johon edellä edustaja Myllykoski viittasi. Laajennetaan sitä sen verran, että nämä kannanotot ovat siis koko meidän asunto- ja ympäristöjaostomme kannanottoja mutta myös koko valtiovarainvaliokunnan kannanottoja. Toivotaan, että niistä tulee myös koko eduskunnan kannanottoja.

Tämä on varsin kova kirjaus, mikä asunto- ja ympäristöjaostosta tuotiin valtiovarainvaliokunnan hyväksyttäväksi, eli lausuma, joka edellyttää, että hallitus varmistaa kaivosten jälkihoidosta huolehtimisen jo niiden toiminnan aikana, jotta kaivosten sulkemisiin liittyvät vastuut eivät jää valtion kannettavaksi, ja arvioi myös kaivostoiminnalle asetettavien vakuuksien optimaalista tasoa.

Tässä on kyse vuonna 1970 perustetusta Hituran kaivoksesta Nivalassa, jota Outokumpu pyöritti pitkään. Se oli ehditty sulkea jo puolenkymmentä kertaa ennen tätä nyt tapahtunutta konkurssia, vuoden 2015 konkurssia, nikkelin hinnan alennuttua eli kannattamattomuusongelmien takia. Vuonna 2007 Outokumpu sitten myi tämän kaivoksen kanadalaiselle jättiyhtiöille, joka perusti luonnollisesti, totta kai, Suomeen tytäryhtiön, jonka taival oli kyllä vaikea alusta asti. Muutamana vuonna tietojeni mukaan tämä kaivos teki positiivista tulosta, rahat lähtivät Kanadaan, ja sitten useampi vuosi oli vaikea, ja lopulta joulukuussa 2015 kaivos ajautui konkurssiin.

Tälle kaivokselle, Belvederelle, oli asetettu 2 miljoonan vakuudet. No, eiväthän ne riittä mihinkään tässä. Kun niitä oli yritetty saada korkeammiksi, ne oli valitusten kautta kaadettu, että ne ovat kohtuuttomia. No, 2 miljoonan vakuudet eivät ole riittäneet millään tavalla ympäristöongelmien korjaamiseen. Vuonna 2016 kyseisen kaivoksen ympäristövahinkojen ehkäisemiseen ja rajoittamiseen sekä sulkemistoimien suunnitteluun myönnettiin 818 000 euroa, ja nyt momentille lisätään 5 miljoonaa euroa Belvedere Mining Oy:n Nivalassa omistaman Hituran nikkeli-kaivoksen sulkemistoimiin. Meidän saamamme selvityksen mukaan tämäkään ei tule riittämään, vaan puhutaan jopa 15 miljoonasta tämän kaivoksen kohdalla.

Valiokunta ja meidän jaostomme piti välttämättömänä, että kaivosten jälkihoitoon kiinnitetään siis aiempaa enemmän huomiota jo kaivosten toiminnan aikana, jotta niiden sulkemisiin liittyvät vastuut eivät jää valtion kannettavaksi. Kyse on siis vastuujärjestelmästä, jota selvitettiin vuonna 2014 ympäristöneuvos Anna-Maija Pajukallion johdolla, tuli yli 100 sivun erittäin hyvä raportti juuri näihin ongelmiin puuttumisesta. Mutta jostain syystä maamme hallitus ei näihin ole tarttunut, ja sen takia vielä alleviivaan, että tämä on todella kova kirjaus meidän jaostoltamme ja valtiovarainvaliokunnalta, että me haluamme nyt patistaa maamme hallitusta toimiin tässä eli vastuujärjestelmää tulee muuttaa. Kyse on siis siitä, että teollisuus kerää tällä hetkellä rahastoon varoja, joita voidaan käyttää ympäristötuhojen korjaamiseen, mutta siellä on ehto, että sitä rahaa ei saa käyttää konkurssitilanteessa. No, silloinhan ne tilanteet ovat yleensä pahimpia, kun koneet menevät seis. Tämä on ollut tietysti esillä jo näissä vielä suuremmissa kaivosongelmissa. Tietysti tämän tekee vielä hullummaksi se, että kanadalainen emoyhtiö on kiinnostunut ostamaan tämän kaivoksen takaisin itselleen, kunhan he eivät saa näitä ympäristövahinkoja niskaansa.

Tämä tilanne on täysin kestävä. Meidän asunto- ja ympäristöjaostomme saaman selvityksen mukaan meillä on muutamia tällaisia kaivoksia, joissa on tämä sama riski olemassa. Sen takia nyt lausuman kautta — toivottavasti koko eduskunta yhtyy siihen — laitetaan hallitukselle tiukka vaade varmistaa nämä asiat etukäteen niin, [Puhemies koputtaa] että

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

tätä rahaa voidaan käyttää myös konkurssitilanteissa, jotta vastuu ei jää suomalaisille veronmaksajille.

17.13 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Semmoisena pienenä detaljinä, että meillähän edelleenkin kaivostoiminnasta tulevia varoja ei voi siirtää suoraan Kanadaan. Meillä semmoinen järjestelmä ei ole mahdollinen. Mutta meillä on porsaanreikä: jos meillä on Ruotsissa tytäryhtiö kanadalaisella kaivosyhtiöllä, niin me voimme sinne siirtää varoja, jotka voidaan sitten siirtää edelleen Kanadaan. Mutta meillä ei ole tällä hetkellä kaivostoiminnassa sellaista mahdollisuutta, että suoraan Suomesta tulevaa tuloutusta voitaisiin siirtää Kanadaan. — Ihan tämmöisenä pienenä korjauksena. [Timo Heinonen: Kiitos siitä, se oli havainnollistavaa!]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten puhujalistaan.

17.13 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa on erittäin tärkeitä lisäyksiä ja nostoja tehty, joilla nimenomaan positiivista rakennemuutosta voidaan vahvistaa eri puolilla Suomea. Tästä on hyvä nostaa erityisesti nämä osaamiseen tehdyt panostukset sillä tavalla, että saadaan näitä ammattiosaajia alueille, joilla on yritystoiminta lähtenyt hyvin etenemään mutta osaajatarve on selkeä. Esimerkiksi Varsinais-Suomessa on tällainen tilanne, ja siellä on tätä pilottia rakennettu, ja kuten on viitattu tässä valtiovarainvaliokunnankin esityksessä, näitä panostuksia tarvitaan ympäri Suomea, koska itse asiassa osaajapulaa on nähtävissä myös niillä aloilla, joilla on pitkään kärsitty työttömyydestä. Hyvänä esimerkkinä voi nostaa Kainuun alueen, missä on merkittävä ongelma tällä hetkellä yrityksillä se, että he eivät saa riittävällä tavalla työntekijöitä, joilla olisi nimenomaan kyseisille aloille oikeaa osaamista. Näitä on esimerkiksi metallialalla, rakennusalaalla, matkailualalla, ja vaikka tähän liittyvää koulutustakin on, niin selvästi on nähtävissä, että tämä kohtaanto ei toimi tällä hetkellä ollenkaan riittävällä tavalla. On tärkeää, että pystytään rakentamaan sen tyyppinen koulutusmalli, esimerkiksi tämän tulevan ammatillisen koulutuksen reformin myötä — josta seuraavassa pykälässä käydään käsittelyä — ja sitten toisen asteen lisäksi myös korkea-asteella, että voidaan turvata osaajat alueelle jo nykyisessä tilanteessa, ja kun ajatellaan biotaloutta, joka on hallituksen tärkeitä hankkeita, on iso ja merkittävä työllistäjä jatkossa, niin siihen liittyen meillä ei ole todellakaan riittävää määrää vielä osaajia, vaan tarvitaan kokonaisten koulutusalojen kehittämistä, myös Pohjois-Suomessa ja Kainuun alueella, yhtenä esimerkkinä.

On näyttöä Suomessa siitä, että alueilla, joilla koulutusta ei ole riittävästi, joilla koulutusta on vähennetty esimerkiksi korkeakoulupuolella, ei saada riittävästi niitä tekijöitä. Jos esimerkiksi ajatellaan vaikka opettajankoulutusta, niin olemme nähneet tämän saman ilmiön Kainuussa, että meillä on tietty osaajapula jo nyt sijaisista ja varsinaisista viranhakijoista jatkossa. Nyt myöskin sitten jatkossa nimenomaan ammatillisessa koulutuksessa on se pula, että niitä Etelä-Suomeen monesti työn perässä muuttaneita nuoria aikuisia on vaikea saada niin sanotusti takaisin esimerkiksi kotiseudulle, ja on entistäkin tärkeämpää, että pystytään koulutuksen kautta saamaan niitä osaajia riittävällä tavalla alueelle. Voidaan ajatella, että jos koulutusta on riittävästi, niin aina sitten alueelle saadaan yrityksiin ja virkoihin julkiselle puolelle myös riittävästi työntekijöitä, mutta sitten aina voi muuttaa työn perässä muualle. Tämänhetkinen tilanne — se, että meillä on koulutusvaje Pohjois- ja Itä-Suomessa — nimenomaan estää sitä tasa-arvoista alueiden kehitystä, ja meidän on entistä

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

vahvemmin jatkossa puututtava koulutuksen kautta tähän elinkeinopuolen ja työelämän kehitykseen.

Sitten Oulun satamasta on keskusteltu. Tämä liittyy myöskin nimenomaan tähän positiivisen rakennemuutoksen edistämiseen. Oulun satama ei palvele pientä aluetta vaan hyvinkin isoa aluetta tuolta Savosta Lappiin asti, ja Kainuusta voi nostaa esimerkiksi suuret, merkittävät työllistäjät, kuten Transtech, Terrafame, mahdollisesti tuleva biotuotetehdas, jota on suunniteltu Oulun tien varteen, Kainuuseen. Ne ovat erittäin tärkeitä, ja Oulun satama on erittäin tärkeä varsinkin tämän alueen suurille vientialan yrityksille. Tätä on kiitetty kovasti, että nyt pystytään aidosti tätä kauppaa lisäämään, kun pystytään tuotteita vieämään paremmin jatkossa Oulun kautta ja pystytään työllistämään enemmän väkeä. Tällä investoinnilla on iso merkitys, ja tätä lämpimästi kyllä tervehdimme.

17.18 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa puhemies! Jaostomme, työ- ja elinkeinojaosto, tietenkin tervehtii tyytyväisenä kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka koskevat lisätyöllistämistä ja etenkin työttömien saamista töihin. Tämän mallin tavoitteena on lisätä työllisyyttä kannustamalla työttömiä aktiivisuuteen ja omatoimisuuteen, kun sinne ehdotetaan lisättäväksi 10 miljoonaa euroa. Sen tarkoitus on tulla voimaan vuoden 2018 alussa, ja siihen liittyy tietenkin tämä sama periaatteellinen kysymys, josta jo aikaisemmin erään toisen asian yhteydessä täällä paljon keskusteltiin, eli mikä tämä halutaan toimeenpanna jo 3 kuukautta aikaisemmin kuin laki tulee voimaan. Ja siihen liittyy siis tämä periaatteellinen kanta, ja tietysti jaosto arvioi niitä vaikutuksia kokonaisuudessaan, mitä tällä saataisiin, ja sitä, mitä uhkia siihen liittyy. Kaikki toimenpiteet tietysti, jotka auttavat työttömiä työllistymään, ovat tervetulleita. Tämän lakiesityksen kautta varmasti ne mahdollisuudet lisääntyvät, ja sitä käytettäisiin samoihin toimenpiteisiin kuin momentin muukin määräraha on käytettävissä, käyttötarkoitus ei siis muutu.

Kiinnittäisin kuitenkin huomiota eräisiin sellaisiin seikkoihin, jotka huolella täytyy ottaa huomioon: onko tarkoituksenmukaisten palveluiden riittämättömyys eräänä haittana, ja ovatko erilaiset mahdollisuudet mallin toteuttamiseen eri puolilla maata valmiina? Tästä johtuen on olemassa todellista epävarmuutta mallin työllisyysvaikutuksista. Mutta tähän liittyy myös eräs olennainen kohta eli se, että tästä on hyvin huolella ilmoitettava ja työttömiä kansalaisia valistettava etukäteen, koska vaarana on, että silloin kun laki tulee voimaan, niin moni pettyy siitä, että heidän rahansa ovatkin yllättäen pienentyneet, koska he eivät ole ottaneet osaa näihin koulutus- tai työllisyys Hankkeisiin, joihin laki edellyttää jo lokakuusta lähtien osallistumaan.

Kuten tässä jo aikaisemmin mainitsin, tiivistys on se, että mikäli työtön ei ole 65 työttömyysetuuspäivän aikana tehnyt viikon töitä tai osallistunut 5 päiväksi työllistymispalveluihin, hän menettää yhden korvauspäivän kuukaudessa eli 4,65 prosenttia työttömyysturvastaa. Tähän esitykseen kuuluu lisäksi omavastuunajan lyhentäminen 7 päivästä 5 päivään. On ennakoitavissa, että vuodenvaihteessa näitä, jotka ilmaisevat, että olemme yllättyneitä, emme ole tästä kuulleet mitään, tästä ei ole informoitu, tulee hyvin paljon, ja sen vuoksi tähän ennakkovalmistautumiseen ja informaatioon ja tiedottamiseen täytyy erittäin paljon kiinnittää huomiota, ettei tule tällaisia vahingossa tulevia tulojen menetyksiä.

17.22 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! On pakko kommentoida tätä kilpailukykysovimusta ja sen merkitystä Suomen taloustilanteelle ja työllisyyden kehittymiselle, mikä on nostettu esille myös muissa puheenvuoroissa. Kun tarkastelee ja vertaa, miten työvoima-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

kustannukset ovat kehittyneet Suomessa verrattuna meidän keskeisiin kilpailijamaihin, käy mielestäni hyvin selvästi ilmi, että nämä erittäin rajut palkanalennukset, mistä sovittiin kilpailukyky sopimuksessa, olivat ylimitoitettuja. Eli tämä väitetty hintakilpailukykyongelma Suomessa olisi kyllä korjaantunut myöskin sillä, että olisi jatkettu maltillisella palkan korotuslinjalla, esimerkiksi nollalinjalla, jolloin varmasti myöskin tilanne työmarkkinajärjestöjen välillä olisi erityyppinen nyt syksyllä kuin mitä nyt näyttäisi olevan eli että monissa liitoissa myöskin aivan oikeutetusti valmistaudutaan vaatimaan kompensatioita esimerkiksi näistä lomarahaleikkauksista.

Kun työvoimakustannukset Suomessa ovat laskeneet vuoden alussa 2,7 prosenttia verrattuna siihen, mitä se oli edellisellä vuotena, niin meidän keskeisissä kilpailijamaissa, kuten Ruotsissa ja Saksassa, työvoimakustannukset ovat nousseet saman verran, ja kehitys EU-maissa keskimäärin on plus 1,7 prosenttia. Eli kyllä tämä kilpailukyky sopimus myöskin tästä näkökulmasta oli väärä ratkaisu ja vakava virhearviointi hallitukselta.

17.24 Kaj Turunen uv: Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonin innoittamana aloitan tämän puheen nimenomaan kilpailukyky sopimuksesta. Sillä on ollut oikein hyvä ja tärkeä merkitys Suomen talouden kuntoon saattamisessa. [Li Andersson: Perustuu mihin?] Se ei ole pelkästään hallituksen toimien ansiota, vaan kilpailukyky sopimus on tehty yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Nimenomaan työmarkkinajärjestöt ovat tämän kilpailukyky sopimuksen arkkitehtejä, ja yhdessä hallituksen muitten hyvien toimien ansiosta Suomen talous on kääntynyt nimenomaan parempaan suuntaan.

Tuloarviota tässä lisätalousarviossa korotetaan nyt 482 miljoonaa euroa. Verotulojen arviota korotetaan 490 miljoonaa euroa. Sen lisäksi arvonlisäverotuottoa korotetaan 186 miljoonaa euroa ja autoverotuottoakin 52 miljoonaa euroa. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että kun verotuksen tasoa lasketaan, niin verotuotto voi kasvaa. Korkoennusteen päivittymisen vuoksi myös korkotulojen lähdeveron tuottoa korotetaan 31 miljoonaa euroa. Nämä ovat kaikki erittäin hienoja lukuja, mutta täytyy muistaa kuitenkin se totuus, että vaikka näitten varsinaisten tulojen lisäysten määrä on merkittävä, myöskin määrärahojen osuus on 304 miljoonaa euroa, niin meillä tämä varsinainen tämän vuoden lisätalousarviesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta vain 178 miljoonaa euroa. Suomi velkaantuu edelleen tänä vuonna 5,4 miljardia. Me velkaannumme kaikesta tästä huolimatta edelleen. Meillä on suunta oikea, mutta me velkaannumme vielä, ja siksi tässä ei kannata ruveta vielä jakamaan sitä hyvää, vaan pitää tämä linja tiukkana niin, että me pääsemme siihen tilanteeseen, että meidän ei tarvitse velkaantua joka vuosi näin merkittävästi, vaan päästäisiin tilanteeseen, että ulkomaanvelkaa ei tarvitsisi ottaa.

Täällä on puhuttu paljon nyt tästä Kymi Ringistä. Minä olen tämän hankkeen kannattaja, ja minä näen siinä kyllä sen, että tämä on urheilullisuutta korostava, Suomen autourheilulle tärkeä rata. Tämä on kansallinen hanke mutta myös aluetalouden kannalta erittäin tärkeä hanke. Näitä on hirveän vähän Itä-Suomessa ja Kaakkois-Suomessa, ja sijoittuminen sinne on minun mielestäni oikein hyvä asia, ja kun tähän liittyy sitten liikenneyhteyksien, poikittaisliikenteen parantaminen, niin minä olen kyllä tämän hankkeen kannattaja. Sitten täytyy muistuttaa myöskin siitä, että tämä ei ole pelkästään kilpaurheilurata autoille, vaan tässä on kysymys myöskin ajokoulutuksesta, ja liikenneturvallisuuskeskus on tarkoitus sinne rakentaa.

Täällä on arvosteltu paljon sitä, että tähän pannaan 14 miljoonaa, ja kysytty, pitäisikö sillä rahalla tehdä ihan jotain muuta, Kemin satamaa tai jotain muuta. Kaikki ovat hyviä

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

hankkeita, mutta samassa yhteydessä noin kokoluokaltaan samasta asiasta on kysymys, kun tässä samassa lisätalousarvioehdotuksessa ehdotetaan maahanmuuttoon kustannuksia lisää 14,9 miljoonaa euroa. Se on suurin piirtein sama hinta. Eli maahanmuuttoon liittyvän vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavien tukien budjetoitua määrärahaa ehdotetaan nostettavaksi 14,9 miljoonaa euroa. Sen lisäksi vastaanoton piirissä on kuluvana vuonna ennakoitua suurempi henkilömäärä eli keskimäärin 14 700 henkilöä, mistä aiheutuu luonnollisesti kustannuksia. Samoiten maastapoistamisen täytäntöönpanon valvontaan ehdotetaan kohdennettavan 100 000 euroa, josta 40 000 on määrärahan lisäystä.

Näitä asioita ei voi laittaa vastakkain sillä tavalla, mitä muuta oltaisiin saatu aikaan Kymi Ring -rahalla [Li Andersson: Siltä kuulostaa!] tai jollakin toisen hankkeen pois jättämisellä niin, että se käytetään johonkin toiseen. Nämä eivät ole tämmöisiä on—off-juttuja kuitenkaan. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa keskustelua mennään varatuilla puheenvuoroilla.

17.29 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä edustaja Turunen kävi tätä kilpailukyky sopimusta läpi. Kyllä se, niin kuin edustaja Ihalainen täällä esille toi, on ollut kiistatta tärkeä toimi tässä talouden kääntämisessä ja siinä, että me pääsimme lähes 10 vuoden negatiivisesta kiertestä kiinni tähän muun Euroopan ja muun maailman kasvuun. Siitä kiitosta täytyy antaa tietysti työmarkkinajärjestöille. He sen ratkaisun tekivät, he tekivät nämä painotukset, mitä tässä oli.

Itse olin tämän esityksen suhteen hieman kriittinen siltä osin, että siinä leikattiin vain kuntapuolen ja julkisen puolen lomarahoja, mikä minun mielestäni oli tällainen heidän tekemänsä sopimuksen pieni huono puoli. Minun mielestäni se ei ollut oikeudenmukaista. Mutta kun työntekijät ja työnantajat tekivät sen sopimuksen, niin silloin poliitikkojen ja maan hallituksen ja eduskunnan on syytä sitä kunnioittaa eikä sotkeutua sormineen siihen, ja näin toimittiin. Talous on kääntynyt. Kiitosta pitää antaa siitä ennen muuta suomalaisille, jotka ovat joutuneet tiukassa paikassa hieman tinkimään.

Tämä Kymi Ring -asia on sijoitus tulevaisuuteen, niin kuin aiemmin sanoin. Neste Ralli yksin tuo Jyväskylän seudulle noin 15 miljoonaa vuositasolla.

Haluan vielä nostaa sen, että hieno esimerkki siitä, että tämä käänne on tapahtunut, on se, että me pystymme nyt panostamaan lisää koulutukseen ja sivistykseen. Varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, ammatilliseen koulutukseen, korkeakoulutukseen ja tutkimukseen pystytään lisäämään nyt tulevana vuosina rahaa. Se on osoitus siitä, että nyt olemme päässeet siitä negatiivisesta kiertestä pois.

17.31 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! On kyllä todella outoa kuulla, kun hallituspuolueen edustaja puhuu siitä, että hallituksen tai poliitikkojen ei pitäisi sotkeutua työmarkkinaratkaisuihin tai palkkapolitiikkaan, [Timo Heinosen välihuuto] kun tämä hallitus on sotkeutunut poikkeuksellisen voimakkaasti juuri näihin kysymyksiin, ja sen seurauksena tämä kilpailukyky sopimus syntyi. Tämä sopimus ei olisi syntynyt, ellei hallitus olisi uhkaillut näillä lisäleikkauksilla ja pakkolaeilla, minkä lisäksi pääministeri itse löi heti hallituskauden alussa lukkoon tavoitteen työvoimakustannusten alentamisesta. Eli kyllä hallitus on sotkeutunut hyvinkin voimakkaasti tähän kokonaisuuteen. Siksi ei myöskään pidä paikkaansa, että työmarkkinajärjestöt olisivat tämän sopimuksen arkkitehtejä.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Onko sitten niin, että kilpailukyky sopimus kiistatta on tämän Suomen talouskäänteen takana? Tätä ei voi todistaa mitenkään, koska meillä ei ole verrattavissa sellaista tilannetta, jossa Suomessa ei olisi tehty kilpailukyky sopimusta, tai sellaista tilannetta, jossa olisimme tehneet maltillisemman sopimuksen. Sen me voimme kyllä todeta, kun me vertailemme näitä työvoimakustannusten kehitystä mittaavia lukuja eri maissa, että tämä sopimus oli selvästi siinä mielessä ylimitoitettu, että kehitys Suomessa poikkeaa voimakkaasti siitä, mitä se on muualla Euroopassa ja myöskin meidän keskeisissä kilpailijamaissamme. Monet ekonomistit ovat tällä hetkellä huolissaan palkansaajien ostovoiman kehittämisestä. Meillä Suomessa on ollut poikkeuksellisen pitkään negatiivinen säästämisaste, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että kotitaloudet kuluttavat enemmän kuin saavat tuloja. Tämäkin on tämän pitkään jatkuneen maltillisen palkkakehityksen tulosta.

Lopuksi totean, että siinä olen edustaja Heinosen kanssa samaa mieltä, että tämä julkisen sektorin työntekijöiden lomarahojen leikkaus on äärimmäisen epäoikeudenmukainen ja erittäin heikosti perusteltu ratkaisu. [Välihuutoja]

17.34 Kaj Turunen uv: Arvoisa puhemies! Siinä mielessä olen ihan samaa mieltä kuin edustaja Andersson, että ei tämä talouden kääntyminen ainoastaan johdu kiky-sopimuksesta. Mutta kyllä kiky-sopimuksella iso merkitys tässä on. Kyllä tässä vaikuttaa luonnollisesti myöskin euron kurssi suhteessa dollariin ja maailmantalouden positiivinen kehitys, ja Suomi vientivetoisena maana on päässyt tähänkin mukaan. Toisaalta sitten meidän kilpailukykyämme on parantanut myöskin nousevat kustannukset meidän kilpailijamaissamme. Tämä on tämmöinen kokonaisuus, että tämä on nyt niin sanotusti hyvällä mallilla.

Arvoisa puhemies! Kun tuossa varsinaisessa puheenvuorossani jäi ehkä tärkein asia ajanpuutteen vuoksi kertomatta, niin kerrottakoon se nyt. Tässä lisätalousarviossa on yksi erittäin miellyttävä lause, joka kuuluu näin: "Luonnonvarakeskukselle ehdotetaan 1,6 miljoonan euron lisäystä Savonlinnan toimintojensa uudistamiseen strategiseksi toimipisteeksi, joka kehittää toimintatapoja ja uusia liiketoimintamalleja metsäbiotalouden tutkimustulosten siirtämiseksi käytäntöön." Tämä on tietysti savonlinnalaiselle kansanedustajalle ihan hyvä teksti.

17.35 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu kilpailukyky sopimuksen tuloksesta ja sitten siitä, miten se tehtiin. Täytyy todeta, että täällä ei ole mainittu sitä, mitä hallitus todella teki. Hallitushan aika pitkälle maksoi nämä mainitut lomapalkalleikkaukset sillä, että laskettiin veroa, niin että siitä ei juurikaan jäänyt sitten nettokustannuksia jäljelle.

17.36 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Suutari kiinnittää huomiota tärkeään asiaan siinä mielessä, että on aivan totta, että palkanalennusten lisäksi valtio maksoi erittäin kovan hinnan tästä sopimuksesta. Se lisää julkistalouden epätasapainoa lähes miljardin verran, mikäli työllisyysessä ei tapahdu merkittävää käännettä kohti parempaa.

Mitä tulee julkisen sektorin työntekijöiden ostovoiman kehitykseen, on mielestäni syytä kiinnittää huomiota siihen, että toisin kuin yksityisen sektorin työntekijöiden, julkisen sektorin työntekijöiden ostovoima ei kehity positiivisesti johtuen siitä, että nämä veronalennukset eivät täysimääräisesti kompensoineet tätä ylimääräistä palkanalennusta yhdistettynä inflaatioon.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Mitä tulee edustaja Turusen kommentteihin, niin on totta, että tämä maailmantalouden kehitys on merkittävässä osassa tässä talouden käänteessä Suomessa, minkä lisäksi itse uskon, että työmarkkinaratkaisulla itsessään on ollut positiivista vaikutusta, koska se luo silloin ennakoitavuutta ja myöskin tietynlaista vakautta suomalaisille työmarkkinoille, millä tietenkin on työnantajien ja sijoittajien näkökulmasta paljonkin merkitystä. Siitä, oltaisiinko tarvittu juuri tämän sisältöistä työmarkkinasopimusta, olen kyllä vahvasti sitä mieltä, että ei. Olisi riittänyt tämä maltillisempi linja juuri siitä syystä, että kustannukset kilpailijamaissa nousevat, toisin kuin täällä. Ironista toki on, että Elinkeinoelämän keskusliitto ilmeisesti jatkossa ei halua enää tehdä tällaisia keskitettyjä, laajoja työmarkkinaratkaisuja, joilla nimenomaan tätä ennakoitavuutta ja vakautta ollaan luotu.

17.37 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Andersson varmaan tietää, kaikkien tutkimusten mukaan juuri tuo työn verotuksen alentaminen johtaa parempaan työllisyyteen, ja se taas johtaa parempaan talouskehitykseen.

17.38 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Suutari toi esille nämä palknalennukset, mutta se oma kritiikkini kohdistui nimenomaan siihen, että tämä osuus siis kohdistui kuitenkin lomarahoissa vain kunta- ja julkisen puolen toimijoihin ja oli siinä mielessä tämän työtekijöiden ja työnantajien itse sopiman paketin mielestäni epäoikeudenmukaisin kohta. Nämä veronkevennykset tulivat kaikille ja olivat sinänsä tärkeitä varmasti tässä.

Mutta, edustaja Andersson, kun teidän on mahdoton myöntää, että tämän maan hallituksen toimilla olisi mitään merkitystä talouden kääntymiseen myönteiseen suuntaan, niin voisitteko edes myöntää sen, että maamme hallitus ei ole onnistunut estämään tämän käänteen tapahtumista?

17.38 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Aloitan työn verotuksen vaikutuksista työllisyyteen. Se riippuu siitä, minkälaisia muutoksia työn verotukseen tehdään. Mikäli tehdään kohdennettuja veronalennuksia esimerkiksi pieni- ja keskituloisille palkansaajille, niin silloin se vaikuttaa myönteisesti ostovoimaan, jolla varmasti on myönteisiä vaikutuksia kotimaan kysyntään ja sitä kautta myöskin työllisyyteen. Mutta minun tietääkseni tutkimuskirjallisuudesta ei löydy sellaista näyttöä, jonka perusteella yleinen, siis missä tahansa tuloluokassa tehtävä työn verotuksen alentaminen vaikuttaisi merkittävästi työn tarjonnan lisääntymiseen, joka on tämä yleinen argumentti, mitä käytetään, kun sanotaan, että työn verotuksen alentaminen automaattisesti kannustaa kaikkia ihmisiä työskentelemään lisää. Tästä löytyy tutkittua tietoa muun muassa talouspolitiikan arviointineuvoston muistaakseni vuoden 2015 lopussa julkaisemasta raportista, jossa nimenomaan todettiin, että tämä vaikutus työvoiman tarjontaan ei ole kovin suuri.

Mitä tulee hallituksen toimien vaikutukseen talouskasvuun ja talouskäänteeseen, niin sanoisin niin, että minun analyysini on se, että erityisesti edellisen hallituksen toimet pitkittivät tätä suomalaista taantumaa johtuen siitä, että tehtiin niin merkittäviä sopeuttamistoimia keskellä matalan kasvun tilannetta ja taantumaa. Mitä tulee tämän hallituksen talouspoliittisiin toimiin, niin pidän tätä harjoitettua veroelvytyspolitiikkaa siinä mielessä huonona ratkaisuna, että sitä ei ole kohdennettu sellaisella tavalla, joka olisi hyödyttänyt suomalaista työllisyyttä ja taloutta mahdollisimman hyvällä tavalla. Eli iso osa näistä nyt

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

veronkevennyksiin käytetyistä varoista on kohdennettu niin, että ne ovat hyödyttäneet hyvätuloisia suomalaisia, jolloin vaikutus työllisyyteen ja kysyntään on pienempi.

17.40 Kaj Turunen uv: Arvoisa puhemies! Jälleen kerran voin yhtyä edustaja Anderssonin puheeseen, kun hän sanoi, että edellisen hallituksen toimet ovat pitkittäneet tätä taantumaa. Minä olen kyllä tässä ihan samaa mieltä, että kyllä se näin on. Ja siksi, kun nykyinen hallitus määrätietoisesti lähti tekemään niitä toimia, jolla Suomen taloutta saadaan parempaan kuntoon, se on nimenomaan edellisten hallitusten päätöksiensä vuoksi ottanut pikaisen enemmän aikaa, pari vuotta itse asiassa. Mutta nyt näyttää oikein hyvältä.

Sitten, edustaja Andersson, kun sanoitte, että veronkevennykset täytyisi ohjata pieni- ja keskituloisille, niin sitähan tämä hallitus on juuri tehnyt. Työtulovähennys, joka on arvoltaan 45 miljoonaa euroa, kohdistettiin nimenomaan pieni- ja keskituloisille.

17.41 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Joka tapauksessa edelleenkin tämän jälkeen Suomessa työn verotuksen progressio on Euroopan korkeinta, ja täytyy sanoa, että kyllä sillä on vaikutusta vientiin, varsinkin jos kenellä tahansa siihen työhön osallistuessa vero on pienempi.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 39/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2017 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.42 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Ehkä puheenvuoroni alkuun tällainen motto, lause, suora lainaus sivistysvaliokunnan mietinnöstä noin vuoden takaa, siis yksimielinen: "Sivistysvaliokunta pitää edelleen erittäin huolestuttavana sitä, että määrärahojen leikkaukset toteutuvat vuonna 2017 mutta koulutuksen järjestäjille tarjotaan vasta vuoden 2018 alusta lukien uudet välineet toteuttaa leikkaukset." Siis taustalla ovat ammatillisen koulutuksen leikkaukset.

Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus tarvitsee uudistamista, mutta valitettavasti hallitus ei halunnut korjata reformin valuvikoja. Hallituspuolueilla ei ollut halua korjata näitä valuvikoja eduskuntakäsittelyn aikana. Tämä reformi on historiallisen suuri uudistus, jonka vaikutukset ulottuvat useita vaalikausia eteenpäin. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääminen käytännön työtehtävissä on oikea suunta, mutta muutaman periaatteellisesti tärkeän valuvian korjaamisella uudistus olisi voitu hyväksyä yksimielisesti. Olen pettynyt, ettei näin tapahdu.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Toin esille valiokuntakäsittelyn aikana haluni, ehkä halummekin, sopia korkeammasta perusrahoituksen tasosta, niin opetusministerille kuin sivistysvaliokunnan hallituspuolueitten edustajille. Tukenamme olivat lähes kaikki asiantuntijat, jotka esittivät perusrahoituksen nostoa 50 prosentista 60:een, osa jopa 70:een. Miksi yhteistyön käteen ei haluttu tarttua? Paheksun voimakkaasti tämän kokoluokan asiassa parlamentaarisen opposition näkemysten sivuuttamista. Sinänsä oikeat koulutuksen kehittämistavoitteet olisivat ansainneet laajan parlamentaarisen tuen, joka eduskunnalta olisi ollut saatavissa. Miksi ei haluttu oikeasti neuvotella ja sopia, vaan runnottiin läpi hallituspuolueitten jo kertaalleen — siis jo ennen valiokuntakuulemisia — sopimaa esitystä? Tärkeää tämän perusrahoituksen noston ohessa olisi ollut huomioida uudistuksen tuomat lisäkustannukset, joiden esimerkiksi Kuntaliitto on arvioinut kohoavan yli 80 miljoonaan euroon.

Lähiopetuksen turvaaminen olisi myös mielestäni ollut tärkeää saada vahvemmin laikiin. Tätäkin monet asiantuntijat ehdottivat, muun muassa Opettajien Ammattijärjestö ja Sakki ry. Lähiopetuksen väheneminen tässä uudessakin osaamisperusteisessa oppimis- muodossa heikentää oppimistuloksia ja kasvattaa riskiä opintojen keskeyttämiseen.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformin mukanaan tuoma uusi koulutus- sopimusmalli asettaa monia haasteita oppilaitoksille, myös yrityksille ja opiskelijoille. Miten oppilaitoksen opettajien ja ohjaajien aika riittää työpaikalla tapahtuvaan ohjaamiseen? Miten työpaikkojen oletetaan järjestävän oma ohjauksensa ilman, että siihen osoitetaan resursseja? Jotta työpaikalla tapahtuva oppiminen olisi optimaalista, pitäisi työpaikkaohjaajina toimivien määrää lisätä huomattavasti, tarjota heille järkevän laajuinen koulutusohjelma, jossa uuden lainsäädännön ja yleensä ohjaus- ja arviointityön kysymyksiin seikkaperäisesti perehdytettäisiin ja, kaikkein tärkeimpänä, löytää jostakin aika- ja rahoitusresurssi, jonka rajoissa hyvä työpaikkaohjaus käy mahdolliseksi.

Esitimme koulutussopimuksen keston rajaamista ja opiskelijan ohjaamista oppisopimuskoulutukseen. Tämänkin esityksen hallituspuolueen edustajat valiokunnissa torppasivat. Olisimme siis halunneet vahvistaa sitä itse asiassa koulutussopimuksen alkuperäistä ajatusta, että koulutussopimus toimii ennakkojaksona oppisopimuskoulutukseen siirtymisessä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sai osakseen myös kritiikkiä siitä, ettei siinä huomioida koko toisen asteen kehittämistarpeita. Sosiaalidemokraattien mielestä lukion ja ammatillisen koulutuksen yhteistyö on modernia ammattisivistystä ja esimerkiksi kaksoistutkintojen suorittaminen sisältää työelämän kaipaamia valmiuksia: hyvää yleissivistystä, kielitaitoa, luovaa ja aloitteellista toimintaa ja osaamista.

Arvoisa puhemies! Rohkenen todeta, että sosiaalidemokraateilla on paljon osaamista ja valmiutta vaikkapa viikossa neuvotella hallituspuolueiden kanssa esitettyä parempi lainsäädäntö, joka paremmin turvaa laadukkaan oppimisen ja osaamisen. Olemme nyt äärimmäisen huolestuneita työpaikalla tapahtuvan ohjauksen laadusta ja nuorten todellisesta jatko-opintokelpoisuudesta. Monet koulutuksen järjestäjät, opettajat, muut odottavat tätä reformia. Siinä on paljon oikeita, hyviä aineksia, joita kannatamme. Mutta erään oppilaitoksen opetuspäällikön sanoin, sanatarkka lainaus: "Ei ole yhtään varmaa, minne päädytään tämän uudistuksen myötä." Hän suhtautui uudistukseen yleisesti myönteisesti, niin kuin minäkin.

Sosiaalidemokraateille ammatillinen koulutus on niin tärkeä, että me haluamme, että on varmaa, minne päädytään isoa uudistusta toteutettaessa. Siksi lainsäädäntö ei esitetyssä muodossa käy, ja siksi esitämme lainsäädännön hylkäämistä. Tämä vastalauseemme — tai

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

vastalause, ei se ole kenenkään, possessiivisuffiksit pois — vastalause on vasemmistoliiton, vihreitten ja RKP:n sivistysvaliokunnan edustajien yhteinen.

Arvoisa puhemies! Esitän, että lakiehdotukset hylätään. Lisäksi esitän vastalauseen mu-
kaisten lausumien hyväksymistä.

17.50 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman yllättynyt ehkä tuosta hyvän ystäväni ja korkealle arvostamani edustaja Gustafssonin puheenvuoron tyyliä. Miksi? Siksi, että tätä uudistusta on tehty yhdessä kaksi vuotta kentän kanssa aika historiallisella tavalla, kerrassaan erinomaisella prosessilla. Valiokunnassa kuultiin yli sataa asiantuntijaa, esitys on 550 sivua. Voi kai sanoa, että 90 prosentin — tai paljon ylikin 90 prosentista — asioita olemme samaa mieltä. Sitten joistakin kohdista äänestimme, mitä rahoitukseen tulee, siis yksittäisistä pykälistä. Mitä rahoitukseen tulee, niin siinäkin olemme 90-prosenttisesti samaa mieltä, siis jakamassa 1,7:ää miljardia ennenkuulumattomalla uudella tavalla, joka hakee maailmanlaajuisestikin vertaistaan. Siitäkin olemme näin pitkälle samaa mieltä. Sitä taustaa vasten tuo retoriikka tuntuu ylivoimaiselta ja villat aika vähäisiltä. Erityisesti sosiaalidemokraattien olisin toivonut olevan mukana tässä uudistuksessa, koska olemme [Puhemies koputtaa] yhdessä saaneet Suomessa paljon hyvää aikaan, mukaan luettuna peruskoulun.

17.52 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitetty rahoitusmalli ei ole mikään pieni yksityiskohta tästä uudistuksesta vaan aika merkittävässäkin roolissa, tietenkin, kun miettii koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia turvata koulutustarjontaa, riittävää lähiopetusta, riittäviä henkilöstöresursseja myöskin, jos miettii koko tämän ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa. Eli siitä tässä on ennen kaikkea kysä. Ja kun tässä on tehty, niin kuin edustaja Puumala mainitsi, poikkeuksellisen laajaa ja osallistavaa valmistelua, niin on perin outoa, että on päädytty esittämään sellaista rahoitusmallia, mikä ei saa kannatusta koulutuksen järjestäjien, muiden asiantuntijoiden ja lausunnonantajien keskuudessa. Miksi on päädytty esittämään tällaista rahoitusmallia, mikä ei saa juurikaan kannatusta keneltäkään?

17.52 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tyyliäni oli voimakas tai ehkä jollakin tavalla väärä, niin pahoittelen sitä. Toivon, että siitä välittyi kuitenkin vahva huoli ja perehtyneisyys tähän historialliseen ammatillisen koulutuksen reformiin. Niin kuin puheenvuorossani sanoin, niin jos ja kun se nyt todennäköisesti viedään hallituspuolueitten äänin lävitse, sen vaikutus tulee olemaan monen vaalikauden ylittävää. Sen vuoksi olen aidosti pettynyt siihen, ettei esimerkiksi tässä rahoitusasiassa tultu sen verran vastaan, että olisi löydetty yhteinen näkemys siitä. Lakiesityksen perusteluissakin hallitus itse toteaa, että 82 prosenttia koulutuksen järjestäjistä koki tämän rahoitusjärjestelmän ongelmallisena, koska se voi johtaa siihen, että kun rahoitus tulee osatutkinnoista ja valmistumisesta, niin se houkuttelee [Puhemies koputtaa] järjestäjiä ottamaan niin sanottuja hyviä oppilaita. Se on tasa-arvon kannalta ongelmallinen.

17.54 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä rahoitusjärjestelmässä siis siitä isosta kuvasta kaikesta ollaan kohtuullisen yksimielisiä, siis siitä, että rahoitus määräytyy perusrahoitusosuudesta ja jonkunsuuruuksista osuuksista, joita määrittelee tutkintojen määrä ja toisaalta sitten työllistyminen ja jatko-opintoihin pääsy. Sitten se

ero on siinä, onko se perusrahoituksen osuus 50 vai 60 prosenttia, niin kuin moni asiantuntija esitti. Miksi he sitä esittivät, sitähan kysyimmekin monelta asiantuntijalta. He ajattelivat, että se olisi ehkä vähän turvallisempi lähtö. Kaikkihan perustuu ennakkointiin, kun on valtavan kokoisesta reformista kysymys, eli ei siinä mitään tieteellistä evidenssiä ole, että juuri siinä kohtaa menisi se raja. Arvelisivat, että se olisi vähän turvallisempi. Tähän onneksi meillä on olemassa erittäin hyvä takaportti. Valiokuntahan hyväksyi yksimielisesti lausuman siitä, että vuosittain tarkastellaan juuri syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta sitä, onko perusrahoituksen osuus suurempi, ja vuosittain tuohon kysymykseen voidaan palata. Eli tähänkin asiaan olemme hyvin valmistautuneet. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten puhujalistaan.

17.55 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus on tärkeä tulevaisuusinvestointi. Se on sitä sekä yksilölle että yhteiskunnalle. Tässä hallituksen esityksessä on kyseessä merkittävä ammatillisen koulutuksen reformi. Se koskettaa arviolta noin 300 000:ta opiskelijaa. Noin puolet perusopetuksen päättävistä jatkaa ammatillisessa koulutuksessa, ja ammatillisessa aikuiskoulutuksessa opiskelee noin 150 000 aikuista.

Uudistuksessa on paljon hyvää, ja kaiketi kentällä on tietoisuus siitä, mitä tuleman pitää, mutta kipukohtia kuitenkin on. Keskeisin huoli hallituksen esittämässä ammatillisen koulutuksen reformissa liittyy uudistuksen tavoitteisiin suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin. Hallitus on tekemässä merkittäviä muutoksia ammatilliseen koulutukseen samaan aikaan, kun koulutukseen tehdään huomattavan suuria leikkauksia. Valtion vuoden 2017 tulo- ja menoarviossa ammatilliseen koulutukseen kohdistettiin 190 miljoonan euron leikkaus. Tämä on tarkoittanut irtisanomisia ja muun muassa tärkeän lähiopetuksen vähentämistä.

Leikkauksilla on ollut vaikutusta työilmapiiriin. Irtisanomisten myötä on muiden työtaakka kasvanut. Kiire ja kuormittavuus ovat lisääntyneet, mikä heijastuu kielteisesti opetukseen ja sitä kautta oppimistuloksiin. Useat tahot ovatkin esittäneet huolensa ammatillisen koulutuksen tason heikentymisestä. On arvioitu, että leikkauksista vielä 40 prosenttia on tekemättä. Tämä tarkoittaa sitä, että ammatillista koulutusta ollaan uudistamassa samaan aikaan todella kovien leikkausten kanssa. Kysymys riittävistä resursseista on ilmeinen esimerkiksi hallituksen esittämässä henkilökohtaistamisprosessissa: miten opettajien ja ohjaajien aika tulee riittämään, kun samanaikaisesti resursseja leikataan?

Lisäksi on syytä huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei työpaikoille olla kohdistamassa erillisrahoitusta siitä huolimatta, että hallituksen esityksessä työelämän vastuulle ollaan siirtämässä huomattava osa koulutuksen kokonaisuudesta. Tämä antaa aihetta kysyä, miten työpaikoilla kyetään turvaamaan laadukas opiskelijan ohjaus, henkilökohtainen kohtaaminen ja tuki oppimiselle. Reformissa työpaikkojen vastuuta ja työmäärää lisätään ilman, että on tarpeeksi kattavasti arvioitu, miten ihmiset työpaikoilla pystyvät kaiken tämän järjestämään. Kysymys on kuitenkin nuorista ihmisistä, jotka tarvitsevat opinnoissaan kokeneen aikuisen ohjausta ja henkilökohtaista palautetta. Uudistuksessa on myös lähiopetuksen osuus ja järjestäminen puutteellisesti huomioitu.

Minä jään, puhemies, pohtimaan myös yleissivistävien aineiden opetusta. Tulevatko jatkossa ammattiin opiskelevat nuoret jäämään vaille yleissivistäviä valmiuksia? Kaikkien opintojen tehtävä on kuitenkin antaa eväitä myös oman elämän hallintaan, siis lisätä yksilön henkistä pääomaa. Siitä viime kädessä on kysymys koulutuksessa.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Arvoisa puhemies! Näinkin mittavaa ammatillisen koulutuksen reformia tehtäessä on suositeltavaa, että rahoitusta tarkasteltaisiin uudelleen. Jotta uudistukset voidaan onnistuneesti toteuttaa, on huolehdittava riittävästä rahoituksesta ja muista resursseista.

17.59 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformia on nyt käsitelty koko kevään ajan täällä eduskunnassa, ja kuten monissa puheenvuoroissa on todettu, reformi sisältää monia hyviä ja kannatettavia tavoitteita. Ammatillinen koulutus, kuten tänäänkin täällä on todettu, ei ole vain väylä työelämään, vaan nuorten kohdalla ammatillisen koulutuksen tulee kovan ammattitaidon lisäksi antaa kaikille nuorille tasavertaiset mahdollisuudet kasvaa hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Merkilläpantavaa on kuitenkin ollut se, kuinka monet hallituspuolueiden edustajat mainitsivat reformin keinona puuttua nuorten syrjäytymiseen. Tähän reformiin liittyen yksi huoli, jonka hyvin monet asiantuntijat ja lausunnonantajat ovat nimenomaisesti nostaneet esille, on juuri se, miten käy enemmän tukea tarvitseville nuorille tässä ammatillisen koulutuksen reformissa.

Yksi suuri ongelma on ammatillisen koulutuksen rahoitukseen jo tehty suuret leikkaukset. Tämä hallitus leikkasi 190 miljoonaa euroa ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä juuri ennen reformia, ja nyt reformin toimeenpanoon osoitetaan vain 15 miljoonaa kahden vuoden ajan. Esimerkiksi Kuntaliitto on arvioinut, että reformin toimeenpano ja sen yhteydessä lisääntyneet velvoitteet lisäävät kustannuksia yhteensä 90 miljoonaa, josta koulutuksen järjestäjien osuus on peräti 84 miljoonaa.

Rahoituksen puute näkyy jo nyt ammatillisessa koulutuksessa lähiopetuksen vähenemisenä, rikkonaisina koulupäivinä ja opetuksena, joka perustuu itsenäisesti tehtävään etätyöskentelyyn ja nettitehtäviin. Tämä jättää heitteille erityisesti niitä nuoria, jotka tarvitsevat opiskeluyhteisöä ja opiskeluympäristöä sekä tukea oppimiseen ja kehittymiseen.

Samalla on syytä kiinnittää huomiota siihen, että kiinteä opiskeluryhmä ja siihen liittyvä ohjaus ja lähiopetus on hyvä perusta kaikille opiskelijoille, ei vain erityistä tukea tarvitseville nuorille. Muun muassa Nuorisotutkimusverkosto on omassa lausunnossaan ammatillisen koulutuksen reformista tuonut esille huolensa siitä, että osaamisen henkilökohtaistaminen, erityisesti kun resursseja samaan aikaan on vähennetty merkittävästi, sisältää riskin, että opiskelijoiden sosiaaliset ja yhteisölliset tarpeet sivuutetaan. Tutkijat painottavat, että ryhmä on etenkin nuorille oppijoille keskeinen oppimisympäristö sekä kasvun ja kehityksen ympäristö ei vain erityisen tuen tarvitsijoille vaan kaikille. Laaja tutkimusnäyttö osoittaa, että opiskelijaryhmä, jonka kanssa valmiuksia hankitaan, on opiskelijoille tärkein oppimisympäristö. Hyvät opiskelijaryhmät integroivat opiskelijoita opintoihin ja vähentävät keskeyttämistä, parantavat oppimistuloksia sekä nopeuttavat läpäisyä. Havainto on myös ammatillisen koulutuksen läpäisyn edistämishankkeen keskeisiä tuloksia. Yhteisöllisyyden merkitys on ylipäätään jäänyt liian vähälle huomiolle, kun tämän reformin yhteydessä on puhuttu vain opintojen henkilökohtaistamisesta. Viimeaikaisten nuorisotutkimusten mukaan ammattiin opiskelevat nuoret eivät kaipaa niinkään yksilöllisiä vapauksia vaan pikemminkin pysyvyyttä, ennakoitavuutta ja selkeää rytmiä, joita voivat tarjota vain riittävän kiinteät opiskeluryhmät sekä opettajien ja ohjaajien tarjoama ohjaus.

Myös tämä esitetty rahoitusmalli on iso ongelma tulevaisuuden näkökulmasta, ja käytännössä kaikki lausunnonantajat ovat esittäneet sen muuttamista. Jaan edustaja Gustafssonin pettymyksen siitä, että emme eduskunnan käsittelyvaiheessakaan pystyneet tulemaan yhteiseen ratkaisuun tämän rahoitusmallin keskeisimmän ongelman korjaamisesta

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

lausunnonantajien ja asiantuntijoiden esittämien toiveiden mukaisesti. Sen lisäksi, että tämä ehdotettu malli synnyttää pysyvän epävarmuuden tilan, niin opiskelijajärjestöt kuin oppilaitoksetkin ovat ilmaisseet pelkonsa siitä, että liian iso suoritusrahoituksen osuus johtaa kehitykseen, jossa oppilaitokset pyrkivät ensisijaisesti tavoittelemaan hyvin pärjääviä ja opinnoissaan nopeasti eteneviä opiskelijoita. Tämä rahoitusmalli saattaa siis lisätä koulutuksen tuloksellisuutta, mutta sen kääntöpuolena on valikoivuuden riskin kasvaminen, ja siinä kärsijöinä ovat juuri ne opiskelijat, jotka tarvitsevat tukea oppimiseen ja kehittymiseen ja jotka tarvitsevat siihen opiskeluryhmää ja yhteisöä.

Arvoisa puhemies! Tällaisenaan tähän malliin sisältyy isoja riskejä, erityisesti mitä tulee enemmän tukea tarvitseviin nuoriin. Siksi en näe muuta vaihtoehtoa kuin kannattaa edustaja Gustafssonin tekemiä hyvin perusteltuja esityksiä.

18.05 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Ensin alkuun täytyy jo, ettei vain jää sanomatta, samoin kuin edustaja Andersson olla tukena ja kannattaa niitä edustaja Gustafssonin erittäin perusteltuja vaatimuksia ja toteamuksia tähän, joita on pakko kannattaa, jos haluaa olla tässä yhteiskunnassa kiinni siinä, että meillä kaikilla olisi mahdollisuus opiskella ammattiin oppilaitoksen kautta.

Työssäoppimisen varmistaminen näyttäytyy tällä hetkellä näiden leikkauksien kanssa samanaikaisesti täysin mahdottomalle. Me jo tänä päivänä tiedämme, että osassa oppilaitoksia lähiopetusta saadaan vain 20 tuntia viikossa, mikä tarkoittaa oppimisvaikeuksille oppilaille todellakin melkoista pudotusta siihen, että heidän pitäisi itsenäisesti täydentää omaa osaamistaan. Ne ihmiset, jotka tarvitsevat kädestä pitäen osaamisen ohjausta ja teoreettisen oppimisen tukea, ovat heitteillä. Me olemme nyt rakentamassa polkua, joka tarkoittaa, että meillä oppimisvaikeuksista kärsivät nuoret edelleenkin syrjäytyvät, koska he eivät menesty toisen asteen oppilaitoksissa, ja tämä on todella surullinen tie, sillä se tarkoittaa edelleen sitä, että meillä syrjäytyneiden nuorten määrä lisääntyy tässä yhteiskunnassa.

En arvostele sitä, että meillä pitää olla totta kai jokaisella toisen asteen opiskelijalla mahdollisuus jatkopolkuun, mutta toivoisin, että tässä esityksessä, joka koskee tätä toisen asteen koulutusta, oltaisiin voitu huomioida sellainen polku, että heille, jotka eivät tähtää ensi alkuun siihen, että heillä on jatko-opiskelumahdollisuus, oltaisiin luotu sellainen porras, joka mahdollistaa lisäkoulutuksella, tukitoiminnoilla sen, että vaikkapa toisen asteen koulutuksen jälkeen heillä olisi ollut vaikka puolen vuoden valmistava koulutus siirtyä ammattikorkeakouluun. Näen omasta mielestäni, että tällä esityksellä suljetaan polku. Kun täällä on tämä ehdoton edellytys, jota minäkin kannatan, että pitää olla mahdollisuus jatko-opiskeluihin, niin emme saa kuitenkaan sulkea pois porttia niiltä henkilöiltä ja niiltä nuorilta, jotka eivät tähtää enää enemmäksi kuin vain ammattiin ja työelämään sijoittautumiseen. Ollaan aika kummallisessa tilanteessa, jos emme kunnioita sitä, että joku kädellinen oppija voisi olla ammatissaan huippuammattimies ja kehittää sitä kautta omalla osaamisellaan organisaatiossa ja siinä työyhteisössä olevaa tuottavuutta ja kannattavuutta. Emme saa sulkea pois niitä nuoria, jotka ovat päteviä työssään.

Siinä mielessä kritisoin sitä, että koulutussopimuksella tavallaan avataan semmoinen kauhuskenaario, että näitä ihmisiä, joilleka edellytetään jatkumahdollisuuksia, voidaan koulutussopimuksen kautta pitää vaikkapa kaksi vuotta edelleen siellä työpaikalla palkattomalla työssäoppimisjaksolla. Tämä on teoreettinen uhkakuva, mutta tämä on tämän lakiesityksen kautta mahdollista tietyn ihmisryhmän tai oppilasryhmän kohdalla, joka ei täyty

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

sitä jatkokoulutusvaatimuksen tavoitetta, mikä tässä on, joka on minunkin mielestäni oikea. Tästä puuttuu se porras, että niille ihmisille, jotka sijoittuvat työelämään huippuammattilaisina ilman, että heillä on teoreettista osaamista, mutta joille polku voi syttyä sitten jossakin vaiheessa omaa työelämää, meillä pitäisi olla vaikkapa neljän tai kuuden kuukauden valmentava koulutusjakso, jotta he voivat siirtyä joko yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Tämä olisi tärkeää ollut huomioida tässä lakiesityksessä.

Toivotaan, että tätä voidaan vielä vähän remontoida, ja toivotaan, että sitten tulevat hallitukset huomioivat nämäkin seikat.

18.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ammattikoulureformi on odottanut pitkään, ja on tärkeää, että myös ammattikoulua uudistetaan. Voisi sanoa, että parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Me olemme uudenaikaisessa tilanteessa, tarvitaan työelämässä uudenlaista osaamista, ja nuoret ovat erilaisia, ja he tarvitsevat myös erilaisia teitä saada tuon ammattiosaamisen. Pidän myönteisenä tässä uudistuksessa sitä, että henkilökohtaisia opinpolkuja vahvistetaan, ja myös sitä, että työpaikalla oppimisen ja lähiopetuksen suhdetta on tarkasteltu.

Meidän pitää seurata koko ajan, niin kuin tässä on tuotu kriittisesti esille, sitä, että meillä on paikkoja, joissa lähiopetuksen määrä on tuotu liian pieneksi. Mutta toisaalta täällä sallissa aika ajoin kuulee eri keskusteluissa vähän erilaisia näkökulmia. Toisissa arvostellaan lähiopetuksen määrän vähentymistä, ja sitten taas toisaalta kaivataan työssäoppimista tai työpaikalla oppimisen määrää, ja tämän tasapainon tietysti pitää olla kohdallaan. Ehkä koulutussopimus on malli, joka toimii osalle nuorista ja lisää hyvin valikoimaa aiemmin käytössä olleen ja jatkossakin käytössä olevan oppisopimuksen rinnalla, mutta pitää seurata ja olla valmis myös korjaamaan niitä muutoksia, jos tarpeen tulee.

Myönteistä on se, että maamme talouden tilanne on nyt saatu käännettyä ja pystymme tulevana vuosina panostamaan laajasti lisää osaamiseen varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta ammatilliseen koulutukseen ja siitä eteenpäin korkeakoulutukseen ja tutkimukseen. Eilen täällä käsitelimme tulevien vuosien rahoituskehystä, ja siellä lisätään 340 miljoonaa koulutukseen [Puhemies koputtaa] ja tutkimukseen. Se on tärkeä lisäpanostus tulevaisuuteen.

18.12 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisen koulutuksen uudistamisesta on lähes kaikkien työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mielestä tarpeellista toteuttaa viimeistään juuri nyt. Koko prosessi on mielestäni ollut pitkäjänteistä ja jopa aikaansaavaa, uusia avauksia on tullut. Se myös uudistaa koulutusta niin, että jatko-opiskelumahdollisuudet säilyvät, ja lähentää ammatillista koulutusta työelämään. Tämä on onneksi sekä työllisyydelle että yritysten kasvulle.

Halusin kuitenkin tänne tulla tuomaan esille ongelman — joka täällä aiemmin on ollutkin esillä — että tässä esityksessä ei mahdollisteta koulutuskorvausta esimerkiksi työssäoppijan työnantajalle, vaikka siitä työnantajalle olisi kustannuksia.

Otan esimerkin pienestä mutta jalostusarvoltaan merkittävästä työstä, nimittäin metsäkoneenkuljettajakoulutuksesta. Suomessa on noin parituhatta hakkuukonetta, sen lisäksi ajokoneita saman verran, mutta noin 5 000 hakkuukoneenkuljettajaa. Jos tätä verrataan 2,5 miljoonaan muuhun työlliseen, niin se on tietysti pieni alue, mutta jos ajatellaan sitä niin päin, että katsotaan Suomen vientiteollisuuden kymmenen kärjessä olevia vientiartikkelei-

ta, niin niistä on metsäteollisuuden tuotteita puolet. Elikkä meidän vientituloistamme aika merkittävä osa tulee just siitä, että me hakkaamme puuta tuolla metsässä.

Nyt me haluamme myös kasvattaa tätä metsänhakkuuta, niin että siihen tarvitaan jopa 15 prosenttia lisää työvoimaa. Nyt tällä hetkellä tämä työvoiman saanti on sen verran pientä, että tällä hetkelläkään ei saada tarpeeksi metsäkoneenkuljettajia. Nyt kun sinä otat kuljettajan työharjoitteluun koulutettavaksi sinne omaan koneeseen — kun suuri osa näistä on yhden koneen, yhden hakkuukoneen, yhden ajokoneen, yrityksiä — se tarkoittaa sitä, että menetykset tuotannossa ja samalla tulovirrassa ovat merkittäviä siltä osalta, kun tehdään sitä harjoittelutyötä. Kun tätä harjoittelutyötä tarvitsee tehdä kokemusten mukaan noin vuoden verran, että ollaan sillä tasolla, että voi tehdä työtä niin, että isännälle jää siitä vielä vähän rahaa, niin tähän kiinnittäisin huomiota, että se mahdollistettaisiin ehkä muilla keinoin. Koneyrittäjälle voidaan vaikka vuokrakorvausta maksaa koneen lainasta siihen koulutukseen. Minä pelkään, että tämä ala jää vaille tarpeellista työvoimaa joskus muutaman vuoden päästä. Kehottaisin varautumaan tähän asiaan. — Kiitos.

18.16 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on käsillä viimeisiä keskusteluja amisreformista eli ammatillisen koulutuksen uudistuksesta, ja on hienoa, että on päästy tähän vaiheeseen. Tämä uudistus on ollut todella odotettu tuolla ammatillisen koulutuksen kentällä, ja onkin todella tärkeää, että tämä saadaan nyt vihdoinkin eteenpäin. Ammatillinen koulutus on tarvinnut pitkään tällaista kansallista uudistamista ja nimenomaan niin että pystytään vastaamaan tähän osaajatarpeeseen, mikä on nyt kasvamassa meillä ympäri Suomea. Myöskin se on tärkeää, että nuorille ja kaikille, jotka ammatillisessa koulutuksessa ovat mukana ja ovat hakemassa sieltä tutkintoa tai tutkinnon osia työllistyäkseen paremmin, pystytään tarjoamaan niitä työkaluja siihen, että nopeammin myös työllistytään koulutuksen jälkeen. On ollut ongelmia aikaisemmin siinä, että ammatillinen koulutus ei ole vastannut niihin tarpeisiin, mitä työelämässä on ollut. Työnantajilla on monesti ollut se tilanne, että työllistäessään sitten osaajia esimerkiksi yritykseen työnantajan on pitänyt käytännössä monesti kouluttaa alalle uudestaan, ja tämä koulutuksen vastaavuus työelämän tarpeisiin on jäänyt liian heikoksi. Tässä tämä uudistus tarjoaa paljon työkaluja. Tästä ollaan varmastikin aika lailla yhtä mieltä. On tärkeää, että tämä uudistus todella saadaan eteenpäin.

Haluaisin tässä puheenvuorossa tuoda esille nämä sivistysvaliokunnan lausumaehdotukset, joissa sivistysvaliokunta halusi kriittisellä tavalla tuoda esiin sen — koska kyseessä on merkittävä uudistus, jota on tehty vuosikausia — mitä asioita pitää seurata, missä pitää tarkastelua tehdä jopa vuosittain, jotta voidaan varmistua siitä, että uudistus menee todella oikeaan suuntaan myöskin rahoituksen osalta. Näissä lausumaehdotuksissa on tuotu esille tämmöisenä konkreettisenä esityksenä se, että on esitetty, että valtioneuvosto eli hallitus toisi lakiehdotuksen siitä, että opiskelijat pystyisivät työllistymään yrityksiin tämän lisätyön tarjoamisvelvoitteen tätä estämättä. Tiedämme, että oikeudesta on nyt tullut tulkinta sen osalta. Tällä hetkellä opiskelijoitten on vaikea työllistyä tietyille aloille, tiettyihin yrityksiin sen takia, koska meidän byrokratiamme tämän estää ja työmarkkinoilla on tiettyjä tämmöisiä tilanteita, joissa ei ehkä pystytä nyt oikealla tavalla hyödyntämään sitä, että opiskelijat tulisivat sinne työpaikalle käytännössä opiskelemaan. Siitähän työssäoppimisessa on kysymys, ei siitä, että työnantaja käyttää ilmaista työvoimaa, vaan nimenomaan mennään opiskelemaan ammatti sinne työpaikalle ja pystytään nämä byrokraattiset esteet

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

sitten näissä tietyissä tilanteissa saamaan jatkossa pois. On hyvä, että valiokunta on päätytnyt tämän lausumaehdotuksen tästä tekemään, että tätä lainsäädäntöä vietäisiin eteenpäin.

No, sitten tähän itse uudistukseen ja rahoitukseen liittyen valiokunta esittää, että eduskunta tulisi edellyttämään opetus- ja kulttuuriministeriöltä tämän ammatillisen koulutuksen uuden rahoitusjärjestelmän vaikutusten seuraamista ja tämän selvityksen tiedoksi tuomista vuosittain syysistuntokauden aluksi. Tässä yhteydessä arvioidaan myös perusrahoitusosuuden riittävyttä. Tämä on kyllä hyvin vahva kirjaus. Jos tämän eduskunta hyväksyy, niin silloin pystymme käymään syksyisin tämän arvioinnin myöskin perusrahoituksen osalta. Tässä on monenlaista kantaa ja esitystä tullut myös valiokuntakäsittelyn aikana. Jos käy ilmi, että tämä perusrahoitusosuus ei ole riittävä, niin pitää olla valmiutta sitten asiaan tarttua myös valiokunnan ja eduskunnan päässä. Ministeriöltä edellytetään tässä toimia.

Sitten myöskin valiokunta on esittänyt lausumana, että opetus- ja kulttuuriministeriö ryhtyy valmistelemaan selvitystä erityistä vaativaa tukea tarvitsevien opiskelijoiden koulutuskulujen eheydestä ja koulutusmahdollisuuksista. Saimme esimerkiksi vammaisjärjestöiltä tästä palautetta, että meillä ei ole kansallisesti nyt riittävän hyvin määritelty näitä koulutusmahdollisuuksia ja niitä puitteita ja resursseja, miten tarjotaan tätä tukea ja koulutusta eri opiskelijaryhmille. Tässä tarvitaan kyllä kansallinen selvitys ja toimenpiteet, että tämä saadaan kuntoon.

Sitten vielä yleensä tästä koulutuksen reformin toteutumisesta haluan erityisesti vielä korostaa, että valiokunta edellytti, että tässä uudistuksessa seurataan tämän uudistuksen vaikutuksia alueelliseen ja kielelliseen saavutettavuuteen, opintojen keskeyttämisen vähentämiseen ja koulutustakuun toteutumiseen sekä siihen, että oppisopimus- ja koulutus-sopimuspaikkamäärät lisääntyvät toimialoittain uudistuksen tavoitteiden mukaisesti. Mikäli havaitaan muutostarpeita, joiden johdosta sääntelyä on tarkennettava tai muutettava, hallituksen tulee ryhtyä viipymättä toimiin ja valmistella myös tarvittavat esitykset eduskunnalle. Hallituksen tulee seurata tarkoin sääntelyn tosiasiallisia vaikutuksia perustuslain sivistyksellisten oikeuksien toteutumiseen.

18.23 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jarva käytti hyvän puheenvuoron, ja oli tärkeää, että nämä sivistysvaliokunnan, lähinnä hallituspuolueitten, neuvottelemat lausumat esiteltiin. Ne ovat oikeasti hyviä, ja kiinnitän nyt vain huomiota tähän rahoituksen lausumaan, joka päättyy: "arvioidaan myös perusrahoituksen riittävyttä". Tässä yhteydessä on nyt kuitenkin sanottava ääneen se, että tässähän on kohtuullisen pitkä siirtymäkausi. Perusrahoituksen vaikuttavuushan on nyt lyhyellä aikavälillä jo se, että kun se perusrahoituksen taso on vain 50 prosenttia — asiantuntijat esittivät suurin osa 60, osa 70 — ja kun oppilaitoksen kiinteät menot ovat kaksi kolmasosaa eli ylittävät merkittävästi tämän perusrahoituksen, niin oppilaitoksen rehtorina, pedagogina ja muuten näen, että koulutuksen kehitykselle, suunnitelmallisuudelle ja luovalle asiantuntijatyölle tämä asetelma voi olla kestämaton [Puhemies koputtaa] ja se ei tuo välttämättä laatua ja pitkäjänteisyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja reippaanpuoleisesti minuutti meni. Seuraavana varsinaiseen puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

18.25 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Hyviä käytettyjä puheenvuoroja, joista on yhteen pakko yhtyä. Edustaja Suutari toi erityisen tärkeän sektorin eli konealan koulutuksen tärkeyden. Tuntuu hieman hämmentävälle, että hallitusohjelmassa on niin keskiössä biotalous, joka liittyy metsään, mutta tämä toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi ei erityisesti juuri mahdollista tätä hallituksen kärkihanketta vaan jättää juuri tällä sektorilla kaikkein heikoimpaan osaan sen pääomavaltaisen sektorin, missä ammatillisen koulutuksen laitteiston hankinnat ovat erittäin kalliita. Juuri tällä sektorilla pitäisi mahdollistaa ja olla uskallusta siihen, että ammattioppilaitokset ja yritykset voisivat tiivistää yhteistyötään niin, että yritykset voisivat sitoutua työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen siten, että oppilaitokset yhdessä tekevät yhteisiä konehankintoja, joilla subventoidaan sitä.

Näissä 1 300 suomalaisessa metsäalan yrityksessä, joissa on keskimäärin noin 1–2 konetta — on toki isompiakin — eivät resurssit kerta kaikkiaan riitä siihen, että sinne voisi mennä työssä oppimaan koulutussopimuksella taikka oppisopimuksella. On aivan täysin mahdoton tilanne ajatella, että yritys, jossa on kaksi taikka kolme konetta, voisi irrottaa yhden työntekijän tuottavasta työstä mahdollistamaan työssäoppimisen, ellei tehdä jotakin sellaista, mikä mahdollistaa sen, että yhteiskunta subventoi yritykselle ne menetykset, jotka siitä työn tuottavuuden heikkenemisestä johtuvat.

18.27 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa puhemies! Jos ymmärsin oikein, edustaja Andersson totesi täällä, että nuoret eivät erityisesti kaipaa opintojen henkilökohtaistamista ja tämmöistä yksilöllistä opinpolkujen järjestämistä ja niin edelleen — jos ymmärsin siis oikein. Minun mielestäni nimenomaan sitä tarvitaan, ja erityisesti tarvitsevat tietenkin ne nuoret, jotka ovat vaarassa syrjäytyä. He tarvitsevat tukea ja apua jo peruskoulussa, me tiedämme kaikki sen. Erityisen hyvä esimerkki siitä, mitä räätälöity opinpolut ja räätälöity oppiminen voivat tarkoittaa, on mielestäni Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-palvelukokonaisuuden työ ja sen hyvät tulokset. Siellä nimenomaan räätälöidyillä malleilla on saatu suorittamaan opintoja, kouluttautumaan ja pääsemään työelämään ne nuoret, joilla on ollut suuria vaikeuksia yksinkertaisesti ihan omassa elämänhallinnassaan ja siinä, että he ylipäättään tietävät, mikä heidän elämänsä suunta on. On erittäin tärkeää löytää näitä yksilöllisiä, räätälöityjä malleja myös meidän ammatilliseen koulutukseen.

18.28 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasin itse asiassa Nuorisotutkimusverkoston asiantuntijalausuntoon, jossa he toteavat, että viimeaikaisten nuorisotutkimusten mukaan, kun on kysytty ammattia opiskelevilta nuorilta, mitä he koulutukselta ja opetukselta toivovat ja kaipaavat, siellä tuli ilmi, että eivät kaipaa niinkään yksilöllisiä vapauksia vaan pikemminkin pysyvyyttä, ennakoitavuutta ja selkeää rytmiä. Eli se liittyy siihen, miten opetusta on järjestetty, ja kytkeytyy tähän isoon huoleen, mikä nyt on rahoituksen vähenemisestä yhdistettynä henkilökohtaistamiseen: johtaako se tilanteeseen, jossa ikään kuin tämä nykyinen negatiivinen kehitys jatkuu ja kiihtyy, vai onko mahdollista löytää sellaisia hyviä henkilökohtaistamisen malleja, joissa ikään kuin pystytään turvaamaan juuri oikeanlaista tukea kaikille sitä tarvitseville opiskelijoille. Minäkin toivon, että on mahdollista löytää tällainen hyvä henkilökohtaistamisen malli, mutta en siihen usko johtuen näistä isoista rahoitusleikkauksista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

18.29 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Moneen kertaan on todettu, että uudistus on iso, historiallinen, ja siksi on tärkeää, että tätä seurataan ja tuetaan sitten kentällä. Tämä, että me saamme vuosittain tiedon, miten tämä etenee, on erittäin hyvä juttu, mutta tärkeää siinä olisi se, että pitäisi kyetä ryhtymään myös muutoksiin, jos on tarvetta tässä. Esimerkiksi nämä esille otetut kalliit ja pienet alat, niille koulutus: kyllä siinä tarvitaan valtakunnallista ohjausta ja erityisesti sitä seurantaakin sitten, että siinä ei mentäisi pahasti hunningolle tämän uudistuksen takia.

Tässä on myönteisenä asiana se, että asiakaslähtöisyys lisääntyy. Se lisääntyy sen opiskelijan kohdalla, mutta se myöskin palvelee yrityksiä jatkossa paremmin. Edellisissäkin pykälissä on kovasti puhuttu tästä uudistumisen tarpeesta ja nopeasta reagoinnista, ja tietyllä tavalla tällä reformilla pystytään tähän, eli ammatillisen koulutuksen reformi auttaa vastaamaan näihin yritysten tarpeisiin, ja minä itse asiassa toivon, että oppisopimus-koulutus saisi tästä ammatillisen koulutuksen reformista ihan uutta vauhtia, kun tässä on mahdollisuus räätälöidä vaikka tutkinnon osia yrityksen tarpeeseen ja toteuttaa niitä sitten oppisopimuskoulutusmallilla.

18.31 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Haluaisin tähän henkilökohtaistamiseen vielä sen verran lisätä, että on erittäin hyvä, että hallitus tuossa puoliväliriihessä lisäsi tämän ammatillisen koulutuksen reformin toteuttamiseen tämän 15 plus 15 miljoonaa euroa seuraaville vuosille eli vuodelle 2018 ja vuodelle 2019. Nimenomaan sivistysvaliokunta halusi kiinnittää huomiota siihen, että tätä lisärahoitusta tulisi käyttää erityisesti henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman käyttöönottoon, myös sen digitalisointiin, ja näitä skaalautuvia malleja ja semmoista yleispohjaa myös pystyttäisiin käyttämään sitten koko Suomessa, saataisiin sitä kansallista kehitystyötä vietyä eteenpäin. Myös työpaikkaoppimisen Suomen mallin luomiseen halutaan tätä rahoitusta käyttää ja myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden huomiointiin.

Se, mikä on erityisen tärkeää myös tässä nostaa esiin, on tämä uusi koulutussopimus, joka siis korvaa tämän työssäoppimisen, tämän aikaisemman mallin, ja siinä on erityisen tärkeää nostaa esiin se, niin kuin tuossa valiokunnan mietinnössä oli nostettu esiin, että tietyillä aloilla on haastetta tämän koulutussopimuksen käyttöönottamisessa, juurikin näillä aloilla, joilla on kalliit laitteet käytössä, muun muassa metsäkoneyrityksissä ja maanrakennusalalla. Siellä on aito huoli siitä, pystytäänkö sitten tuotannon käytännössä keskeytyessä ottamaan opiskelijoita. Siksi juuri teimme valiokunnassa tämän lausuman, jossa viitattiin siihen, että pitää tarkasti seurata, että nämä [Puhemies koputtaa] oppisopimus- ja koulutussopimuspaikkamäärät lisääntyvät. Jos tämä ei onnistu esimerkiksi koulutussopimuksen suhteen, [Puhemies koputtaa] niin tähän tullaan puuttumaan myös lainsäädännössä.

18.33 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Halusin tulla vielä käyttämään puheenvuoron tästä koulutussopimuksesta, joka on tällainen uusi malli, joka tuodaan tähän ammatilliseen koulutukseen. Voin todeta, että alkuun suhtauduin tähän koulutussopimukseen hyvinkin varauksellisesti. Olen oikeastaan nyt sitten pitkähkön ajan kuluessa jotenkin hyväksynyt ja tullut sinuksi sen kanssa. Olisin nimittäin itse lähtenyt kehittämään paljon, paljon määrätietoisemmin oppisopimuskoulutusta, oppisopimuskoulutusjärjestelmää.

Nyt tämä koulutussopimus jo käsitteenä on jossain määrin haastava ja ongelmallinen. Siinä on vielä kysymys siitä, että koulutuksen järjestäjä, siis oppilaitos, ja työpaikka, yritys, tekevät tämän koulutussopimuksen ikään kuin nuoren puolesta. Kaikki hyvät tulok-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

set jäävät nyt sitten riippumaan siitä, kuinka hyvin ja kunnianhimoisesti tämä henkilökohmainen opetussuunnitelma tämän nuoren kanssa tehdään. Uskon, että se halutaan tehdä mahdollisimman hyvin, ja silloin, kun se siellä työpaikalla hoidetaan hyvin hyvän työpaikkaohjaajan ja sitoutuneiden henkilöiden kautta, tulos voi olla oikeinkin hyvä.

Mutta se, mistä kannan varsin paljon huolta ja mistä valiokunnassa kyllä puhuttiin avoimesti, syvällisesti ja hyvinkin, on se, että kun nyt on mahdollista, että tämä koulutussopimuksen kesto voi olla pitkäkin — itse asiassa me äänestimme siitä pykäläkohtaisesti ja me olisimme halunneet, että se on puoli vuotta — niin miten siellä työpaikkaopetuksen yhteydessä sitten nämä ammattisivistävät, yleissivistävät aineet ja aiheet opetetaan. Tämä on tärkeä ja merkittävä kysymys.

En nyt halua nostaa tässä tätä jatko-opintokelpoisuutta millekään jalustalle, koska olen itse myöskin sitä mieltä, että hyvä ammattitutkinto on kaiken lähtökohta, ja sitten jos nuori haluaa kehittää sitä omaa ammattitaitoaan myöhemmin työelämässä oltuaan, on mahdollisuus suorittaa erikoisammattitutkinto ja saada tavallaan tämmöinen erityisammattimiehen ja -naisen asema ja status.

Mutta ehkä tällä puheenvuorollani nyt itseäni haluan rauhoitella. Seurataan nyt hyvin tarkasti sitten tämän koulutussopimuksen käyttöönottoa. Monet asiantuntijathan esittivät, että luovutaan siitä koko koulutussopimus-nimestä, kun siinä on vain kysymys työssä oppimisesta, puhutaan vain työssä oppimisesta. Mutta voi tietysti olla perusteita ajatella, että se on ikään kuin tämmöinen tietty muodollis-hallinnollinenkin kokonaisuus.

Arvoisa puhemies! Ajattelin olla näin lyhytsanainen tällä kertaa.

18.37 Tuomo Puumala kesk: Arvoisa puhemies! Vielä mitä tulee oppisopimuskoulutukseen, niin kyllähän sitä aika tavalla nyt tässä kehitetään ja viedään parempaan asentoon. Ensinnäkin oppisopimuksen yksikköhinta tulee samalle tasolle sen perinteisen oppilaitosmuotoisen opiskelun kanssa. Se on todella iso muutos, jos ajatellaan sitä, että aikaisemmin on ollut selkeä kannustin kouluttaa se nuori nimenomaan aina sillä perinteisellä tavalla, siitä on saanut melkein puolet enemmän rahaa. Nyt sitten saa saman verran rahaa siitä uudessa järjestelmässä, kouluttaapa nuoren oppisopimuksella tai sitten perinteisessä oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa. Se on iso muutos ja merkittävä kehitysaskel.

Ja sitten näkisin kyllä myös tämän koulutussopimuksen isona askeleena oppisopimuskoulutuksen kehittämisen suuntaan. Siitä on tarkoitus rakentaa jouheva polku ja siirtyä koulutussopimuksesta oppisopimuskoulutukseen, joka on sitten jo työsopimusmuotoinen koulutus. Ensin työelämä vähän tutummaksi ja sitten oppisopimuskoulutukseen.

Puhemies! Se, mitä halusin vielä lopuksi, tämän hyvän keskustelun päätteeksi sanoa, oli, että kyllähän tässä moni asia palautuu siihen, uskommeko me tähän reformiin: lähdemmekö siitä, että varmasti ei tule mikään onnistumaan, jopa tekemään töitä sen eteen, että ei onnistuisi, vai lähdemmekö tekemään töitä sen eteen, että tämä onnistuu. Tämähän on valtaavan mittaluokan harjoitus. Voidaan puhua koulutuksen sotesta, eli erittäin isosta asiasta, ammatillisen koulutuksen sotesta. Vaatii muutoksia, ajattelutavan muutoksia varmaan meillä poliitikoilla, opiskelijoilla, opettajilla, koulutuksen järjestäjillä, ministeriössä. Olemme uuden edessä, ja ennen kaikkea meidän pitää uskoa meidän nuoriin. Jos uskotaan meidän nuoriin, niin olen varma, että tässä reformissa tullaan onnistumaan. Lähdetään yhdessä tekemään töitä sen eteen.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

18.39 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! En voi olla kommentoimatta edustaja Puumalan puheenvuoroa, koska siinä ikään kuin rivien välistä oli luettavissa jonkunlainen kritiikki opposition suuntaan. Kyllähän me olemme kaikki sitoutuneita siihen ja olemme kaikki olleet sitä mieltä, että on äärimmäisen hyvä, että ammatillista koulutusta kehitetään, ja pidämme ammatillista koulutusta ylipäätään erittäin suuressa arvossa ja toivomme, että tämäkin uudistus onnistuu parhaimmalla mahdollisella tavalla, ja se on kyllä tuotu esille moneen otteeseen niin valiokuntakäsittelyn yhteydessä kuin täällä salissa.

Mutta on kyllä aiheellista myöskin — ja mielestäni se on osa sitä kehittämistyötä, mitä tehdään — että tuodaan esille niitä huolia, jotka liittyvät tähän uudistukseen, tiettyihin kipukohtiin, esimerkiksi juuri tämä lähiopetuksen määrä tai ohjauksen määrä, koulutussopimukseen liittyvät yksityiskohdat ja ennen kaikkea tämä rahoituksen leikkaamisen suhde tähän uudistukseen ja se, miten se tulee näkymään siinä oppilaitosten arjessa, koska siitä myöskin opettajat ja opiskelijat ja monet muutkin asiantuntijat, jotka tekevät päivittäin töitä ammatillisen koulutuksen kanssa, kaikki nostavat näitä samoja huolia esille.

Pidän aivan välttämättömänä, että tätä uudistusta nyt sitten jatkossa seurataan ja että myöskin hallituspuolueiden keskuudessa on valmiutta muuttaa tätä rahoitusmallia ja korottaa tätä perusrahoituksen osuutta. Se, että se niin selvästi tuotiin mukaan sivistysvaliokunnan lausumiin, antaa osviittaa siitä, että hallituspuolueidenkin sisällä tiedostetaan niitä ongelmia, jotka liittyvät tähän nyt esitettyyn ratkaisuun.

18.41 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Puumala käytti rakentavahkon puheenvuoron, jossa edustaja Andersson kyllä kiinnitti huomiota siihen, missä ne pienet puutteet olivatkin.

Kyse on todellakin tästä perusrahoituksen osuudesta. Viimeksi tänään keskustelin erään oppilaitoksen edustajan kanssa, joka nimenomaan työelämäpuolella kouluttaa aikuisia sekä nuoria, ja hän on kiinnittänyt huomiota siihen, että tämä lähiopetuksen mahdollistaminen koulutussopimuksen puitteissa ei kerta kaikkiaan tule onnistumaan. Hän oli erittäin murheellinen siitä, kuinka näin voidaan mennä se edellä, että luullaan, että mahdollistetaan työssäoppiminen, kun leikataan rahaa juuri sieltä puolelta, missä niitä resursseja pitäisi olla, että nämä koulutussopimukset voisivat mahdollistua.

Mutta nyt kun on ministeri paikalla, niin täytyy metsäkonepuolelle ja konealan puolelle yksi hento toivomus esittää: että meillä voitaisiin pohtia myös ministeriössä sillä puolella, joka vastaa siitä sektorista, kuinka meillä nuoret voivat ruveta ammattia harjoittamaan siellä metsäkonepuolella. Meillä isät ja äidit vievät nuoriaan töihin, missä nuorilla on 16-vuotiaana oikeus käyttää kaivuria ja metsäkonetta, mutta heillä ei ole oikeutta viedä sitä laitetta sinne työpaikalle, vaan heidän täytyy isien ja äitien avustuksella viedä ensin ne koneet ja laitteet sinne. Emmekö voisi EU:ssa todellakin ruveta ponnistelemaan niin, että 18-vuotias voisi viedä sen työssä käytettävän laitteen sinne työpaikalle?

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Kellojen kesäaikaan muuttamisen lopettaminen

Kansalaisaloite KAA 4/2017 vp

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

18.43 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Arvoisa ministeri! On jälleen yksi kansalaisaloite käsittelyssä, ja mielestäni erittäin tervetullut. Olen tästä samasta asiasta tehnyt itse aiemmin muutamia esityksiä eduskunnassa, ja ne eivät ole johtaneet vielä toivottuun lopputulokseen, ja pidän hyvänä sitä, että aktiiviset kansalaiset ryhtyvät silloin toimeen, kun meidän kansanedustajien voimavarat eivät siihen riitä.

Suomi siirtyy kesäaikaan maaliskuun viimeisenä sunnuntaina ja poistuu kesäajasta lokakuun viimeisenä sunnuntaina. Suomen ottaessa kesäajan toisen kerran käyttöön vuonna 1981 sitä perusteltiin energiansäästöllä auringonvalon riittäessä myöhempään sekä aikaeron säilyvyydellä tärkeimpiin kauppakumppaneihimme. Nykyisin työelämä kuitenkin toimii monessa tilanteessa lähes 24/7-periaatteella ja niin sanotulla virastotyöajalla ei ole enää suurta merkitystä digitalisoituneessa globaalissa tietoyhteiskunnassamme ja maailmassa. Muutama vuosi sitten aikaeromme Venäjään kasvoi kahteen tuntiin, kun normaali tilanteessa tärkeä naapurimaamme ja kauppakumppanimme otti kesäajan käyttöön pysyvästi.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen selvityksen mukaan kesäaikaan siirtyminen häiritsee myös yöunta tekemällä siitä katkonaista sekä kevyempää ja vaikuttamalla samalla viireystasoon sekä työtehtävien suorittamiseen. Unitutkijat uskovatkin, että kellojen siirtelyllä hankaloitetaan väestön rytmejä siinä määrin, että kesäaikaan siirtymisestä saatavat hyödyt eivät ole sen arvoisia. Kellojen siirtämisestä johtuvat häiriöt havaitaan helpoiten kiireisessä ja vaativassa työssä, ja lisäksi ne aiheuttavat fyysisiä sekä psyykkisiä oireita. Tutkimuksissa onkin havaittu, että esimerkiksi jopa sydäninfarktien määrä lisääntyy aina keväisin ja syksyisin juuri kellojen siirtämisen aikoihin.

Kellojen siirtämisestä aiheutuu myös paljon vaivaa ja sekaannusta, ja lisäksi se kuormittaa yhteiskuntaa sekä yksilöä.

Kesäaikaan siirtyminen on usein ongelma myös eläinten parissa toimiville, erityisesti maatalousaloilla. Eläimet eivät yleensä omaksu kesäaikaa, vaikka ympäröivä yhteiskunta muuttaisi elämänrytmiään. Tuotantoeläimien rytmiä pyritään tiloilla muuttamaan porrastetusti, mutta tästäkin huolimatta ajan muutos voi olla liian suuri rasitus. Tiettyihin ruokinta- ja lypsyaikatauluihin tottuneet eläimet kärsivät kesäaikaan siirtymisestä, ja muutos on havaittavissa esimerkiksi maitotuotoksen laskuna ja stressitason nousuna.

Kesäaikaa perustellaan sillä saavutettavilla hyödyillä, mutta todellisuudessa näitä hyötyjä ei ole voitu tieteellisesti todistaa. Tutkimusnäyttöä on taas sen puolesta, että kellojen siirtäminen kesäaikaan aiheuttaa pelkästään haittaa.

Professori Timo Partonen teki muutama vuosi sitten kirjan Lisää unta. Siinä hän totesi, että meidän pitäisi luopua kesäajasta, mutta sen lisäksi meidän kannattaisi vaihtaa aikavyöhykettä samaksi Keski-Euroopan kanssa, eli siirtää kelloja pysyvästi tunnilla taaksepäin. Tätä nykyhän me sijaitsemme aikavyöhykkeemme länsilaidalla, mutta jos siirtyisimme

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

tämän Partosen esityksen mukaisesti Keski-Euroopan aikaan, olisimme aikavyöhykkeemme itälaidalla, joka on terveyden kannalta ihannesijainti. Varhaisempi aamuvalo helpottaisi meidän heräämistämme ja niin poispäin. Se myös vaikuttaisi kaamosoireisiin, ja tämän aikavyöhykkeen länsilaidan ihmisillä niitä on vähemmän.

Kesäaikaan siirtyminen on siis terveyden kannalta jopa kahden tunnin virhesiirto. Maa-liskuun lopulla Partosen sanoin tehdään virallistettu rikos unta vastaan, kun kelloja kesä-ajan takia siirretään tunti eteenpäin. Uni siis hapertuu. Se hapertuu tutkimusten mukaan jopa viikoksi tai viikoiksi, ja työteho tämän myötä heikkenee ja niin poispäin. Tutkimusten mukaan ajan siirto myös lisää tapaturmien ja jopa sydänkohtausten riskiä ja saattaa pahentaa mielenterveyden häiriöitä.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että eduskunta ottaa myönteisen kannan tähän kansalaisaloitteeseen tietäen sen, että tämä tulee EU-direktiivistä, mutta antaen kuitenkin meidän ministerille — joka on paikalla — vahvan selkänöjan ja tuen sille, että hän ja maamme hallitus ryhtyvät toimiin sen eteen, että tätä direktiiviä muutetaan Euroopan unionissa niin, että muutos saadaan aikaan. Itse uskon, että tälle löytyy kannatusta myös laajasti Euroopasta, ja itse toivon, että valiokunta pohtii myös tätä aikavyöhykkeen vaihtoa. Se olisi monessa mielessä meidän kilpailutilanteenkin näkökulmasta järkevä vaihtoehto.

Haluan vielä, arvoisa puhemies, kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia al-lekirjoittajia. Suomen kansa näyttää jälleen voimaansa.

18.50 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme kansalaisaloitetta. Niitä on toimitettu kaikkiaan 18 kappaletta tänne eduskuntaan, ja pelkästään tämä todistaa sen, että kansalaisaloitteella on merkitystä ja ihmiset ovat ottaneet sen omakseen yhtenä vaikut-tamisen kanavana. Pelkästään se on tärkeä asia demokraattisessa yhteiskunnassa, jossa ha-luamme, että ihmiset osallistuvat poliittiseen päätöksentekoon. Tämä on yksi keino saada asioita agendalle ja eteenpäin. Kansalaisaloitteita on tehty kaikkiaan 624 kappaletta, joista siis 18 on ylittänyt tämän 50 000:n rajan.

Nyt tähän varsinaiseen käsittelyssä olevaan aloitteeseen:

Tämähän on yksi semmoinen vakiokysymys, joka vaalikoneessa tulee vastaan, ja olen siihen vastannut aina, että kannatan kellojen siirtelyn lopettamista. Nyt sitten olemme täs-sä tilanteessa, että ehdotus on kansalaisaloitteessa — siis aloite ei ole tarkkarajainen, vaan se on ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä. Niin kuin edustaja Heinonenkin totesi, tämä ei ole pelkästään Suomesta kiinni, vaan tämä on EU-direktiiviin liittyvä asia. Mutta tietysti me voimme täällä eduskunnassa ottaa kannan ja velvoittaa omia neuvottelijoitamme sii-hen suuntaan toimimaan EU:ssa, että muutos saadaan aikaan.

Suomessa kesäaikaa on käytetty vuodesta 81 lähtien ja kokemuksia on myös sotavuosil-ta. Sotavuosilta on kokemuksia myös muista maista, kuten Saksasta ja Isosta-Britanniasta, joissa kesäaika otettiin käyttöön ensimmäisen maailmansodan aikana tiukassa sotatalou-den tilanteessa. Tavoitteena olivat säästösyty, lähinnä energiaan liittyvät tavoitteet. Tulok-set ovat olleet laihahkoja. Niiden selvitysten mukaan, mitä olen itse lukenut, nämä tulokset ovat aika ristiriitaisia ja jos jotain on säästetty, niin aika laihoiin tuloksin, ja toisaalta sitten haittoja on vaikea mitata.

Tässä mainittiin unirythmi: Biologinen rytmi häiriintyy joksikin aikaa, joillakin pidem-mäksi aikaa, joillakin lyhyemmäksi aikaa. Sillä saattaa olla vaikutusta liikenneturvallisuus-teen, kun ajovireys on heikentynyt. Työturvallisuuteen voi olla omat vaikutuksensa, ja maatalouden ja eläinten näkökulma tässä tuli myös hyvin esille.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Siirtely aiheuttaa myös piilokuluja, joita todellakin on vaikea mitata. Jokaisessa taloudessa on useita kelloja, ja näitä kelloja nykyään upotetaan mitä ihmeellisimpiin laitteisiin, ja täytyyhän niitä sitten siirrellä, ettei tulisi virheitä — välillä ihmettelen, onko aivan pakko laittaa jokaiseen laitteeseen kello, kun se ei sen laitteen toimintaan sinänsä mitenkään vaikuta. Aikataulumuutoksia joudutaan tekemään joukkoliikenteessä, ja se tietysti, kun aikatauluja rukkaillaan ja junat seisovat yöllä tunnin ja näin pois päin, aiheuttaa myös välillisiä kuluja ja välittömiä kuluja. Suomessa sinänsä on ihan sama, miten keskitalvella kelloja siirrellään, pimeää on joka tapauksessa. Yksi kuukausi keväällä ja yksi kuukausi syksyllä on se aika, jolloin saadaan iltapäivästä lisää valoa.

Sitten, kuten arvoisa puhemies totesi, tämä lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, joka sitten kuuntelee harkintansa mukaan asiantuntijoita. Valiokunnan on ehkä hyvä harkita myös sitä vaihtoehtoa, että pyytisivät joltakin toiseltakin valiokunnalta lausuntoa. Asia koskee sosiaali- ja terveysvaliokuntaa terveystalokulmasta, ympäristövaliokuntaa ympäristö- ja energia-asioitten näkökulmasta ja toki myös työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa työelämänäkökulmasta, ja maa- ja metsätalousvaliokunta varmaan haluaa sanoa maatalouselinkeinosta jotakin. — Kiitos.

18.55 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä kellojen siirtäminen on sellainen asia, että siitä varmasti moni meistä kansanedustajista saa aikamoisen palauteryöpyn, sanoisin jopa vihaisen palauteryöpyn aina, kun se kellojen siirtämisen aika on.

Yhdyn niihin arvioihin, joita tässä aikaisemmin on esitetty, että tällä kellojen siirtämisellä niin kesäaikaan kuin talviaikaankin on isoja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Suurin varmasti niistä on tämä kansanterveydellinen vaikutus, mistä useat eri tutkijat, unitutkijat ynnä muut, ovat esittäneet arvioita ja sanoneet, että tämä aiheuttaa ihmisten vireystilaan, työssäjaksamiseen, henkiseen ja myös fyysiseen hyvinvointiin isoja haittoja aina silloin, kun se tapahtuu ja sen aika on.

Totta on myöskin se, että yhteiskunnan työrytmi on muuttunut. Entistä vähemmän ollaan sidoksissa ikään kuin siihen vuorokaudenaikaan tai siihen valoisaan aikaan. Ennen, kun valtaosa tai suuri osa suomalaisista sai maatalouselinkeinosta elantonsa, silloinhan tietysti se päivärytmi oli erilainen, mutta nyttemmin tilanne on muuttunut ja myöskin muuten työelämässä se työn tekemisen rytmi ja sidonnaisuus vuorokaudenaikoihin on muuttunut tietotyön lisääntyessä.

Yksi näkökulma on lapsiperheet ja lapsiperheiden jaksaminen. Itse lapsiperheen isänä muistan hyvin ihan hiljattainkin sen vauva-arjen. Vauvaperheissä tämä kellon siirtäminen tuottaa ongelmia. Pieni lapsi ei helposti muuta sitä omaa vuorokausirytmäänsä. Varsinkin kun tilanne on se, niin kuin monessa perheessä on, että yö on vähän hankala, nukkuminen on lapselle, pienelle vauvalle, vaikeaa, niin sitten kun tällainen tilanne tulee, että kelloja on siirrettävä ja vanhempien työn takia on siinä rytmissä sitten siirryttävä, niin se voi aiheuttaa niitä uniongelmia, vauvan unirytmi menee sekaisin entistä pahemmin, ja se heikentää sitten sitä jaksamista, mikä monesti pienten lasten perheissä, vauvaperheissä, on muutenkin kovalla koetuksella. Tämä on mielestäni sellainen näkökulma, joka tässä on myös syytä tuoda esille.

Tämä maatalouselinkeinon näkökulma tuli myös aikaisemmin keskustelussa esille. Tämä koskee ennen kaikkea maidontuotantoa ja lypsykarjoja, joissa, niin kuin tässä tuli jo esille, eläinten siirtäminen tähän uuteen rytmiin on aina vaikeaa. Kun itse aikanaan työskentelin maatalouslomittajana, olin tämän ongelman kanssa muutaman kerran tekemisis-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

sä, kun sitten piti sitä eläinten rytmiä lähteä pikkuhiljaa muuttamaan. Se aiheuttaa tosiaan maidontuotantoon, eläinten tuotokseen ja hyvinvointiin myöskin negatiivisia vaikutuksia. Olen ymmärtänyt, että maataloustuottajat toivoivat kovasti tämän kansalaisaloitteen ajatuksen läpimenoa ja sen ehdottamien muutoksien täytäntöönpanoa.

Vaikea kuvitella, että kovinkaan moni suomalainen vastustaisi tätä kesäaikaan siirtymisestä luopumista tai tätä kellojen siirtämisestä luopumista. Itsekin vahvasti tätä kansalaisaloitteen ajatusta kannatan. Kun tarkistin kansalaisaloitepalvelusta tämän aloitteen, oli sen 70 393 suomalaista allekirjoittanut, mikä mielestäni on kyllä aika vahva pohja tämän eteenpäinviemiselle. Tietenkin olemme riippuvaisia siitä, minkälaisia ratkaisuja Euroopan unionissa tehdään, ja Suomen onkin syytä vaikuttaa voimakkaasti, jotta tähän kyseiseen direktiiviin, jolla tätä säädellään, saataisiin muutos.

19.00 Kaj Turunen uv: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla kansalaisaloitteella halutaan luopua kellojen kesäaikaan siirtämisestä. Mielestäni aloite on hyvä ja kannatettava. Tein itse viime vuoden huhtikuussa toimenpidealoitteen kesäajasta annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta.

Nykyisellä kesä–talvi-vaihtelulla on useiden tutkimusten perusteella merkittäviä terveydellisiä kuten myös taloudellisia vaikutuksia. Ihmisen biologisen vuorokausirytmien häiriintymisen seurauksena on pitkäaikaisia väsymystiloja ja terveysriskejä. Sydän- ja verisuoniterveyshaitat ja oppimiseen liittyvät ongelmat sekä negatiiviset vaikutukset elämän ja arjen ja työelämän haasteisiin lisääntyvät. Nämä oppimisvaikeudet liittyvät luonnollisestikin kouluun, ja kesäaikaan siirtymisen jälkeen on kouluissa todettu oppilailla väsymystä ja rauhattomuutta.

Tutkimuksissa on esimerkiksi todettu, että kun siirrytään kesäaikaan, katoaa meiltä yksi tunti vuorokaudesta ja unta saadaan vähemmän, ja samalla häiriintyy ihmisen sisäinen kello. Sitä synkronoi erityisesti valo ja sen vaihtelu. Sisäinen kello on monimutkainen järjestelmä, johon osallistuu monia eri tekijöitä. Aivojen hypothalamuksessa oleva alue toimii eräänlaisena keskuskellona, joka koordinoi koko kellojärjestelmää. Sisäinen kello vaikuttaa moniin fysiologisiin tekijöihin, kuten hormonituotantoon ja lämmönsäätelyyn, mielialaan sekä immuunijärjestelmän toimintaan. Itse asiassa tämä on niin vakava juttu, että voisi sanoa, että kellojen siirtely voi tappaa. Sisäisen kellon häiriintyminen on tutkimuksissa myös liitetty nimenomaan kuolleisuuden lisääntymiseen. Kellojen siirto saattaa laukaista tekijöitä, jotka aiheuttavat infarktin vasta muutaman päivän kuluttua. Infarktiriski lisääntyy noin 15 prosentilla siirron jälkeisenä päivänä. Syöpää sairastavat potilaat saivat aivoinfarktin 25 prosenttia todennäköisemmin kellojen siirtämisen jälkeen kuin muuna aikana. Lisäksi yli 60-vuotiailla todettiin riskin kohonneen 20 prosenttia.

Kesä- ja talviajan poistamisella säästettäisiin myös työaikaa ja rahaa, sillä kesäaikaan siirtyminen aiheuttaa monenlaisia suunnittelu- ja ylityökustannuksia. Työvireen laskun seurauksena koneiden käyttö- ja liikenneonnettomuusriskit kasvavat, niin kuin täällä aiemmissa puheenvuoroissa on todettu. Myös nämä maatalouteen liittyvät ongelmat on aikaisemmissa puheissa todettu. Eri maiden hallitukset ovat perustelleet kesäaikaa usein energiansäästötoimenpiteenä. Suomessa tehdyt tutkimukset kuitenkin ovat osoittaneet, ettei kesäaikaan siirtyminen ole aiheuttanut näkyvää energiankulutuksen vähentymistä. Pohjoisessa meidän pitkät kesäpäivät luonnollisesti vähentävät valaistuksen tarvetta. Kesä- ja talviajalla on myös ajateltu päivänvalon tahdistamista työpäivän mukaan. Työajan ja kesäajan vastaavuutta ajatellen taas voidaan kysyä, mitä sitten saavutetaan työpäivän ja kesä-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

ajan ajastamisella, kun kesä- ja talviaikaan siirtymiset aiheuttavat vakavia terveysriskejä sekä kalliita erityisjärjestelyjä, kuten aikataulurukkauksia.

Kesäaikaan siirtymistä ei käytetä lainkaan esimerkiksi Islannissa, Venäjällä, Intiassa eikä Kiinassa. Lisäksi useissa maissa, kuten Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa, osavaltiot ja provinssit voivat itsenäisesti päättää, käyttävätkö kesäaikaa.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi kansalaisaloitetta kellojen kesäaikaan muuttamisen lopettamisesta.

19.04 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä erikseen oikein kiittää talousvaliokunnan puheenjohtaja Turusen käyttämää puheenvuoroa. Tyhjensi pajatson. Siksi pärjään nyt näillä pienillä lapuilla sen suhteen, mutta haluan ensinnäkin kommentoida edustaja Heinosen tuomaa ideaa aikavyöhykenäkökulmasta. En voi olla samalla kannalla sen suhteen, että me töissä käyvät ihmiset olisimme vailla päivänvaloa siinä vaiheessa niin pitkään, että aurinko paistaisi jo aamuisin ja me jäisimme sitä töiden jälkeistä auringonvaloa vaille vallan pidemmäksi aikaa. Siinä mielessä haluan, että me työläisetkin voisimme nauttia auringosta silloin, kun se meillä tässä maassa paistaa.

Minun mielestäni nämä terveydelliset haitat ovat johdettavissa jo helpomminkin siltä osin, että vuorotöissä on todettu, että nopea kierto on parempi kuin se, että meillä on pitkiä vuorovaihtovälejä, ja tämä on erittäin pitkä vuorovaihtoväli, että meillä näin harvakseltaan tapahtuu tämä muutos.

Edustajat Turunen ja Heinonen molemmat toivat maatalouden osalta erittäin selkeästi sen seikan esille, että emme me voi tavallaan edellyttää, että jotkut meidän takiamme muuttavat kelloa, kun joku sitä ulkopuolelta edellyttää. Haluankin kysyä ministeriltä tässä yhteydessä, onko meillä mahdollista hakea notifiaktion kautta omaa kansallista mahdollisuutta säädellä niin, että me päätämme täällä kansallisesti, mikä on meidän mahdollisuuksiemme erkaantua kansalaislakialoitteen mukaisesti tästä rytmistä ja tulla siihen, että meillä on vain yksi aika, jota noudatamme. Kauppaa ei enää tehdä kellonaikojen perusteella, sitä tehdään kansainvälisesti netissä, ja kauppa kulkee kauppiaitten kanssa, ei talvi- ja kesäaikojen mukaan.

19.06 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kiitän edustaja Heinosta hyvästä ja laajasta puheenvuorosta, jossa tuotiin esiin monet faktat ja tekijät tämän aloitteen takana. [Timo Heinonen: Kiitos!]

Henkilökohtaisesti kesäaikaan siirtymisessä ei ole ollut ongelmia, mutta perheenäitinä kyllä ymmärrän ja olen kokenut tämän ja läheltä seurannut myös heitä, joille kellojen siirto aiheuttaa enemmän tai vähemmän haasteita arjen hallinnassa tai unirytmien kanssa tai työssä jaksamisessa.

Arvoisa puhemies! On monia asioita, joissa tässä salissa on tiedostettava ja jopa tunnustettava, että kyseiseen asiaan lainsäädäntöpohja tulee EU:sta, ja monelta osalta hyvä niin. Sitten on niitä asioita, joissa lainsäädäntömme on täysin kansallisen lainsäädännön ja tämän salin päätösten, maan hallituksen esityksien puitteissa niin sanotusti omissa käsissämme. Ja sitten on niitä asioita, joissa lakipohja tulee EU:sta, mutta silti tässä salissa tiedotetaan ja osin tunnustetaan, käydään keskustelua, että välttämättä ne kyseiset EU-direktiivit eivät kohtelee Suomea tasapuolisesti tai ota huomioon maamme erityispiirteitä, kuten etäisyyksiä tai luonnonolosuhteita, ja näihin asioihin meidän on yritettävä tehdä vaikutustyötä joko EU-tasolla tiiviisti tai sitten hyväksyä vallitseva tilanne.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Suomen osalta kesäaikaa on siis kokeiltu ensimmäisen kerran muiden maiden mukana jo toisen maailmansodan aikaan, jolloin siirryttiin kesäaikaan 3. huhtikuuta ja takaisin normaaliaikaan 4. lokakuuta. Jatkuvassa käytössä kesäaika on ollut vuodesta 81, ja EU-direktiivi on säädellyt kesäaikaa vuodesta 2002. Tärkein syy kesäajan käyttöön Suomessa onkin ollut nimenomaan pysyminen samassa tahdissa muiden EU-maiden kanssa. Mitä tulee äsken kuultuihin argumentteihin energiasäästöstä tai aikaeron säilymisestä, varmaankin kaikki olemme yhtä mieltä siitä, että ne ovat taakse jäänyttä. Mutta suomalaiset europarlamentaarikot yhdessä esittivät viime vuonna EU-komissiolle kesäajasta luopumista, ja näin ollen on hyvä, että tämäkin sali käy keskustelun ja eduskunta, liikenne- ja viestintävaliokunta toivottavasti ottaa kansalaisaloitteen käsittelyyn, laatii siitä mietinnön ja päästään myöskin tässä salissa sitten myöhemmin käymään asiasta vielä keskustelua ja päättämään siitä, evästääkö Suomen eduskunta asiassa.

Arvoisa puhemies! En puutu varsinaisen kansalaisaloitteen sisältöön, mutta kun aihe puhututtaa meitä monia, näen, että tämä kansalaisaloitteen laatiminen kertoo myös meille päättäjille vahvan viestin siitä, että tietoa näistä asioista on lisättävä. Saattaa hyvinkin nimittäin olla niin, että suurin osa tämän kansalaisaloitteen allekirjoittaneista yli 70 000 kansalaisesta ei ole tiennyt allekirjoittaessaan aloitetta, joka on kuitenkin käytännössä varsin niukkasanainen esityksen osalta, että kyse ei ole kansallisesta lainsäädännöstä. Näin ollen moni saattaa pettyä sikäli, että vaikka useat — esimerkiksi tässä keskustelussa nyt suurin osa, tähän mennessä kaikki kollegat — ovat kannattaneet ja saattaisivat aloitetta kannattaa myöskin sitten liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön jälkeen, tämä ei kuitenkaan hyväksytyksi tullessaan aiheuttaisi suoria lainsäädäntömuutoksia. Eli joka tapauksessa aloitteen etenemisen kanssa on varattava aikaa. Poliittisessa prosessissa yleensä silloin, kun menee enemmän aikaa, on kyse siitä, että kun aloite tai asia lähtee liikenteeseen, kaikki osapuolet eivät tiedosta sitä, että se ei ole tämän salin käsissä. — Kiitos.

19.11 Kari Kulmala uv: Arvoisa puhemies! Tänään on kuultu hyviä puheenvuoroja, ja kaikki ovat olleet samaa mieltä. Kesäajasta tulee luopua. En kovin paljon näitä asioita enää kertaa, joita näissä hyvissä puheenvuoroissa on tuotu esiin, mutta itse tämän kansalaisaloitteen tavoitteenahan on, että kellojen siirrosta luovutaan ja käytetään jatkossa vain niin sanottua normaaliaikaa. Mielestäni tämä on tärkeä ja tarpeellinen muutos, vaikka Suomea sitoisikin Euroopan komission kesäaikadirektiivi. Tällä kyseisellä direktiivillä on pyritty yhdenmukaistamaan eri EU-valtioiden kesäaikaan siirtymiskäytännöt logistisista syistä sisämarkkinoiden hyväksi. Kesäaikaan siirtyminen alkoi Euroopassa Britannian ja Saksan johdolla, ja Suomi siirtyi kesäaikaan pysyvästi vuonna 81. Toivon sydämestäni, että jos-sain vaiheessa palaisimme takaisin, eli mielestäni nyt on oikea aika selvittää, miten jatkossa palataan niin sanottuun normaaliaikaan takaisin.

19.12 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Sata vuotta sitten kesäajan viisareitten siirto varmasti oli iso innovaatio energian säästämiseksi. Tuo energian säästämisasia on mennyt jo ohi, se ei enää päde, ja minä epäilen kyllä lukematta tutkimuksia, että tästä ei ole kauheasti hyötyä ja kokonaisvaikutukset ovat sitten pienet. Ymmärrän toki tuon yhtenäisessä rytmisessä pysymisen EU-kansalaisena, mutta jos ajattelen itseäni ja sitä palautetta, minkä saan, niin tähän on riesa suomalaisille kaiken kaikkiaan kaksi kertaa vuodessa. Minä kyllä lämpimästi kannatan tätä tehtyä aloitetta ja toivon, että tähän aloitteeseen suhtaudutaan nyt sitten vakavasti ja tutkitaan tämä juttu kokonaisuudessaan.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

19.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! En ole vielä koskaan sanonut, mutta nyt sanon: missä EU, siellä ongelma. Sieltä todennäköisesti tämä ratkaisu löytyy. [Kari Kulmala: Tulihan se sieltä!] Haluan kyllä antaa kiitosta ministeri Bernerille siitä, että olette jälleen kerran täällä paikalla odottanut pitkän keskustelun tämän kansalaisaloitteen käsittelyä ja kuunnellut myös tämän koko varsin yksituumaisen lähetekeskustelun läpi. Tämähän tulee EU-direktiivistä 200/84/EY, ja sen muuttamisesta on tietysti kyse.

Kysyn oikeastaan vähän samaa, mitä edustaja Myllykoski tuossa kysyi: kun nyt täällä paikalla ahkerana olette, niin mielellämme kuulisimme, minkälaisena te näette ne mahdollisuudet ja mikä on teidän käsityksenne siitä, että jos me täältä saamme yksituumaisen tahdon ja tuen tälle ponnistelulle, niin miten tässä voitaisiin edetä, ja onko teillä jonkinlaista aiempaa keskusteluyhteyttä ollut tästä kysymyksestä vaikkapa kollegoidenne kanssa muissa EU-maissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustajilla Puumala ja Turunen puheenvuorot, ja sitten ministeri käyttää puheenvuoron.

19.14 Tuomo Puumala kesk: Arvoisa puhemies! Kuten tässä on käynyt ilmi, keskustassa on kyllä vahvaa kannatusta, ja olen huomannut, monessa muussakin puolueessa, tälle asialle. Itsekin kuulun niihin ihmisiin, jotka tuota aloitetta kannattavat. En tiedä, onko tämä nyt maailman tärkein asia tai Suomenkaan tärkein asia, mutta kuitenkin ihan todellista arkea monelle suomalaiselle, ja keskustelu aina silloin, kun näihin päivämääriin tullaan, herrä yhä uudelleen. Itse ajattelen myös niin, että tuolla EU:n päässä on isompiakin umpisolmuja pystytty avaamaan ja ratkaisemaan, aika tiukallekin vedettyjä, ja myös täältä Suomen päästä asetettuja isompiakin umpisolmuja, eli ehkä maalaisjärjellä ajateltuna tämäkin solmu voitaisiin avata. Tästä ei tarvitsisi tulla asiaa, jota kaikki kannattavat mutta joka ei kuitenkaan mihinkään etene.

Tätä taustaa vasten kysyisin myöskin ministeriltä, jota myös kiitän, että olette täällä edelleen ahkerasti paikalla, miten itse ajattelette tuon prosessin. Mikä olisi realismi siinä, jos ja toivottavasti kun eduskunta päätyisi tätä aloitetta kannattamaan, miten tuo voisi EU:n päässä edetä? Miten näkisitte tuon polun?

19.15 Kaj Turunen uv: Arvoisa puhemies! Kyllä tässä on käynyt luonnollisesti selville, että taustalla on direktiivi, mutta tekisi mieli kysyä, että mitä sitten. Minä katson tämän asian sen verran tärkeäksi, että tämä voitaisiin viedä meidän parlamentissamme eteenpäin ja hoitaa EU:ssa sillä tavalla, että Suomi voisi siirtyä yhteen aikaan. Ei Euroopassa ole yhtenäistä aikaa. Meillä Euroopan sisällä on aikavyöhykkeet joka tapauksessa, me emme samaa aikaa Eurooppaan saa. Tätäkin taustaa vasten ajatellen Suomi voisi kyllä pysyä yhdessä ajassa niin, että tästä kellojen siirtämisestä, josta on todellakin terveyshaittoja, merkittäviä terveyshaittoja, pitäisi päästä eroon.

Täällä edustaja Puumala sanoi, että ehkä tämä ei ole niitä tärkeimpiä asioita [Tuomo Puumala: Sanoin, ettei maailman tärkein!] — ei maailman tärkein asia eikä ehkä Suomenkaan tärkein asia — mutta minä pidän tätä erittäin tärkeänä asiana joka tapauksessa. Se on totta, että kansalaiset antavat tästä hyvin paljon palautetta. Minä ainakin henkilökohtaisesti otan hyvin vakavasti sen palautteen, mitä kansalaisilta saa, ja kun se tulee niin massiivisesti kuin tämän kellon siirtelyn yhteydessä tulee, niin kyllä se on vahva viesti siitä, että kansalaiset kokevat tämän hyvinkin tärkeäksi.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Henkilökohtaisesti voin sanoa, että minä olen näistä kellonsiirtelyistä jokseenkin hyvin selviytynyt. Pientä väsymystä ehkä on voinut olla silloin keväällä. Mutta sellaisille ihmisille, joille tämä rytmi on erityisen tärkeä ja jotka kokevat itse tuntevansa terveydellistä haittaa tästä — niin kuin tämän kansalaispalautteen mukana tulee tietoa, että viikkojen ajan on sekaisin tästä kellon siirtämisestä — tämä on minun mielestäni hirveän vakava aihe. Näihin kysymyksiin, mitä on esitetty ministerille, yhdyn itsekin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Ennätin jo äsken luvata puheenvuoron ministerille, mutta kun edustaja Hoskonen tuli saliin, niin myöntänen hänelle nyt vielä puheenvuoron ja sitten ministerille.

19.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies, kiitoksia! Juttu on nimittäin niin, että tämä aloite siitä, että kesäaika lopetettaisiin tästä maasta, on sinänsä ihan perusteltu, mutta niin kuin tämän keskustelun aikana olemme kuulleet, siinä ovat nämä EU-sitoumusten ongelmat, joihin vaikuttaminen ei varmaan tällä aloitteella ihan noin yksioikaisesti käy, koska on tämä mainittu direktiivi siellä takana ja kaikki Euroopan maat ovat siihen sitoutuneet. Minun mielestäni kesäaika joutaisi heittää romukoppaan. Henkilökohtaisesti minun elimistöni on täysin sopeutunut kesä- ja talviaikaan, ihan se ja sama, mikä kellonaika on, siinä ei ole ongelmaa, mutta tiedän, että ongelma on siinä, että monella ihmisellä kellon siirtämisessä on henkinen kynnys siinä, että sitten tunnetaan erilaisia tunnontuskia. Itänaapurimme Venäjähän ei tässä ajassa tietääkseni ole, he elävät sitä omaa aikaansa koko ajan. Kunnioitan heidän itsemääräämisoikeuttaan sikäli, että he ovat pitäneet oman linjansa.

Muistan, että kun Suomi siirtyi uudelle vuosituhannelle vuonna 2000, silloinhan pelättiin aivan kammottavasti tietokonemaailmassa sitä, että koko maailma menee nurin sen tautta, että kun uusi vuosituhat alkaa, tulee erilaisia aikaongelmia tietokoneiden kanssa. Ei tullut mitään ongelmia. Ei yksi tunti sinne tai tänne ole ongelma, mutta minun mielestäni kun kuitenkin nykyajassa eletään eikä ole mitään isoja perusteluja, niin minun puolestani joutaisi lopettaa koko tämä kesäaikajärjestelmä ja palata hyvään, samaan aikaan ja auttaa niitä ihmisiä, joille on tämä asia iso ongelma. Tiedän omastakin tuttavapiiristäni puolenkymmentä, jotka suorastaan kammoksuvat tätä tunnin siirtämistä.

Mutta jos tämä nyt ei Euroopan unionissa etene... — kuulin edustaja Heinosen puheenvuorosta vain sen ja olin kyllä oikeasti työhuoneessani pudota penkiltä, kun tämä hyvä edustajakollegani Heinonen epäili, että "siellä EU, missä ongelma". Ihan oikeasti meinasin pudota penkiltä, mutta eihän tässä sen pahemmin onneksi käynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt on ministerillä puheenvuoro. — Eivätköhän kellon siirtämiset maksimissaan 5 minuutissa ministeriltä järjestyisi. [Naurua — Anne Berner: Kyllä!]

19.20 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitoksia tästä keskustelusta. Kyseessä on kansalaisaloite, joka on saanut 70 000 kannatusilmoitusta, ja siinä mielessä haluan myöskin kunnioittaa kansalaisaloitetta koskevaa yksituumaista keskustelua, jota täällä salissa on käyty.

Kesäajan vaikutuksia on selvitetty useaan otteeseen, ja Euroopan komissio on teettänyt selvityksiä viimeksi vuonna 2014. Toistaiseksi komissio on nähnyt kesäajan hyötyjen olevan suurempia kuin haittojen. Tämä voimassa oleva kesäaikadirektiivi on Euroopan parla-

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

mentin ja neuvoston 2001 antama direktiivi kesäaikasäännöksistä, ja Suomessa tästä on siten säädetty valtioneuvoston asetuksella. Kesäajasta luopuminen edellyttäisi oikeastaan sitä, että Euroopan komissiolta saisimme ehdotuksen kesäaikadirektiivin kumoamiseksi, ja itse asiassa Euroopan komissio on vuoden 2016 lopulla luvannut vuoden 2017 aikana Euroopan parlamentille kesäaikadirektiivin muuttamista ja mahdollista kumoamista koskevan ehdotuksen.

Henkilökohtaisesti luulen, että meidän olisi tehokkainta vaikuttaa nimenomaan tähän sekä parlamentin eli meppiemme kautta sekä siten, että Suomi toimii valtioneuvoston toimesta aktiivisesti komission suuntaan, jotta komissio tämän ehdotuksen sitten myöskin antaa eteenpäin. Luulen, että notifi kaatiolla, että erkanisimme tästä direktiivistä, emme pääse kovin helposti eteenpäin. Jos taas sitten kulkisimme suoraan direktiiviä vastaan, niin tarvitsemme ulkoministeriön, sektoriministeriön, valtioneuvoston ja suuren valiokunnan yhteisymmärryksen siitä, että otamme vastaan tällaisen direktiivin vastaisen toiminnan ja mahdolliset seuraamukset siitä.

Itse lähtisin siis mieluiten siitä liikkeelle, että eduskunta antaisi hyvin yksituumaisen evästyksen valtioneuvostolle. Itse olen valmis ja sitoutunut toimimaan aktiivisesti sen puolesta, että asiaa viedään eteenpäin komission kautta. Lähdetään siitä, että pyritään saamaan komissio esittämään parlamentille kesäaikadirektiivin kumoamisen sisältävän ehdotuksen. Oikeastaan nyt toivoisin, että valiokunta tekisi tästä mietinnön, johon sitten eduskunta ottaisi kantaa ja antaisi, niin kuin tässä edustaja Heinonen totesi, vahvan selkänöjan minulle toimia tässä asiassa aktiivisesti eteenpäin. — Kiitoksia.

19.23 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En katso, että notifi kaatio on direktiivin vastainen prosessi. Tässä ehkä olemme sitten eri linjoilla. Se on nimenomaan sitä, että Suomihan lähtee kansallisesti hakemaan tiettyä omaa oikeutusta tiettyille asioille, ja en pidä notifi kaatiota sellaisena — jos nyt oikein ymmärsin — kuin ministeri kertoi, että se on vastakkainen prosessi ja hyökkäys direktiivejä vastaan, vaan se on prosessi, jossa me haemme omaa oikeutusta omille toimenpiteillemme.

19.24 Kaj Turunen uv: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksesta. Tarkennan sen verran, että jos eduskunta nyt tähän kansalaisaloitteeseen vastaa myöntävästi ja ministeri on sitoutunut sitten viemään sitä eduskunnan päätöstä eteenpäin tuolla Euroopassa joko tällä menetelmällä, notifi kaatilla, tai sitten tekemällä esityksen kesäaikadirektiivistä luopumisesta, niin keinot ovat varmaan ministerille sitten vapaat, kun päästään tähän oikeaan lopputulokseen, ja tämä tahto ministerillä on noudattaa sitten eduskunnan tahtoa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja ministeri haluaa vielä vastata.

19.24 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Pahoitteluni, jos ilmaisin itseäni epäselvästi. Tarkoituksena oli todeta, että paras olisi, kun komissio tekisi kesäajan kumoamisesta ehdotuksen parlamentille. Jos Suomi lähetti notifi kaatioon, niin pidämme epätodennäköisenä sitä, että saisimme sen menestymään, jolloin jäisi jäljelle sitten itsenäinen erkaantuminen vastoin direktiiviä, mikä vaatisi sitten myöskin sen, että ottaisimme ne seuraamukset huomioon siltä osin. Tämä oli ehkä enemmänkin vastaus edustaja Turusen ajatukseen, siihen näkökulmaan, että mitäs sitten. Mutta meidän arviomme ministeriössä on ollut se, että notifi kaatio ei todennäköisesti menestyisi

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

tässä yhteydessä. Se vaikuttaisi niin moneen näkökulmaan, jotka on sitten kytketty EU:n sisäiseen yhteiseen aikakäsitteeseen monessakin eri asiassa, puhutaan sitten lentoliikenteestä tai mistä tahansa, jolloin EU ei todennäköisesti kovin helposti antaisi meille tätä mahdollisuutta notifikaatiolla vain irtaantua tästä.

Tämä oli lähinnä se ajatukseni, että nämä ovat ne kolme lähestymistapaa. Mutta kuten edustaja Turunen totesi, [Puhemies koputtaa] eduskunnan tahdon ja evästyksen mukaan tässä asiassa toimitaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi rikoslain 28 luvun 2 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 24/2017 vp Kari Kulmala ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

19.26 **Kari Kulmala uv** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen tavoitteena on helpottaa poliisin esitutkintaa ja sitä myötä vähentää rikollisuutta. Rikollisuuden vähentäminen on meidän kaikkien kansanedustajien yhteinen tavoite. Lakimuutosta pidetään erityisesti poliisiorganisaatiossa erittäin tärkeänä, ja tämän ovatkin allekirjoittaneet kaikki poliisitaustaiset kansanedustajat.

Poliisin tietoon tuli vuonna 2016 yhteensä 1 227 vapaa-ajan asuntoon kohdistuvaa asunomurtoa. Tilastojen mukaan vain alle neljäsosa mökkimurroista selviää. Mökeissä ei ole usein sellaista omaisuutta, mikä olisi helppo jäljittää. Useimmin anastetaan perämoottoreita, elektroniikkaa sekä pienkoneita. Poliisin mukaan mökeistä viedyn omaisuuden arvo ei ole useinkaan suuri, mutta murron jälkien korjaaminen voi maksaa huomattavasti. Monesti murron jälkeen joudutaan vaihtamaan ulko-ovia tai ikkunoita tai siivoamaan asunto, kun asuntoon on tyhjennetty esimerkiksi vaahtosammutin.

Esitutkintaviranomaisella on monesti tutkittavana kesämökkimurtoja siten, että murrot on tehty hyvin lähellä toisiaan, niin ajallisesti kuin myös maantieteellisesti. Esimerkiksi alueella A noin 500 metrin päässä toisistaan on murtauduttu viiteen kesämökkiin ja 5 kilometrin päässä alueella B parinsadan metrin säteellä kolmeen mökkiin ja niin edelleen. Murtautumisen tekotapa on samanlainen, ja jokaisesta asunnosta on anastettu omaisuutta. Jokaiselta tekopaikalta on myös taltioitu samanlaiset kengänjäljet, joten onkin ajateltavissa, että kyseessä ovat todennäköisesti samat tekijät. Kun tällaista varkaussarjaa tutkitaan, törmätään ongelmaan, että asiassa ei voi käyttää telepakkokeinoja eli tukiasematietojen hankkimista tai televalvontaa, koska kyseessä on useita yksittäisiä perusmuotoisia varkauksia, jotka eivät täytä törkeän varkauden tunnusmerkistöä, mikä antaisi mahdollisuuden telepakkokeinojen käyttöön.

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

Tällä hetkellä useita saman henkilön tekemiä näpistyksiä voidaan käsitellä kokonaisarvostelun perusteella varkautena, kun kyseessä on niin sanottu ammattimainen hyötymistarkoitus. Samalla ajatusmallilla useita saman henkilön tekemiä niin sanottuja ammattimaisia varkauksia tulisi käsitellä törkeänä varkautena. Törkeään varkauteen kuuluu lain mukaan tekojen suunnitelmallisuus, toistuvuus ja jatkaminen, hyötymistarkoitus sekä rikoksilla aiheutetut isot taloudelliset vahingot.

Rikoslain 27 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella asuttuun asuntoon kohdistuneessa varkaudessa asia käsitellään yleensä törkeänä varkautena, jos teko on kohdistunut asuttuun asuntoon eli omakotitaloon, kerrostaloon ja niin edelleen. Oikeuskäytännössä tällä tarkoitetaan vakituiseen asumiseen tarkoitettua asuntoa. Kesäasuntojen osalta oikeuskäytäntö ei ole näin selkeä, vaikka teko on vastaava asianomistajan ja hänen oikeuksiensa loukkaamisen näkökulmasta. Tämän vuoksi lakitekstin muuttaminen muotoon "asumiskäyttöön tarkoitettuun asuntoon" on perusteltu. Anastetun omaisuuden arvolla tai määrällä ei ole merkitystä teon kvalifioinnissa. Asutussa asunnossakaan ei asukkaan tarvitse olla murren aikana kotona. Sarjarikoksilla, jotka voidaan tekotavan, -paikan tai -ajan perusteella tai muun tutkintatoimen perusteella osoittaa tai olettaa olevan saman tekijän tekemiä ja suunnitelmallisia, tekijän saama rikoshyöty sekä asianomistajalle koituva haitta voi olla huomattava.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaisten tekemät omaisuusrikokset ovat lisääntyneet voimakkaasti vuodesta 2007 lähtien, Schengen-sopimuksen voimaantulon jälkeen. Kyseessä voi olla tekijöiden toimiminen osana oman maansa järjestäytynyttä rikollisuutta. Rikosten kohteena ovat arvokkaan omaisuuden lisäksi tavanomaiset kauppaliikkeiden päivittäistavarat, joiden arvo ei yksittäisissä rikoksissa ole merkittävä, mutta rikosten sarjoittamisen kautta voidaan olettaa, että tekijän saama rikoshyöty on huomattava. Tämänkaltaisiin rikoksiin syyllistyneet ovat tulleet maahan pelkästään rikoksen tekemistä varten, ja maassalo kestää muutaman päivän. Teot ovat hyvin suunnitelmallisia ja ammattimaisia. Teot voivat olla yksittäisen tekijän tekemiä tai niihin osallistuu useampi henkilö, ja tekijöiden välillä on selkeitä roolituksia: tiedustelija, harhauttaja, omaisuuden anastaja, anastetun omaisuuden poiskuljettaja ja niin edelleen. Näissä edellä kuvatuissa tilanteissa rikoksien selvittämisen intressin tulee olla suurempi ja esitutkintaviranomaisilla tulee olla siten käytettävissä perustellut ja asianmukaiset selvittämiskeinot, kuten mahdollisuus hankkia tukiasematietoja tai televalvontatietoja rikoksen tekijöiden käyttämistä teleliittymistä tai telepäätelaitteista. Tämä olisi kaikkien rehellisten kansalaisten etu.

Erityisesti 1.1.2014 voimaan tulleen pakkokeinolakiuudistuksen jälkeen esitutkintaviranomaisten keinot ovat kaventuneet sarjarikosten selvittämisessä. Voimassa oleva pakkokeinolaki kavensi telepakkokeinojen hyödynnettävyyttä esitutkinnassa ja syyteharkinnassa. Pakkokeinolakiin tuli uutena säädöksenä niin sanottu ylimääräisen tiedon käsittely eli pakkokeinolaki (PKL 10:55 §), ja ylimääräisen tiedon käyttöä rajoitettiin, pakkokeinolaki (PKL 10:56 §). Uusi pakkokeinolain säädös 10:56 § rajoittaa muun muassa televalvontatiedoilla saatujen tietojen hyödyntämistä sarjarikoksissa, missä osa varkausrikoksista on törkeitä tekemuotoja ja osa perusmuotoisia varkauksia.

Törkeän varkauden tutkinnassa hankittuja televalvontatietoja ei voida hyödyntää todisteena samassa rikossarjassa saman tekijän samalla alueella tekemien ja samaan tekoaikaan tehtyjen perusmuotoisten varkausrikosten esitutkinnassa eikä syyteharkinnassa. Tukiasematietojen ja televalvontatietojen käytön mahdollistaminen parantaa esitutkintaviranomaisten mahdollisuuksia selvittää perusmuotoisia varkausrikoksia rikossarjoissa, missä

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

teot ovat perustellusti suunnitelmallisia ja toistuvia ja niillä on niin sanottu ammattimainen luonne sekä hyötymistarkoitus. Yleisesti kyseisessä varkaussarjassa tekopaikat ovat hiljaisilla alueilla, joten muun muassa tukiasematietojen perusteella tekijän tai tekijöiden selvittäminen olisi hyvin mahdollista.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen, Laki rikoslain 28 luvun 2 §:n muuttamisesta. Tärkeä varkaus olisi määriteltävä jatkossa seuraavasti:

"Jos varkaudessa

- 1) anastamisen kohteena on erittäin arvokas omaisuus,
- 2) anastamisella aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuvaa vahinkoa,
- 3) rikoksentekijä käyttää hyväkseen rikoksen uhrin avutonta tai hädänalaista tilaa,
- 4) rikoksentekijä tai osallinen varustautuu teon toteuttamista varten ampuma-aseella, räjähdysaineella taikka muulla näiden kaltaisella vaarallisella välineellä,
- 5) rikoksentekijä murtautuu asumiskäyttöön tarkoitettuun asuntoon tai
- 6) anastaminen on toistuvaa, suunnitelmallista ja teossa tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä

ja varkaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä varkaudesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi." Yritys on rangaistava.

Tällä lakimuutoksella muutettaisiin siis rikoslain 28 luvun 2 §:n kohtaa 5 ja lisättäisiin uutena kohta 6. Voimassa olevassa laissa kohta 5 on kirjattu siten, että rikoksentekijä murtautuu asuttuun asuntoon. Lisättävän kohdan 6 perustelin jo aikaisemmin puheessani.

19.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kulmala on tehnyt aivan erinomaisen lakialoitteen, ja lämpimästi kannatan sen hyväksymistä. Toivottavasti tämä edustaja Kulmalan tekemä aloite menestyy nyt lakivaliokunnassa, ja uskon, että hänen kollegansa, lakivaliokunnan puheenjohtaja ja myöskin poliisi-ammattilainen, edustaja Tolvanen voi tämän asian ottaa vakavasti ja tätä aloitetta viedä eteenpäin.

On aivan kummallinen tilanne, että meillä tämän päivän Suomessa rikollisia, jotka hyötymistarkoituksessa tekevät murtoja, tavallaan suojaa lain antama mahdollisuus siihen, että tällaisia varkauksia ei voida sitten kaikilla käytettävissä olevilla järkevillä, laillisilla keinoilla tutkia. Ja minkä tautta nimenomaan teletunnistietojen saamista — niin kuin edustaja Kulmala hyvin aloitteessaan kuvasi ja puheenvuorossaan kuvasi äsken tätä tilannetta hyvin — ei saisi sitten käyttää? On aivan kummallinen tilanne, että rikollista, joka on varmasti rikkomassa lakia ja vielä törkeällä tavalla — toisen omaisuuden kajoaminen on juuri sellainen teko mielestäni aina — suojaa lain pykälä ja että hänen liikkumistaan tai murtautumistaan sillä alueella ei voida tutkia kaikin teknisin keinoin, mitkä ovat käytössä.

Asia on senkin takia allekirjoittaneelle hieman omakohtainen, kun meidänkin kesämökillemme murtauduttiin aikoinaan ja siellä tehtiin tuhoa. Ikävä kyllä tutkimukset eivät johtaneet lopulliseen tulokseen, ei koskaan saatu tietää, kuka se tekijä oli. Lohtuna oli vain ja ainoastaan se, että vakuutukset olivat ajan tasalla ja vahinko rajoittui siihen omavastuuseen, mikä kaikissa vakuutuksissa on.

Mutta voin kokemuksesta sanoa, että kun toisen omaisuuden menee kajoamaan, kotipiiriin tunkeudutaan, niin vaikka kysymyksessä on kesämökki — hyvin rakas ja tärkeä sellainen koko perheelle — se turvattomuudentunne ja se koskemattomuuden loukkaamisen

Pöytäkirja PTK 78/2017 vp

tunne on kyllä niin järisyttävä, että toivon hartaasti, että edustaja Kulmalan tekemä erinomainen lakialoite menestyy.

19.38 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Edustajakollega Kulmalan tekemä lakialoite rikoslain 28 luvun 2 §:n muuttamisesta kuulostaa todellakin järkevältä ja sen kaltaiselta, että sille on tarvetta. Toivottavasti — sanon näin lakivaliokunnan jäsenenäkin — pystymme tätä asiaa edistämään. Tässä lyhyesti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 29.6.2017 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola